

Onsdagen den 24 februari

Kl. 09.00–15.58

Inledning

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag får meddela att gruppledarna och jag har enats om en rekommendation om att alla som befinner sig i kammaren ska bära munskydd från och med i dag. Det finns munskydd utställda i kammarfoajén, där man kan förse sig med ett tvåpack eller ett fyrpack.

När man talar i talarstolen behöver man inte bära munskydd, och inte heller i repliktalarstolarna. Därför finns det papperskorgar utställda. Efter att man har talat kan man ta ett nytt munskydd. Jag vill påminna om vikten av att också sprita händerna i samband med att man byter munskydd.

§ 1 Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 2 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag vill inleda årets utrikesdeklaration med att säga något som är uppenbart för oss alla: Politik spelar roll. I år är det 100 år sedan kvinnor för första gången fick utöva sin rösträtt i ett riksdagsval. Det var den milstolpe som gjorde Sverige till en demokrati. Demokrati är något som vi tar för givet men som förvägras en majoritet av världens befolkning.

Regeringen verkar för en världsordning baserad på folkrätten där regler och avtal går före den starkes rätt. Med vår tydliga säkerhetspolitiska linje, vårt solidariska bistånd, våra klimat- och miljöinvesteringar, vår feministiska utrikespolitik och en stark handelspolitik tryggar vi inte bara vårt eget land utan bidrar till fred, säkerhet, utveckling och demokrati globalt.

Herr talman! Covid-19-pandemin har skördat över 2 miljoner liv världen över. Sverige har drivit på för en rättvis global tillgång till vaccin mot covid-19. Genom EU ingår vi i det globala vaccinsamarbetet Covax. EU har mobiliserat 853 miljoner euro för detta samarbete och är därmed största givare. Sverige har bidragit med 200 miljoner kronor och deltar i arbetet för att stärka Covax möjlighet att få tillgång till vaccin. För att säkra vaccintillgången till EES-länderna har Sverige åtagit sig vidareförsäljning av vaccin till Norge, Island och Schweiz.

Herr talman! Som ordförande i OSSE 2021 försvarar Sverige den europeiska säkerhetsordningen med utgångspunkt i folkrätten och FN-stadgan. Vi vill tydliggöra den koppling som görs inom OSSE mellan respekten för

demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer och säkerheten inom och mellan stater. De olösta konflikterna i Nagorno-Karabach, Ukraina, Georgien och Transnistrien är exempel på de konsekvenser som brotten mot den europeiska säkerhetsordningen medför. Dessa utmaningar påverkar också Sverige.

Herr talman! EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. I en osäker värld ska EU vara en stark röst för fred, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Ett väl fungerande EU är en förutsättning för Sveriges välfärd. Merparten av vår handel sker med andra EU-länder, och på EU-nivå kan vi stärka den gröna omställningen och trygga jobb.

Handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien utgör en grund för ett viktigt framtida partnerskap. Regeringen avser att fördjupa Sveriges och EU:s relation till Storbritannien även inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

Det nordiska samarbetet är viktigt men utsätts för svåra prövningar under covid-19-pandemin. Samarbetet med de baltiska länderna är också av stor vikt för vår region och vår gemensamma säkerhet. Regeringen har presenterat en ny strategi för den arktiska regionen.

Länderna på västra Balkan är en viktig del av EU:s närområde.

Turkiet spelar en central roll för EU. Vi kommer att stödja de demokratiska krafterna i Turkiet och vara tydliga i vår kritik mot brott mot mänskliga rättigheter i landet och Turkiets agerande i sitt närområde.

FN förblir en hörnsten i svensk utrikespolitik, och vi fortsätter att vara en tongivande röst inom FN. I uppföljningen av FN:s 75-årsdeklaration, som antogs efter förhandlingar som Sverige och Qatar ledde, visade vi att det går att enas om en ambitiös väg framåt för att stärka FN.

FN:s insatser för att lindra nöd och förhindra svält kan inte överskattas. Som en av världens största givare stöder Sverige FN:s arbete i flera humanitära kriser. Förra årets fredspris till Världslivsmedelsprogrammet är ett bevis på att FN:s arbete gör skillnad.

Herr talman! Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och samarbete på bred front – i Norden och Östersjöområdet, inom FN och OSSE och med Nato. En stark transatlantisk länk är viktig för Europas och Amerikas säkerhet.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vi ska därför kunna ge och ta emot stöd såväl civilt som militärt.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en trovärdig nationell försvarsförmåga. Vi ska bidra till långsiktig stabilitet och säkerhet i vår del av Europa.

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har över tid försämrats. Som ett svar på utvecklingen sker en historisk satsning på totalförsvaret och ett fortsatt stärkande av våra internationella försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.

Genom vårt deltagande i civila och militära insatser i exempelvis Afghanistan, Irak, Mali och Ukraina bidrar Sverige till säkerhet, förebygger konflikter och skapar förutsättningar för hållbar utveckling. Detta engagemang är en viktig del av vår solidariska säkerhetspolitik och bidrar till gemensam säkerhet.

Herr talman! I denna tid är det viktigare än på länge att bedriva en feministisk utrikespolitik för kvinnors och flickors rättigheter. Flera andra länder har nu följt Sveriges exempel.

Regeringen har tillfört ett stöd om drygt 260 miljoner kronor globalt för att motverka de effekter som pandemin haft på verksamhet kopplad till bland annat sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Sverige har tagit på sig en ledande roll i den globala koalitionen för ekonomisk jämställdhet. Sverige kommer att arbeta för kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt genom införande av sociala och ekonomiska reformer och jämställdhet på arbetsmarknaden.

Under Sveriges ordförandeskap i OSSE är kvinnor, fred och säkerhet en viktig prioritering.

Herr talman! Den pågående pandemin påverkar vårt konsulära arbete. Under våren 2020 genomfördes ett konsulärt arbete där omkring 9 000 strandade svenskar genom 400 transporter togs hem med hjälp av UD. I de svåra konsulära fallen pågår ständigt ett intensivt arbete i utrikesförvaltningen. Vi ser alltid till den enskildes bästa och kommer aldrig att ge upp våra ansträngningar.

Herr talman! USA har valt en ny president. Hans uttalanden om samarbete med allierade och partner är viktiga för oss i Sverige och EU.

Det finns en lång rad områden där vi kan förnya och fördjupa vårt samarbete, exempelvis inom säkerhetspolitik och multilateralism, handel, grön omställning och ny teknik, demokrati och jämställdhet, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Under våren 2021 planerar regeringen att besluta om nya strategier för utvecklingssamarbetet i Latinamerika.

Regeringen följer efterverkningarna av demonstrationerna i Chile och arbetet med att ta fram en ny konstitution.

Sverige arbetar genom både EU och FN för att stödja en förhandlad politisk lösning i Venezuela.

Herr talman! Regeringen står upp för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet och för varje lands rätt att välja sin säkerhetspolitiska väg. Rysslands aggression mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim är oacceptabelt. Dessa brott mot folkrätten underminerar den europeiska säkerhetsordningen och motiverar fortsatta sanktioner mot Ryssland.

Där vi har gemensamma intressen kan och bör vi samarbeta med Ryssland. Ett exempel på detta är Östersjöstaternas råd, där samarbetet med Ryssland fungerar väl. Samtidigt ser vi med oro på den negativa trenden för mänskliga rättigheter och civilsamhällets utrymme i Ryssland, och vi fördömer brott mot internationell rätt och förgiftningsattacker.

Det förfalskade valet och de brutala övergrepp som regimen i Belarus har begått är oacceptabla. Tillsammans med övriga EU-länder har vi infört riktade sanktioner mot de ansvariga.

De utmaningar som präglat EU:s östra grannskap under det gångna året gör EU:s engagemang i regionen genom det östliga partnerskapet mer angeläget än på länge.

Herr talman! För ett år sedan besökte jag Jemen. Det var tydligt hur uppskattat Sveriges engagemang är. Sverige fortsätter att ge ett omfattande humanitärt bistånd till Jemens hårt prövade befolkning liksom stöd till den FN-ledda processen för fred.

Konflikten i Syrien utgör alltså en av världens allvarligaste kriser. Den enda vägen till fred i Syrien går genom en politisk lösning.

Regeringen värnar relationen med både Israel och Palestina. Sverige verkar med EU för återupptagna, meningsfulla förhandlingar mellan Israel och Palestina och en lösning, baserad på folkrätten, där två stater kan leva tillsammans i fred och säkerhet.

För icke-spridning och den säkerhetspolitiska situationen i Mellan-östern är det centralt att den kärntekniska överenskommelsen med Iran bevaras. Iran måste återgå till full efterlevnad, samtidigt som USA återansluter sig. Vi understryker också den allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i Iran.

Sverige har ett långvarigt och omfattande engagemang för fred, demokrati och utveckling i Afrika. I Etiopien riskerar konflikten i Tigray att underminera landets demokratiska utveckling och få omfattande regionala konsekvenser. I Sudan fortsätter den politiska övergången med en civil-ledd övergångsregering efter 30 år av auktoritärt styre.

Säkerhetsläget i Sahel är mycket oroande. I augusti genomfördes en militärkupp i Mali. Nu finns en övergångsregering på plats, och allmänna val ska hållas 2022. Sverige bidrar till säkerhet och utveckling i Sahel.

Herr talman! Asiens växande betydelse ger möjligheter till handel och investeringar, grön teknik och innovationer. Regeringen utvecklar sitt samarbete med länder som Indien, Japan och Sydkorea. Sverige har en roll att spela också för konfliktlösning och nedrustning på den koreanska halvön. Statskuppen i Myanmar är oacceptabel och något som regeringen fördömer.

Kinas internationella betydelse berör i allt större utsträckning Sverige och svenska intressen. Sverige och EU ser globala utmaningar som vi bara kan hantera tillsammans med Kina, som klimat, hälsa och en rättvis frihandelsordning. Samtidigt som samarbetet är viktigt agerar vi mot säkerhetshotande verksamhet riktad mot Sverige och svenska företag. Vi för en rak dialog med Kina där mänskliga rättigheter och yttrandefrihet är centrala delar.

Regeringen ser med särskilt stor oro på det krympande demokratiska utrymmet i Hongkong. Hongkongbornas mänskliga fri- och rättigheter måste respekteras.

Sverige behöver stärka kunskaperna om Kina. I januari i år inledde det nationella kunskapscentret om Kina sin verksamhet.

Regeringen bejakar ett utökat handelssamarbete med Kina och välkomnar överenskommelsen mellan EU och Kina om ett investeringsavtal.

Herr talman! Det är oroande att demokratin utmanas på många håll i världen. De växande auktoritära krafterna hänger ofta ihop med ekonomiska och sociala klyftor.

Genom demokratisatsningen Drive for Democracy har 600 aktiviteter nått 1,7 miljoner människor. Vi har genomfört 70 demokratisamtal, där vi gett utrymme åt civilsamhälle, fackligt aktiva, hbtq-personer och kvinnorättskämpar. Det svenska demokratibiståndet har ökat de senaste åren.

Internet har öppnat nya möjligheter att delta i demokratin men också sänkt trösklarna för dem som vill begränsa demokratin och yttrandefriheten. Därför kommer regeringen att bjuda in till en dialog med plattformsföretagen för att diskutera hur de tillsammans med civilsamhället kan motverka hot och hat, stärka demokratin och värna mänskliga rättigheter på internet.

Antisemitism på sociala medier är ett av flera viktiga ämnen när regeringen bjuder in till Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism.

För att möta det krympande utrymmet för fackliga organisationer avser Utrikesdepartementet att genomföra fortbildningsinsatser inom området. Genom det svenska initiativet Global Deal främjas goda arbetsmarknadsrelationer.

Organiserad brottslighet är en stor utmaning för vårt samhälle. Det våld som tar sig uttryck i skjutningar och sprängningar är bara en del av den organiserade brottsligheten. Ofta har organiserad brottslighet tydliga internationella kopplingar. Nu pågår ett arbete för att se hur våra utlandsmyndigheter kan stödja de brottsbekämpande myndigheterna. Fem ambassader har fått ett särskilt uppdrag för att utveckla utrikesförvaltningens förmåga.

Herr talman! Hotet från kärnvapen är en ödesfråga. Stockholmsinitiativet är ett av de tongivande politiska initiativen för kärnvapennedrustning.

USA:s och Rysslands beslut att förlänga nedrustningsavtalet Nya Start är synnerligen välkommet. Världen har inte råd med en ny nukleär kapprustning.

För en dryg månad sedan trädde FN:s konvention mot kärnvapen i kraft. Jag har skrivit till FN för att bekräfta Sveriges avsikt att delta som observatör.

Sveriges nedrustningspolitik ska även i framtiden vila på en stark kunskapsbas. Därför inrättas på regeringens initiativ ett kunskapscentrum för kärnvapennedrustning vid Uppsala universitet.

Fullt autonoma vapensystem som inte uppfyller folkrättens krav, så kallade LAWS, är ett framtidsscenario som måste undvikas. Med ett effektivt internationellt förbud som målsättning deltar Sverige aktivt i det viktiga arbete som bedrivs inom ramen för konventionen om vissa konventionella vapen.

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Det är vår färdplan mot en starkare, mer motståndskraftig och hållbar värld. Regeringens arbete för ett internationellt hållbart företagande fortsätter.

Sverige har ett effektivt bistånd i världsklass, samtidigt som regeringen står fast vid enprocentsmålet.

Herr talman! Klimatkrisen, förlusten av biologisk mångfald samt utarmning och nedskräpning av världshaven är globala och gränsöverskridande frågor som påverkar oss alla. De riskerar att oåterkalleligen ändra förutsättningarna för mänskligheten och att förvärpa svält och öka antalet konflikter och pandemier världen över.

Nästa år kommer Sverige att stå värd för det globala högnivåmötet Stockholm + 50.

Sverige kommer att fortsätta visa ledarskap genom vår egen omställning till ett fossilfritt samhälle och genom vår klimatdiplomati.

Regeringen har gett Sida i uppdrag att stärka arbetet med åtgärder som bidrar till ett hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Herr talman! Regeringen förstärker främjandet av strategiska investeringar i Sverige för att stärka vår konkurrenskraft. Sverige bör verka för att kopplingen mellan Parisavtalet och handel stärks. Svensk handelspolitik ska bidra till att uppnå målen i Parisavtalet och till en hållbar utveckling samt grön omställning. Regeringen vill se mer ambitiösa hållbarhetskapitel i EU:s frihandelsavtal.

Svenska företag har med sin närvaro runt om i världen stora möjligheter men också ett ansvar för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna. Vi kommer att lyfta fram hur de internationella regelverken för exportkrediter ska bidra till att nå de globala målen för hållbar utveckling och Parisavtalet.

Viktiga faktorer för att hantera pandemin har varit att säkra tillgången till personal, utrustning och mediciner. Därför är en välfungerande inre marknad med fri rörlighet och fri handel avgörande.

Herr talman! Jag inledde årets utrikesdeklaration med att blicka bakåt, så låt mig därför avsluta med att blicka framåt.

Vi står inför ett decennium av möjligheter. Tekniska framsteg visar sig i den gröna omställningen och i en rekordsnabb framställning av vaccin. Sociala framsteg har inneburit en global välständsökning där miljoner har lyfts ur fattigdom.

Det som nu måste följa är en politisk omvälvning, för utan politik och utan demokrati och frihet för människor står sig tekniska och sociala framsteg som fruktlösa.

Låt mig därför avsluta med ett stycke ur den amerikanska poeten och unga svarta kvinnan Amanda Gormans framträdande vid Joe Bidens presidentinstallation i USA:

Men medan demokratin för en tid kan fördröjas kan den aldrig för alltid besegras. På den verkligheten, på den tillförsikten förtröstar vi, för medan vi höjer blicken mot framtiden har historien sin blick fäst på oss.

Anf. 3 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman och utrikesministern! Gui Minhai och Dawit Isaak är två personer som inte nämndes i utrikesdeklarationen i år heller. Det är två unika och speciella konsulära ärenden, och deras namn förtjänar att sägas från riksdagens talarstol, även av landets utrikesminister.

Herr talman! Låt mig leda i bevis att denna regering slirar omkring när det gäller säkerhetspolitiska formuleringar på ett i grunden allvarligt sätt.

Bevis nummer ett lyder: Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och Europa har över tid försämrats. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i Sveriges närområde.

Denna formulering är framtagen i bred politisk enighet i Försvarsberedningen. Den har regeringen själv gjort till sin, för den finns på sidan 26 i den försvarspolitiska proposition som regeringen lade fram och som det beslutades om i december förra året.

Bevis nummer två finns i utrikesdeklarationen: Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och Europa har över tid försämrats. Som ett svar på utvecklingen sker en historisk satsning på totalförsvaret och ett fortsatt stärkande av våra internationella försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten.

Det är två helt olika formuleringar – en i det styrande dokumentet, det politiska övervägandet för försvarsinriktningen, och den andra läses upp i utrikesdeklarationen.

Herr talman! Dubbelhet är tvetydighet. Kan utrikesministern förklara vilken linje som gäller?

Anf. 4 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Hans Wallmark för frågan.

Jag börjar med att kommentera Gui Minhai och Dawit Isaak. Självfallet fortsätter regeringen sitt oförtröttliga arbete i dessa båda och andra konsulära fall, vilket jag tydligt sa i min inledning. Vi tror att det är endast genom att aldrig ge upp våra ansträngningar som vi eventuellt kan nå framgång, för de måste släppas fria. Vi har också fallen med Djalali i Iran, Ola Bini och flera andra svenskar som sitter fängslade och som vi gör allt vad vi kan för att få fria. Ingen ska tvivla på att utrikesförvaltningen gör allt för att få dessa svenska medborgare frisläppta.

När det gäller säkerhetspolitiken ligger vår linje fast. Sverige är militärt alliansfritt men har samarbete med olika länder, mest Finland, och samarbete med FN, EU, OSSE och Nato. Det har inte skett några förändringar de senaste åren, som Hans Wallmark säger. Det har varit en del retoriska förändringar men inga förändringar i sak.

Det som Hans Wallmark föreslår är däremot en förändring i sak, nämligen en Nato-option, vilket regeringen ställer sig negativ till.

Anf. 5 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Tyvärr slirar regeringen omkring. Vilken linje är det som ligger fast, den som nu förkunnas i utrikesdeklarationen eller Försvarsberedningens framförhandlade position, senast upprepad i försvarspropositionen? I den senare står det som sagt att det inte heller kan uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige.

Det är inga retoriska formuleringar. Detta är grundläggande strukturer i svensk säkerhetspolitik.

Herr talman! När regeringen nu slirar omkring och dessutom avvisar en riksdagsmajoritet som står bakom en Nato-option är det rimligt att man bjuder in till breda partiöverläggningar. Säkerhetspolitiken är alltför viktig för att man ska ägna sig åt friåkning.

Anf. 6 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Regeringen ägnar sig varken åt friåkning eller slirande. Men det Moderaterna gör är att driva igenom en Nato-option mot både Socialdemokraternas och Miljöpartiets vilja. Det är en konkret saklig förändring till skillnad från ord som ändras som inte innebär sakliga förändringar.

Det faktum att regeringen i den försvarspolitiska propositionen konstaterar att Sverige inte är med i någon militär allians innebär ingen förändring i förhållande till innevarande försvarsbeslutsperiod. Samma formulering fanns i den försvarspolitiska inriktningspropositionen 2014/15. Någon ändring av den säkerhetspolitiska linjen kan således inte utläsas av detta.

De skillnader som finns i olika formuleringar är alltså inget som i sak förändrar den säkerhetspolitiska linjen. Men att signalera till omvärlden att vi nu överväger ett medlemskap i Nato vore en definitiv förändring av vår linje och oansvarigt.

Anf. 7 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Utrikesministern nämnde i sin utrikesdeklaration att det nu är 100 år sedan vi fick allmän och lika rösträtt för kvinnor i Sverige. Det här är något jag är övertygad om att alla i denna kammare är glada och stolta över. I ett globalt perspektiv har Sverige legat i framkant avseende detta.

Trots detta fortsätter regeringen att ösa pengar över organisationer som står för allt annat än kvinnors lika rättigheter. Till exempel öste Sida under nio år 627 miljoner över Islamic Relief, en av Muslimska brödraskapets två kassakor. Och regeringen fortsätter att lägga pengar på detta.

I USA avslutade man stödet på hundratusentals dollar till Islamic Relief Worldwide efter alla de omfattande och återkommande skandalerna kring antisemitism med mera.

Det räcker inte att Islamic Relief då och då byter ut sin styrelse, vilket de gör konstant efter varje skandal. Det är en genomruten organisation som står för allt annat än det som svensk utrikespolitik borde stå för. Mot bakgrund av detta undrar jag: Varför fortsätter regeringen att slussa skattepengar till islamistiska extremister?

Anf. 8 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Tack, Markus Wiechel, för frågan!

Frågan handlar om svenskt samarbete och svensk biståndspolitik. Till skillnad från Sverigedemokraterna står vi upp för att fortsätta med enprocentsmålet och ha ett effektivt bistånd och många samarbetspartner.

De olika organisationer som vi samarbetar med kontrolleras väl, och framför allt kontrolleras verksamheten för att inte riskera att hamna i problem med till exempel korruption eller liknande. Den organisation som Markus Wiechel tar upp heter Islamic Relief Worldwide och har de senaste tre åren kommit ut väl i utvärderingar som certifierats enligt Core Humanitarian Standard. Just nu pågår en utvärderingsprocess inom Sida när det gäller Islamic Relief Sverige och andra organisationer, vars slutsatser jag inte kan föregripa i kammaren i dag. Det är viktigt att påståendet granskas och kan bedömas. De omständigheter som ligger till grund för ett beslut ska vara konkreta och möjliga att bemöta och verifiera.

Vad gäller specifikt Islamic Relief kan sägas att organisationen har genomgått mer än 500 revisioner och granskningar de senaste tio åren. Efter den senaste tidens händelser har Charity Commission inlett ett så kallat efterlevnadsärende, och resultatet av det finns om cirka en månad.

Låt mig slutligen upprepa att det är Sida som ansvarar för uppföljningen och granskningen av sina partner och att regeringen inte bör detaljstyra vilka partner Sida ska ha.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Som utrikesministern säkert känner till är jag personligen en varm anhängare av internationellt bistånd. Sverigedemokraterna har i många år stått för den mest generösa biståndspolitiken i Sveriges riksdag, efter regeringens avräkningar. På senare år har vi behövt omvärdera detta till följd av de problem vi ser i det svenska samhället och vad dessa problem i förlängningen har orsakat när det gäller biståndspolitiken.

Här är det viktiga en procent av biståndet och att man har en målsättning att slussa tillräckligt mycket pengar ut ur landet. Jag ser inte vad det finns för egenvärde i det. Det viktigaste är väl att det är effektivt och gör nytta. Vi ser nu att pengarna går till åtminstone en organisation som klart och tydligt inte står för de värden som Sveriges utrikespolitik borde baseras på.

Anf. 10 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är synd att Sverigedemokraterna har ändrat sig, för det är precis som vi alltid sa till Trumpregeringen: Om man inte tycker att det fungerar i en organisation är sättet inte att dra sig tillbaka, utan sättet är att förändra. Det är därför både regeringen och Sida har ett kontinuerligt utvärderingsarbete för att se till att det svenska biståndet inte går till något korrupt, att det används till det som det är tänkt att användas för och att det är effektivt och bygger på våra värderingar. Där sker ett mycket omfattande arbete som jag tycker fungerar väl.

Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Tack, utrikesministern, för utrikesdeklarationen 2021! Det finns flera delar i den som vi självfallet kan instämma i. Jag noterar markörerna när det gäller SRHR, som vi alla är eniga om och tycker är viktiga. Jag tycker också att det är bra med de insatser och försök som Sverige gör när det gäller att nå en lösning på Jemenkonflikten. Och det östliga partnerskapet, där vi har ett starkt engagemang, är självfallet viktigt för Sverige. Markören om Ukraina är naturligtvis också viktig.

För min del skulle jag kunna göra fler kommentarer, herr talman, men jag vill också lyfta upp det som vi inte är eniga om. Det handlar om säkerhetspolitik. Varför vill utrikesministern och regeringen inte säkerställa ett brett politiskt stöd för svensk säkerhetspolitik? Varför envisas regeringen med att säga att den säkerhetspolitiska linjen ligger fast, trots att man inte har stöd i riksdagen? Detta är ett brott mot den tradition vi har att bjuda in till samtal och försöka bygga en samsyn kring en viktig fråga som säkerhetspolitik.

Varför väljer regeringen att inte lyssna på att det nu finns en ny situation i Sverige? Vi skulle vilja se en inbjudan. Tillsammans kan vi skapa tydlighet, som vi har gjort tidigare. Säkerhetspolitiken blir nu ett brott mot den tradition som Sverige har haft – att söka samsyn och samråd. Det är regeringen som formar utrikespolitiken och säkerhetspolitiken, och då är

det regeringen som ytterst bär ansvaret för att säkra att det finns ett brett stöd.

Anf. 12 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Tack, Kerstin Lundgren, för frågan! Det gläder mig att det finns många områden där vi är eniga.

Det finns etablerade former för dialog och förankring i säkerhetspolitiska frågor. Försvarsberedningen spelar naturligtvis en central roll i detta. Vi värdesätter den breda samsyn som har kunnat nås i Försvarsberedningen i analysen av säkerhetspolitiken. Utöver detta kommer regeringen att fortsätta att utnyttja möjligheten till framträdande i riksdagens utrikesutskott och försvarsutskott och i Utrikesnämnden och föra samtal och informera om regeringens överväganden.

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är inte den traditionen vi har. Från regeringsförklaringen 2014 och fram till nu har regeringen valt att agera på egen hand. Från december 2020 har man inte längre en majoritet bakom sin säkerhetspolitiska linje. Då måste det ligga i en ansvarsfull regerings uppdrag att försöka samla Sverige på nytt.

Jag har en uppmaning till utrikesministern: Bjud in till breda samtal! Vi vill också se att vi får en redogörelse för svensk säkerhetspolitik som kan riksdagsbehandlas på samma sätt som sker i Finlands tradition.

Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! När Kerstin Lundgren och Hans Wallmark kräver att regeringen ska kalla till säkerhetspolitisk dialog måste jag fråga om det bästa sättet verkligen är att inte utnyttja de möjligheter som vi redan har i regeringen. Det är bara att titta på till exempel hur Moderaterna har hanterat inbjudningar till olika samtal. Man hoppade av migrationssamtalen i juli 2020. Man hoppade av energiöverenskommelsen i december 2019. Man hoppade av gängsamtalen i september 2019. Man hoppade av Försvarsberedningen i maj 2019. När det gäller överenskommelsen om höghastighetsbanor presenterade Alliansen Sverigebygget, där höghastighetsbanor ingick, och sedan ändrade man sig. När det gäller bostadssamtalen lämnade hela Alliansen dem.

Jag tror att det är bättre att använda de sätt vi redan har i riksdagen, som fungerar väl. När oppositionen drev igenom Nato-optionen föregicks det inte av något försök till dialog med regeringen.

Anf. 15 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Som vi hör i den utrikespolitiska deklarationen slår Socialdemokraterna sig gärna för bröstet för sitt internationella engagemang, särskilt i svåra tider som under denna pandemi. Därför känns det extra märkligt att en socialdemokratisk och miljöpartistisk regering aktivt motverkar produktion av billiga och tillgängliga vacciner mot covid-19 till världens fattiga.

Sverige och EU har i Världshandelsorganisationen, WTO, aktivt röstat emot att Indien och Sydafrika skulle få möjlighet att producera billiga vacciner. Bara genom att fler får vaccin kommer pandemin att kunna kor-

tas. 90 av världens länder är helt utan vaccin. I stället sätts läkemedelsindustrins vinster och patent i första rummet.

Att Sverige säger nej till fler och billiga vacciner har fått många att reagera, bland andra den förra utrikesministern Margot Wallström, flera civilsamhällesorganisationer och forskare på global hälsa.

Sverige skulle kunna göra mer. Extra resurser som avsatts till det internationella vaccinsamarbetet Covax är långt ifrån tillräckliga. Det borde vara tio gånger så mycket. Och framför allt borde det vara additionellt, det vill säga att man inte trycker undan annat viktigt bistånd.

Nio av tio människor i fattiga länder kommer inte att få något vaccin under 2021. Bara genom att öka produktionen av billigt vaccin kan vi se till att hela världen får ta del av vaccin, så att vi kan få ett slut på denna förödande pandemi. Då kan rika länder inte sätta käppar i hjulen för resten av världen.

Varför är läkemedelsbolagens vinster viktigare för regeringen än vaccindoser till världens fattiga? Varför röstar Sverige emot att mer vaccin ska produceras?

Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Tack, Håkan Svenneling, för frågan!

Covax är det samarbete vi har för globala vacciner. Man utlovade redan den 22 januari att man skulle börja rulla ut vacciner till låg- och medelinkomstländer under det första kvartalet 2021. Jag har precis fått information om att de första vaccinerna till Ghana faktiskt görs i dag när vi står här i kammaren.

Covax har kritiserats för att gå för långsamt, vilket framför allt beror på att Covax kom igång med upphandlingar relativt sent. Man har inte kunnat teckna bindande avtal om vaccindoser utan finansiell täckning, och man har haft en tveksam inställning till mRNA-vaccinerna som kräver avancerad logistik.

Men jag vill säga att Sverige är aktivt i detta arbete. Och jag delar helt Håkan Svennelings oro för att det blir framför allt de rika länderna som får det mesta vaccinet. Därför måste vi vara pådrivande i denna fråga.

Anf. 17 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Sverige och EU är de stora finansiärerna av forskning. I dag stöder Sverige forskning utan motkrav på att vaccinet ska komma alla till del. I stället sätts hoppet till läkemedelsindustrins goda vilja. Det duger inte.

I stället måste läkemedelsbolagens skadliga monopol brytas och produktionen av vaccin öka kraftigt i världen. Det är bara så vi kan sätta stopp för denna pandemi.

Vänsterpartiet har föreslagit 1 miljard kronor i additionellt coronabistånd. Regeringens svar är än så länge 200 miljoner kronor som man snor från annat bistånd. Det duger inte.

Denna fråga handlar inte om huruvida vi ska stödja Covax eller inte. Den handlar om hur vi ska öka produktionen av vaccin i världen. Då kan man inte sätta käppar i hjulet för Indien och Sydafrika som vill producera mer billigt coronavaccin.

Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Vi är inte alls oeniga om att vi måste stå upp för att vaccinet ska nå också de fattiga länderna. Det är faktiskt så att vi har gett 200 miljoner svenska kronor extra för att se till att utvecklingsländerna får vaccin.

Det är inte så att man snor pengar på något sätt. Sverige är ett av de ytterst få länderna som fortfarande har 1 procent i bistånd och som visar att vi kan vara flexibla när det behövs. Det är någonting som vi ska vara stolta över. Det är inte någonting som vi ska håna i riksdagens talarstol.

Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är välkänt att Ann Linde och den svenska regeringen har nära relationer till regimen i Iran. Emellanåt har vänskapen gett intryck av en närmast eftergiven svensk Iranpolitik. För oss som vill se en värderingsbaserad svensk utrikespolitik är det beklämmande att se hur den svenska regeringen står närmare diktaturen i Iran än demokratin i Israel.

Iran är i dag ett av de största hoten mot internationell fred och säkerhet. Vi ser det i Jemen, vi ser det i Syrien, vi ser det i Libanon och vi ser det i Irak. Vi ser det i den islamiska republikens aldrig sinande pengaflöden till islamistiska terrorister. Vi ser det i hoten om att utplåna Israel och det judiska folket.

Kärnvapen i händerna på extrema shiamuslimska ayatollor är en existentiell fråga, inte enbart för Israel utan för en hel värld. Det är därför som de diskussioner som nu pågår om ett JCPOA-avtal är så viktiga.

Herr talman! För en diktaturregim som har satt lögnen i system är förhandlingar ett spel. Iran tänker bli av med de ekonomiska sanktionerna utan att definitivt stoppa produktionen av kärnvapen.

Då infinner sig frågan, Ann Linde: Kommer den svenska regeringen att stödja ett avtal som inte en gång för alla sätter stopp för iranska kärnvapen?

Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Som vanligt använder Lars Adaktusson stora brösttoner när han ska föra i bevis att vi inte har samarbete med Israel och att vi stöder Iran. Som vanligt är det helt falskt.

Självklart är vi mycket tydliga mot Iran när det gäller att värna de mänskliga rättigheterna och demokratin. Det säger vi också i direkta samtal.

När man däremot säger att JCPOA, det kärntekniska avtalet, ska ställas i motsats till mänskliga rättigheter tycker jag att man är helt fel ute.

Det kärntekniska avtalet handlar om att förhindra Iran från att få kärnvapen. Det är oerhört viktigt. Det är kanske det viktigaste som vi kan göra för säkerheten också för Israel i den regionen.

Nu när USA lämnade JCPOA ledde det till att Iran omedelbart började anrika sitt uran på ett sätt som ledde till att man fortare kan nå ett kärnvapen.

Tänk själv, Lars Adaktusson, vad ett Iran med kärnvapen skulle leda till. Det är ett fruktansvärt framtidsscenario. Därför måste detta sättas på absolut högsta plats på agendan. Samtidigt kan vi kritisera MR-förbrytelser i Iran – att man inte följer folkrätten och så vidare. Dessa saker står inte i motsats till varandra.

Jag tycker att den väg som Trump, och eventuellt Lars Adaktusson, valt genom att säga att om vi inte kan få allt ska vi inte ha något är den politik som har lett till att Iran har kommit närmare kärnvapen, och det är ett otroligt obehagligt framtidsscenario.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 21 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är alltså USA:s fel och inte Irans fel att Iran utvecklar kärnvapen. Det är kontentan av vad utrikesministern säger.

Israels tidigare försvarsminister Ehud Barak har sagt följande: Frågan är inte när Iran har kärnvapen utan när det är för sent att stoppa iranska kärnvapen.

Ett internationellt bindande avtal med Iran är, Ann Linde, välkommet, men inte till priset av att den tidpunkt passeras som omöjliggör ett stopp för iranska massförstörelsevapen. Ännu ett avtal som tillfälligt skjuter upp anskaffningen av iranska kärnvapen är inte en lösning.

Kommer den svenska regeringen att acceptera ett avtal som bara handlar om att tillfälligt skjuta upp produktionen av kärnvapen? Svara på den frågan, Ann Linde!

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag svarar gärna på den frågan. Vi ska göra allt vi kan för att Iran inte ska få kärnvapen. Jag tänker inte medverka till att det bästa blir det godas fiende.

Vi har inga illusioner om Irans roll i regionen. Iran är inblandat i flera av Mellanösterns konflikter. Man har ansvar för den regionala utvecklingen. Iran behöver ändra sitt förhållande och sitt sätt för att kunna bidra till olika politiska lösningar, till exempel i Jemen. De politiska spänningarna mellan Iran och Saudiarabien tar sig uttryck i att flera länder påverkar hela regionen negativt.

Det som hände med JCPOA när USA drog sig tillbaka var att Iran agerade precis som vi trodde, nämligen att de inte följde avtalet utan fortsatte sitt utvecklingsarbete för att få fram kärnvapen. Det är den stora frågan, och det måste vi sätta stopp för.

Anf. 23 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på utrikesdeklarationen och försökte höra något kraftfullt och tydligt om Turkiet. Jag hörde ingenting. Utrikesministern sa att Sverige ska vara tydligt i kritiken av brott mot mänskliga rättigheter i Turkiet. Men är vi det, utrikesministern?

Turkiet är ett stort land där man driver fram ett omval i Europas största stad Istanbul därför att Erdoğan inte är nöjd med den som vann borgmästarvalet i staden. Man har i praktiken strypt all yttrandefrihet i landet. Turkiet är inte att betrakta som en rättsstat i dag, utan man begår massiva övergrepp mot befolkningen i landet. Oppositionspolitiker, exempelvis Selahattin Demirtaş, har fängslats. Man ockuperar grannländer och invaderar grannländer, och man agerar från Ankaras sida mycket destruktivt i praktiskt taget varje väderstreck.

Varför tar inte Sverige upp dessa frågor tydligt i utrikesdeklarationen? Varför sas det inte i utrikesdeklarationen att vi kräver tuffa, hårda och resoluta sanktioner mot Turkiet? Varför sas det inte i utrikesdeklarationen att Sverige nu önskar samla en bred allians av fria stater för att på allvar

sätta tryck på Turkiet att börja uppföra sig som en normal stat? Det sas ingenting om detta.

Sverige har en stor befolkning. Flera procent av invånarna i vårt land har faktiskt rötter i Turkiet. På samma sätt, herr talman, är det märkligt att regeringen fortfarande inte har erkänt det folkmord som för över hundra år sedan begicks mot den kristna befolkningen i Turkiet.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Fredrik Malm för att han tar upp Turkiet.

Tyvärr kan vi inte gå in på alla detaljer om det vi skulle vilja säga i utrikesdeklarationen på grund av talartiden. Det är därför det är så bra att vi kan ha debatten efter deklarationen för att mer detaljerat klargöra dessa frågor.

När det gäller situationen i Turkiet vet Fredrik Malm att regeringen ser med största allvar på den negativa utvecklingen i Turkiet när det gäller respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Särskilt allvarligt är det naturligtvis för oppositionspolitiker, inte minst från prokurdiska HDP. För inte alls länge sedan var det massarresteringar. Selahattin Demirtaş, partiledare för HDP, som jag själv har träffat flera gånger, sitter fortfarande fängslad. Det är journalister, religiösa minoriteter, människorättsförsvarare och fackliga företrädare. Jag fick nyligen höra under styrelsemötet för Anna Lindhs Minnesfond att vår tidigare pristagare Keskin, människorättsadvokat, nu hotas av långt fängelsestraff.

Sverige och EU måste på alla sätt bidra till att motverka den negativa trenden. Det är också något vi tar upp direkt i samtal med företrädare för Turkiet. Dessutom pratar vi om ytterligare sanktioner från EU:s sida.

Anf. 25 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Jag kan instämma i mycket av det som utrikesministern nämner. Där-
emot instämmer jag inte i att denna fråga skulle vara en detalj. Utrikes-
ministern sa att hon inte kan ta upp alla detaljer. Det här är betydligt mer
allvarligt än att vara en detalj.

Det destruktiva agerande som Turkiet och Recep Tayyip Erdoğan i dag
utövar i närområdet – i Syrien, i östra Medelhavet, österut när det gäller
Nagorno-Karabach-konflikten, i norra Irak – och givetvis det inhemska
förtrycket med strypt yttrandefrihet, övertagna tidningar, fängslade oppo-
sitionella, förföljelse av den kurdiska befolkningen samt förnekande av
folkmord på kristna gör sammantaget att vi måste agera för ett mycket
hårdare tryck på Turkiet och skarpare sanktioner.

Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Självklart är inte frågan om vad som händer i Turkiet en
detalj. Det var inte ett bra ordval från min sida. Det här är stora frågor.

Vad jag menade är att även stora frågor tyvärr får liten plats när man
har 20 minuters talartid till förfogande och ska försöka ge en bild. Det är
därför jag menar att det är bra att vi här kan klargöra att vi ser allvarligt på
relationen med Turkiet. Jag har samma syn som Fredrik Malm på den ne-
gativa utvecklingen och att vi måste stå upp för och försvara mänskliga
rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Detta är en fråga där vi
också måste ta in hur Turkiet agerar i sitt närområde i Medelhavet, i

Libyen, i Kaukasien, i Syrien och så vidare. Det är något som ofta diskuteras med EU:s utrikesministrar.

Jag håller fullständigt med om oron för utvecklingen.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 27 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Vi har lyssnat till regeringens utrikesdeklaration uppläst av Ann Linde. Låt mig nu återge vad som kan ses som riksdagens utrikesdeklaration i kontrast till regeringens där den möter en majoritet av kammarernas ledamöter bestående av fem eller sex partier.

Gui Minhai och Dawit Isaak nämndes inte. Det är två namn som förtjänar att explicit uttalas från riksdagens talarstol, och det är två svenska medborgare som fängslats av Folkrepubliken Kina respektive Eritrea.

För ett år sedan fångade Vänsterpartiet upp vid den utrikespolitiska debatten att Moderaterna föreslagit en kommission för att granska Sveriges hantering av det viktiga konsulära ärendet Gui Minhai. Trots ett kraftfullt initialt motstånd från Socialdemokraterna och Miljöpartiet har nu ärendet drivits till den punkt att riksdagen i enighet ställt sig bakom att uppmana regeringen att tillsätta en kommission om Gui Minhai och Dawit Isaak. Redovisning ska ske senast den 31 mars 2022. Nej, nej blev till slut ja, ja – tack vare riksdagen och trots regeringen.

Med en förfärande hastighet har Folkrepubliken Kinas säkerhetslagar förstört Hongkong. Folk fängslas. Folk tystas. Åsikter avvikande mot Peking rensas ut. Som Europavän måste jag konstatera att mitt EU varit alltför svagt och alltför sent på att reagera mot denna brutalitet. Moderaterna såg till att det formerades en majoritet bakom tanken på sanktioner mot Kina. När vi gjorde så riktades kritik från Socialdemokraterna. Det talades då om att vara oansvarig. Men för ett plågat folk i Hongkong, och mot en regim som ägnar sig åt brott mot mänskligheten i Xinjiang, är det viktigt att det finns länder och politiker som ser vad som händer. Numera när utrikesministern åker till Bryssel hänvisas till den framförhandlade positionen i riksdagen, alltså den som Ann Linde då kritiserade och nu är en del av. Då nej, nej, och nu ja, ja – tack vare riksdagen och trots regeringen.

I vårt viktiga närområde med Östersjöregionen, Norden och Baltikum utgör Ryssland genom sitt agerande en förstörare. Samtidigt finns all anledning att glädja sig åt de folkliga demonstrationer för frihet och anständighet som kunnat ses. En omvärld har chockerats över kalsongförgiftningen av Putins främsta utmanare Aleksej Navalnyj och de skenrättegångar som följt. En svensk diplomat har förklarats icke önskvärd i Ryssland. Då är det rimligt att ställa sig på ett förtryckt ryskt folks sida, ett folk som kräver rättfärdighet. De vill se åtgärder mot oligarkerna. De vill se åtgärder mot palatsbyggarna. De vill att någon angriper ett storskaligt offentligt snattande och penningtvättande.

Sanktioner riktade direkt mot det projekt som kommer att göra vårt Europa inom EU mer beroende av fossilgas, och dessutom rysk sådan, strider mot både vår säkerhet och den energimix vi bör eftersträva. Därför är det naturligt att säga att sanktioner riktade mot Nord Stream 2 ska ingå bland möjliga åtgärder och att Sverige borde finna likasinnade länder. Det är numera en svensk linje – tack vare riksdagen och trots regeringen.

Herr talman! Covid-19 och den pandemi som rasar påverkar hela världen. Detta hanteras dock olika. Från USA rapporteras över en halv miljon döda. Sverige ligger på så många som runt 13 000. I Östasien, med Bhutan

och Taiwan som unika exempel, är det bokstavligt talat enstaka fall. Detta påverkar. I våra gränsbygder ses hårda konsekvenser av stängda gränser i Norden. Det behövs också fokus på vaccinationer och på att agera mot en ökande svält i likhet med förra årets Nobelpristagare i fred, FN:s matprogram World Food Programme.

Ett viktigt redskap är FN:s globala utvecklingsstrategi Agenda 2030. Här finns mål om hur fattigdom ska bekämpas och länder lyftas. Det finns även anledning att kröka fingret självkritiskt när det gäller hur vi kan bidra och förbättra i Sverige.

Man kan ha olika åsikter om hur Agenda 2030 ska genomföras. För oss moderater är det naturligt att se det som en tillväxtagenda. Förutsättningar för resursskapande måste till. Men alldeles oavsett syn på detta är det rimligt att vi i riksdagen följer upp och driver på. När regeringen presenterade en skrivelse kring Agenda 2030 skulle återkoppling ske i bästa fall uppemot vart sjätte år. Vi vill ha granskning minst vartannat år. Så blev det – tack vare riksdagen, trots regeringen.

Numera finns en bred majoritet bestående av fem av åtta partier som har ställt sig bakom en så kallad Nato-option. Det innebär ökad demonstrerad handlingsfrihet. Det handlar om en tydlig signal inåt och utåt som stärker Sveriges säkerhet i kontrast till den allianslöshetens linje som regeringen driver, där ett svenskt Natomedlemskap direkt utesluts oavsett hur säkerhetsläget utvecklas. För oss handlar det om att markera att det finns ytterligare ett verktyg i den säkerhetspolitiska verktygslådan.

Det finns också ett starkt värde i att Sverige och Finland har samma förhållningsätt och relation till Nato i ett läge där vi nu fördjupar det operativa försvarssamarbetet mellan länderna. Det är viktigt, och det sker tack vare riksdagen, trots regeringen.

En regering som har ändrat den säkerhetspolitiska linjen i formuleringar fem eller sex gånger – dessutom nu senast i dag, som det verkar – gör klokt i att se vad som skänker stabilitet och långsiktighet. Ann Linde måste, herr talman, göra som Anna Lindh tidigare gjorde inför 2002 och bjuda in till breda partiöverläggningar om den säkerhetspolitiska linjen. Axla det ansvaret! Om så sker blir det tack vare riksdagen, trots regeringen.

Avslutningsvis: Tiden står dessvärre på murkna regimers sida. Vi kan inspireras av en oförtröttlig frihetskamp i Belarus eller Venezuela. Långdragna processer och svårigheter att samla sig bakom vettiga och fungerande sanktioner gör att den som biter sig kvar också håller sig kvar. Till dessa två länder kan adderas Myanmar. I vårt eget närområde kan noteras Rysslands krig mot Ukraina i landets östra delar sedan 2014. Och i dagarna kommer oroande rapporter om tillslag mot oppositionen i Georgien efter ett tidigare ifrågasatt val.

Herr talman! Från moderat sida skulle jag dessutom vilja peka på två ytterligare områden.

Taiwan är ett viktigt nav för demokrati och tolerans i Asien och har en vital ekonomi. Men Taiwan hotas dagligen av Folkrepubliken Kina. Moderaterna vill uppgradera den svenska närvaron i Taipei med ett House of Sweden, på samma sätt som exempelvis Nederländerna och Storbritannien har gjort.

Israels demokrati, högteknologiska ekonomi och framstående forskning gör landet till en attraktiv partner. Sverige ska stå nära Israel. De bilateral banden behöver bli betydligt starkare, och samarbetet bör intensifieras även i de multilaterala sammanhangen och i FN. Det krävs en genuin nystart med Israel, för den tidigare relationen är söndertrasad.

Som ett samlingsparti är vi moderater beredda att forma det som är en svensk linje med stöd också i landets riksdag, oavsett om vi sitter i regeringen eller inte.

Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Även om det inte lät så på Hans Wallmark är regeringen väldigt angelägen om att ha en bra relation med riksdagen. Och det tycker jag att vi har. Jag tycker att vi har bra diskussioner i utrikesutskottet, i Utrikesnämnden och i EU-nämnden.

Men när det gäller utrikespolitik på regeringsnivå och hur man ska göra där handlar det väldigt mycket om tajmning. Låt mig ta ett exempel: Nord Stream 2. Sverige har flera gånger uttryckt oro för projektet och för vilken inverkan det kan ha på den gemensamma energipolitiken, konsekvenserna för Ukraina och så vidare. Statsministrarna i Danmark och Sverige har skickat brev till EU om att man bör försöka stoppa detta. Vi har inte kunnat göra det själva på grund av folkrätten.

Det som EU-nämnden krävde, vilket jag framförde och berättade att det var det parlamentariska beslutet, var att vi skulle ta Nord Stream 2 som sanktion. Jag kunde då konstatera att frågan är oerhört känslig i Tyskland. Vad det ledde till var att det förutom den svenska ståndpunkten var ett enda litet land som tog upp detta, för man vill inte ha en stor konflikt med Tyskland. Som flera andra länder sa: Det skulle innebära sanktioner mot över 150 europeiska företag och en stor konflikt med Tyskland.

Detta, Hans Wallmark, är inte en klok politik. Det är i stället att komma in som en elefant i en porslinsbutik, och så tycker inte jag att man ska bedriva utrikespolitik.

Det handlar om tajmning, och det handlar om att veta när man får mest effekt av det som man vill uppnå. Jag är glad att vi därmed inför andra sanktioner enligt Magnitskijlagen mot de brott som har begåtts mot Navalnyj.

Anf. 29 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Först och främst tycker jag faktiskt att regeringen missköter sina relationer med parlamentet på säkerhetspolitikens område.

Det är en sak att informera, att komma till ett utskott eller en EU-nämnd och klargöra en redan intagen position. Det är något helt annat att tillsammans värka fram formuleringar. Och vad värre är, herr talman: Vi gör detta, och partier kommer i Förvarsberedningen efter mycket arbete fram till en formulering som håller och som sedan upprepas i en förvarsproposition med stöd från budgetsamverkande partier som Centern och Liberalerna. Men när vi har gjort detta och utrikesdeklarationen sedan presenteras har regeringen några helt andra formuleringar. Det är inte att ta ansvar.

Därför menar jag ärligt och uppriktigt – och det är dessutom upprepat av Centerpartiet härifrån talarstolen – att man ska bjuda in till breda partiöverläggningar. Det finns flera frågor vi kan prata om: Nato-option och

förhållandet till Storbritannien nu efter brexit, där vi inte har någon solidaritetsförklaring som gäller för dem. Vi kan också prata om den speciella och fördjupade relationen med Finland.

När det gäller Nord Stream 2, herr talman, är detta absolut en diskussion som också förs i Tyskland. Det finns ledande tyska politiker som också ifrågasätter Nord Stream 2 som projekt.

Detta är nu den uppfattning som en riksdagsmajoritet har kommit fram till. Jag tycker i grunden att det är en bra åsikt och en bra hållning. Sedan får man naturligtvis i EU förhandla och driva på. Men det är där, herr talman, som jag ibland saknar glöden och engagemanget från Socialdemokraternas sida när det gäller kampen mot Nord Stream 2. Man säger att man är emot, men när man sedan ska rösta om det i Nordiska rådet röstar man inte så. Och var finns ni i Europaparlamentet? Min grupp är väldigt tydlig mot Nord Stream 2.

Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Vad detta handlar om är: Ska vi visa upp ett splittrat EU där ytterst få länder vill ta i denna känsliga fråga, eller ska vi ha ett enat EU med tydliga sanktioner enligt Magnitskijlagstiftningen? Jag väljer definitivt det senare.

Hans Wallmark hänvisar till Anna Lindh 2002. Jag var då internationell sekreterare i partiet och satt vid sidan om Anna när vi tog detta i riksdagsgruppen. Då kunde man bjuda in Moderaterna till partiöverläggningar. Då var Moderaterna ett av de partier som var beredda att göra överenskommelser med regeringen. Så är det tyvärr inte nu. Moderaterna hoppar av alla försök vi har till breda överenskommelser.

Jag skulle alltså inte lita på att Moderaterna satt kvar här. Det skulle bli ytterligare ett spel för galleriet.

Anf. 31 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman och fru utrikesminister! Det där stämmer ju inte. Däremot är vi väldigt tydliga med att ska det vara på riktigt ska det vara på riktigt. Om regeringen bjuder in alla riksdagspartier till partiöverläggningar om säkerhetspolitiken kan jag å Moderaternas vägnar lova att vi kommer dit. Men vi kommer naturligtvis att driva våra uppfattningar i kontrast till Socialdemokraternas, herr talman – till exempel att Nord Stream 2 är dåligt för Europa av säkerhets- och energipolitiska skäl, att en Nato-option medverkar till att stärka säkerheten i Östersjöregionen, att det är viktigt att vi har ett fördjupat samarbete med Storbritannien och att samarbete med Finland bortom fredstida förhållanden får konsekvenser.

Allt detta borde åtta partier kunna prata med varandra om – om regeringen skulle bjuda in till partiöverläggningar.

Anf. 32 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! I mångt och mycket har vi gemensamma markörer gjorda. Det är naturligtvis viktigt att vi gör det, för vi driver på från riksdagens sida i flera fall. Sanktionslagstiftningen har varit ett sådant område. Vi har jobbat hårt för att få fram en Magnitskijlagstiftning. Vi vill se den också i nordisk och svensk kontext, men vi har nu fått den på europeisk nivå. Det är bra, och det är rätt att den används nu.

Men, herr talman, den har sin begränsning. Den fångar nämligen inte den korruption och den penningtvätt som vi har sett i fallet Ryssland och i flera andra länder. Det som håller hela systemet i gång är ju våld, politiska domstolar och korruption. Då är det viktigt att EU förmår hitta en väg att träffa också den typen av aktörer med sanktioner.

Magnitskijlagstiftningen i dag träffar MR-brott men inte systematisk korruption och penningtvätt. Därför, herr talman, hoppas jag att riksdagen ska kunna enas – vi kunde inte det i EU-nämnden i fredags – så att vi får en Magnitskijlagstiftning som också innehåller möjligheter när det gäller systematisk korruption och penningtvätt. Jag beklagar att Moderaterna inte ställde upp i fredags, för då hade vi kanske fått också den frågan med på bordet till EU:s utrikesråd i måndags. Nu blev det inte så, men vi ger inte upp, herr talman.

Anf. 33 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag ska verkligen hedra Kerstin Lundgren för hennes envetna kamp, både i kammaren och i olika internationella organ, när det gäller att driva på för Magnitskijlagstiftning. Vi är övertygade om att det är bra. Vi hade också en diskussion i förra årets utrikespolitiska debatt – det var inte Centerpartiet och Moderaterna, utan då hade jag en diskussion med Sverigedemokraterna – där jag underströk hur viktigt det är att vi får den här typen av Magnitskijlagstiftning på plats i Europa. Den samlade gemenskapen är ju alltid starkare än ett enskilt land.

Jag har inget emot att man går vidare med detta när det gäller penningtvätt och den grova korruptionen. Det är ju någonting som verkligen utmärker till exempel Ryssland i dag.

Om sedan Kerstin Lundgren lyssnade noga hörde hon också att utrikesministern inte var speciellt pigg på att ta upp ens detta som vi fick igenom med sex partier om Nord Stream 2. Jag tror att det hade blivit än svårare och mer betungande för henne att ta ytterligare en fråga. Jag tycker också att utrikesministerns svar till mig nyss indikerar att regeringen är måttligt road av att bli överkörd av riksdagen. Men låt oss återkomma! Jag kan gärna föra upp fler frågor på min lista där fem eller sex partier kan enas och markera att det finns en annan utrikespolitisk linje.

Herr talman! Centerpartiet och Liberalerna brukar vara ganska noga med att säga att utrikes- och säkerhetspolitiken inte ligger inom 73-punktsprogrammet, och det tycker jag är bra. Det brukar jag ta fasta på. Därför måste väl också Centerpartiet nu beklaga det åkande som regeringen ägnar sig åt med en formulering i den försvarsproposition som ni har varit med och förhandlat fram, en annan i Försvarsberedningen där er Daniel Bäckström har varit en ledande person och så plötsligt en utrikesdeklaration med helt andra formuleringar.

Nu är jag inte centerpartist – men ganska nära; jag är moderat – men nog blir man som centerpartist besviken på sitt samarbetsparti Socialdemokraterna?

Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! För att ta det sista först: Vi har inte samarbete vare sig i utrikes- och säkerhetspolitiken eller i försvarspolitiken. Det ingår inte i de 73 punkterna, och det är säkert ledamoten Wallmark väl medveten om.

Han har säkert också noterat, eftersom vi har haft behandling i sammansatt utskott, att vi från Centerpartiets och Liberalernas sida har väckt en motion om just säkerhetspolitiken. Där var det nämligen tydligt att vi inte var eniga, och det var vi inte heller när det gällde försvarspropositionen. Den innehåller nämligen också en formulering, vilket möjligen har undgått ledamoten Wallmark, om att den säkerhetspolitiska linjen ligger fast – och vi ser ju hur den rör sig, herr talman.

Jag är dock glad att jag nu hör att Moderaterna vill ställa upp på vårt förslag om ett House of Sweden i Taipei. Jag hoppas också att Wallmark nu inte är så försiktig när det gäller eventuella bekymmer för utrikesministern utan är beredd att ställa upp också på Magnitskij-sanktioner mot korruption. Det är en väg framåt.

Anf. 35 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Nu tror jag inte att utrikesministern uppfattade det som att jag är speciellt försiktig när det gäller omtanke om utrikesministern. Mitt anförande var väl en bred provkarta på vad vi kan åstadkomma i riksdagen. Jag vill dessutom notera till Kerstin Lundgren, herr talman, att alla de punkter i riksdagens utrikesdeklaration som jag föredrog har ju Centern stått bakom.

Sedan kan jag inte komma ifrån att just när det gäller budgetsamverkan är ju Centern ett parti som har budgetsamverkan med Socialdemokraterna. Jag vill verkligen understryka att Kerstin Lundgren och Centern är tydliga med att utrikes- och säkerhetspolitik inte är en del av 73-punktsprogrammet. Dock har ju försvars-, utrikes- och säkerhetspolitik ibland budgetkonsekvenser.

Låt mig kvittera vänligheten: Jag ska försöka stödja Kerstin Lundgren när det gäller Magnitskiilagstiftningen. Men då tycker jag också att Centern kan stödja mig i den upprördhet jag nu uttrycker över den glidning som regeringen uppvisar på säkerhetspolitikens område. Det är allvarligt!

Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Ledamoten Wallmark hade en bra genomgång av vilken makt riksdagen faktiskt har över utrikespolitiken. Genomgången visade också att Vänsterpartiet och Moderaterna har hittat varandra många gånger under den här mandatperioden i just utrikespolitiska frågor. Wallmarks genomgång visade också hur osant det som ett antal partier skrev i ett papper om att Vänsterpartiet inte skulle ha något inflytande var.

Jag fortsätter gärna att vara en elefant i en porslinsbutik om det innebär att det faktiskt till slut blir dialog från regeringens sida. Vi har ju inte sett någon form av dialog från utrikesministern på det utrikespolitiska området. Särskilt såg vi det inte förra veckan, som Wallmark var inne på, när det gällde sanktioner mot Ryssland och vi lyfte Nord Stream 2. Här tycker jag faktiskt att Wallmark har en poäng.

Jag vill dock lyfta ett annat politikområde där Vänsterpartiet och Moderaterna står betydligt längre ifrån varandra. Under lång tid har vi sett hur Moderaterna har förändrat sin retorik och politik kring bistånd, från att under sin regeringstid ha stått upp för det svenska enprocentsmålet till att i dag vilja avskärma sig från omvärlden. På Facebook skriver numera Moderaterna om ”Sverige först”, och många undrar om ni har blivit trumpister hela bunten.

Hösten 2019 lade ni fram ett förslag om att utvecklingsbiståndet skulle vara avskaffat till 2030, för då skulle världen vara perfekt. Det känns ungefär lika troligt som att jag skulle knäppa med fingrarna och få coronapandemin att försvinna.

Herr talman! De humanitära behoven ökar nu kraftigt i pandemins spår. Samtidigt visar kapitalismen sitt fula tryne när priset på vaccin trissas upp av rika länder, man lägger krokben för billig produktion av vaccin i fattiga länder och redan nedtyngda ekonomier får en skuldbörda.

Många av Moderaternas gamla vänner har kastat gamla nyliberala teorier över bord, men Moderaterna hänger kvar och tänker ”Sverige först” som om vi vore en isolerad ö. När ska Moderaternas utrikespolitik faktiskt handla om att göra hela världen bättre?

Anf. 37 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Jag ska kommentera den tvådelade synpunkten från Håkan Svenneling. Det har ibland hänt att vi, Håkan Svenneling och undertecknad, i den allmänna debatten har anklagats för att ha en bromance. Jag vill starkt dementera det, herr talman. Men jag tycker att det som Håkan Svenneling gjorde i kammaren är viktigt, nämligen att han markerade att tanken om partiöverläggningar är god. Det har Moderaterna sagt. Nu har Vänsterpartiet sagt det, och Centerpartiet har sagt det tidigare. Om vi får höra resten av partierna säga det i kammaren under dagen har vi skickat ett tydligt budskap till regeringen.

Herr talman! Jag tror dessutom att Håkan Svenneling och jag begär partiöverläggningar därför att vi har olika åsikter. Vi har olika åsikter om Nato. Vi har olika åsikter om hur det säkerhetspolitiska klimatet borde formas. Vi kanske ser de säkerhetspolitiska utmaningarna på ett likartat sätt med den hotbild som finns i Östersjöområdet, men det vi landar i är: Låt oss prata med varandra och låt oss i så fall pröva detta. Jag hoppas att utrikesministern hör på detta utbyte.

Det är absolut så att vi i Moderaterna håller på att förändra och reformera vår biståndspolitik. Vi säger att vi måste pröva detta budgetområde i likhet med alla andra budgetområden. Vi tycker inte att det är rimligt att man först fastställer en nivå, 1 procent av bnp, för att sedan bestämma vad man ska använda pengarna till. Vi vill se en helt annan inriktning. Vi vill dessutom se längre biståndsbudgetar som sträcker sig över flera år så att vi kan göra prioriteringar.

Ett sådant område som vi borde prioritera, och där är jag enig med Håkan Svenneling, är vaccinationer och vaccinationsprogram. Sverige slår sig nu för bröstet därför att man bidrar med 200 miljoner kronor till det viktiga internationella vaccinprogrammet. Vårt grannland Norge bidrar med 1 250 miljoner. Det är sex gånger mer. Jag tycker att man inom ramen för en biståndsbudget kan göra prioriteringar, men jag tycker också att en biståndsbudget måste prioriteras mot andra utgiftsområden.

Anf. 38 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Det kanske skulle kunna vara så i Wallmarks värld av illusioner, men bistånd funkar i praktiken så att man mäter hur många procent av ett lands bnp som landet ger. Både Moderaterna och tidigare Sverigedemokraterna hävdar att man tycker om bistånd, men det är de partierna som vill skära i svenskt bistånd. Det kommer att få effekter i praktiken.

Sveriges bistånd är bland det bästa i världen enligt OECD-Dac som granskar och kontrollerar bistånd. Vi skulle kunna göra mycket mer om vi stod upp för biståndet. Då har vi en reell påverkan i världen. Jag kan gärna ändra lite i reglerna för hur man planerar bistånd och sådana saker, men vi måste våga stå upp för att enprocentsmålet faktiskt betyder någonting. Det gör att Sverige har en stark röst i vår omvärld, och det gör skillnad för fattiga människor varje dag runt om i världen.

Anf. 39 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr talman! Skillnaden är att vi vill prioritera. Vi menar att det är orimligt att man först sätter ett utgiftsmål och sedan funderar på vad man ska göra med pengarna. Vi tycker också att man måste ställa sig frågan: Är det rimligt att vår biståndsbudget genom att vara 1 procent av bnp eller bni därmed kommer att vara ungefär dubbelt så stor som budgeten för polis och rättsväsen? Vi moderater tycker inte det och tycker i stället att man måste kunna göra den här typen av prioriteringar.

Om man från svensk sida genom åren har bidragit till *ett* land, Tanzania, med över 60 miljarder av skattebetalarnas pengar, kan man då säga att man har fått effekt för de 60 miljarderna? Nej. Det är därför vi menar att man ska prioritera.

Men jag håller med, herr talman. Det finns en skillnad i synen på hur vi ska använda pengarna mellan Vänsterpartiet och Moderaterna.

Anf. 40 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! ”Kampen mellan demokrati och autokrati befinner sig vid en brytpunkt.” Med dessa ord beskrev USA:s nytilträdde president Joe Biden vår samtid under sitt debuttal till G7-gruppen.

Det är i svåra tider som dessa, när världen lider av en pandemi med allt som det innebär, som viljan till att försvara demokratin på allvar provas. Vi har sett det i Irak där shiamiliser har angripit kristna på Nineveslätten. Vi ser det i flera länder där man angriper demonstranter mot bakgrund av att man påstår sig vilja bekämpa smittspridningen. Men det är inte bara demokratin ur den aspekten som provas. Även januaripartiernas påstådda demokratioffensiv provas.

I pandemins spår har vi sett vikten av modern teknik för att möjliggöra icke-fysiska möten och dess potential att värna och bejaka det fria ordet. Det är samma teknik som möjliggör för vanliga människor att i realtid vittna om vad som sker i förtryckarstater och som därför revolutionerat kampen för fundamentala fri- och rättigheter i hela världen.

Sociala medier har kommit att bli en obeskrivligt viktig arena för såväl privatpersoner som olika samhällsaktörer som önskar sprida sina budskap, varför de i dag också är en stor del av det offentliga samtalets infrastruktur. Närpå vem som helst med internetuppkoppling kan i dag höras så länge de inte tystas av makten.

Vi har på senare tid sett hur internationella techjättar godtyckligt har stängt ned privatpersoners sociala medier, och vi har sett hur man till och med stängt ned konton tillhörande folkvalda ledamöter av Sveriges riksdag eller Europaparlamentet. Det här är oacceptabelt. Sverige måste gå i bräschen till försvar för det fria ordet i såväl moderna demokratier som Sveriges som underutvecklade diktaturer.

Den här frågan måste lyftas inom det internationella samfundet. Vi kan inte och får inte godtyckligt bara acceptera detta. Frågan är bredare än vad många tror. Den för oss så viktiga pressfriheten har också minskat. Sverige sticker sorgligt nog ut och tappade tredje mest i världen i förra årets pressfrihetsindex av Reportrar utan gränser.

Herr talman! Det är naturligtvis inte bara press- och yttrandefrihet på nätet som jag tänkte lyfta i dag, även om ett tydligt ställningstagande i just de här frågorna ökar trovärdigheten när vi kritiserar auktoritära stater som inte tillåter dessa fundamentala rättigheter.

Ett exempel på en sådan stat är naturligtvis Kina. De omfattande brotten mot grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Kina är sedan länge välkända. Faktum är att förtrycket till och med sträcker sig utanför landets gränser. Vi har sett kidnappningar, spionage och hot – så även i Sverige.

Kina är dessutom ett land med ett växande självförtroende, vilket har exemplifierats i den nya så kallade säkerhetslagen som användes för att snabbt ta över det tidigare autonoma och demokratiska Hongkong. Demokratin i staden är numera passé, och den intensiva indoktrineringsprocessen av Hongkongs invånare, inte minst de unga, har påbörjats.

Vi har även sett ökade kinesiska aggressioner gentemot grannländer, inte minst mot den demokratiska och välutvecklade önationen Taiwan som naturligtvis bör få vårt fulla stöd och bör inkluderas när vi tacklar en pandemi tillsammans. De ska veta att vi gör vad vi kan för att de ska inkluderas i den internationella gemenskapen, bland annat genom tecknande av frihandels- och investeringsavtal och genom förstärkta diplomatiska förbindelser och ett tydligt erkännande.

I provinsen Xinjiang i Kina ser vi koncentrationsläger. I dessa sitter uppemot 1 miljon fångar. Där förekommer slavarbete, våldtäkter, tortyr och indoktrinering av minoriteter. Det finns också uppgifter om att det i värsta fall sker systematisk organstöld. Levande människor blir slaktade för sina organ. Uigurer, kristna, falungongutövare och andra minoriteter blir konsekvent och återkommande offer för en empatilös politik.

Det enda svaret är att sätta hårt mot hårt. Sverige måste verka för skarpa EU-gemensamma handelsrestriktioner mot Kina, likt de USA och Storbritannien har, samt klart och tydligt deklarera att de folkmordsliknande händelser som vi ser i landet är fullkomligt oacceptabla och ett uppenbart brott mot mänskligheten.

Året är nu 2021. Vi kan inte godtyckligt se på när detta sker och tillåta att landet arrangerar OS eller liknande evenemang som om allt var frid och fröjd. Vi kan för den delen inte heller sitta tysta och nicka när EU tecknar ett nytt investeringsavtal med diktaturen utan tydliga motkrav.

Herr talman! Det tål att upprepas: koncentrationsläger, slavarbete, kidnappningar, mord, våldtäkter, organstölder och tvångssteriliseringar. Läget i den kinesiska kommunistdiktaturen kan inte bli tydligare. Det är inte en dag för tidigt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet visar att de står på rätt sida i historien.

Herr talman! Det går inte att stå här i dag utan att nämna den globala säkerhetspolitiken. Underrättelseverksamheten gentemot Sverige har ökat. Vår geografiska position är av betydande vikt för Ryssland, som också pekas ut av Säkerhetspolisen som en av de tre mest aktiva aktörerna som bedriver spionage i vårt land.

Ryssland är ett hot mot inte bara sitt eget folk utan även mot sina grannar, vilket vi återkommande tvingas se. Det är ett av skälen till att Sverige bör verka för ett stopp av Nord Stream 2.

Det är kanske också det viktigaste skälet för en Nato-option, som skulle innebära att Sveriges säkerhetspolitik harmoniserar med Finlands. Det skulle på sikt möjliggöra för ett framtida försvarsförbund. Nato-optionen skulle även säkra en varaktig finansiering av försvaret och ge oss svängrum vid ett eventuellt säkerhetspolitiskt skifte i vårt närområde.

Det är tydligt att regeringen inte delar den bilden. Det mest oroande med det är dock att man i strid med en klar och tydlig riksdagsmajoritet vägrar att gå vidare med detta. Det var också tydligt i utrikesdeklarationen i dag. Regeringen vägrar att följa riksdagens beslut.

Herr talman! Detta får mig att återigen gå in på förra årets tema: demokrati. Under året som gått har inte mycket blivit bättre på den fronten, med några få undantag. En rad fredsavtal har slutits mellan Mellanösterns enda demokrati, Israel, och andra tidigare fientliga stater. Det tål att sägas att regeringen märkligt nog inte lade mycket energi på att hylla detta.

Mot bakgrund av regeringens så kallade demokratioffensiv valde jag förra året att betygsätta regeringens arbete. De fick underkänt. Jag behöver inte säga så mycket mer än att de fortfarande får underkänt.

Mycket har hänt i världen. Jag skulle kunna rada upp en lång rad exempel. Men en fråga som vi har diskuterat tidigare i dag och som jag vill trycka extra mycket på är nationella Magnitskijsanktioner.

Anf. 41 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Svensk utrikespolitik företräder våra värderingar och våra intressen. Vi står upp för samarbete, multilateralism och folkrätten. Diplomatin är vår främsta försvarslinje. Som regel är det bättre att ha en relation och dialog med dem som vi står långt ifrån snarare än att gå till ständig attack eller att helt isolera ett land och dess befolkning.

Markus Wiechel och även andra i kammaren går nu till attack. De säger att vår utrikespolitik är underkänd och att vi ska ha mycket hårdare formuleringar. En tweet, en rubrik eller ett inlägg är lätt att få. Men ibland är det mycket svårare att göra en positiv förändring i verkligheten. Det kräver hårt arbete, balansgång och långsiktighet i relationerna med andra länder.

Det är synd att Markus Wiechel är så hård mot vår demokratisatsning, som faktiskt visar på väldigt stora konkreta resultat. De fackliga företrädare, de kvinnor, de hbtq-personer och de människorättsförsvarare som har kunnat delta i regeringens demokratisatsning skulle nog inte tycka att den är underkänd. Är det den som Sverigedemokraterna vill ta bort nu när de vill minska biståndet med 16 miljarder?

Anf. 42 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Ja, det finns väldigt mycket som man kan kritisera regeringen för. Men jag tänker faktiskt fokusera på en sak som är positiv. Regeringen har på senare tid faktiskt varit snabb i vissa avseenden. För att nämna något positivt var man tydligt snabb beträffande fallet Navalnyj och så vidare.

Regeringen har däremot inte varit snabb när det kommer till andra frågor. Jag menar att regeringen ofta gömmer sig bakom gemenskapen i EU. Det är klart att det är bra med enighet, men när brott sker mot mänskliga

rättigheter och när man ser förtryck eller diktaturer som förtrycker sitt folk måste man kunna agera snabbt. Man måste kunna agera självständigt.

Det är ett av skälen till att jag och Sverigedemokraterna förespråkar nationella och inte bara EU-gemensamma Magnitskijsanktioner. Då skulle man tydligt kunna sätta dit de förövare som har ansvar för Azerbajdzjans och Turkiets anfallskrig mot det demokratiska Armenien. Man skulle klart och tydligt kunna sätta in åtgärder när olika länder förtrycker sitt folk, till exempel Tanzania, Belarus och Uganda.

Men regeringen väljer alltför ofta att förlita sig på det EU-gemensamma. Som jag sa tidigare är det jättebra om man kan nå enighet. Men när det kommer till den typen av frågor, till demokrati, måste man agera snabbt. Det har vi sett inte minst när det gäller Belarus, där demonstranterna vädjar om skarpa sanktioner. EU har nu infört vissa sanktioner. Men det tog lång tid, och det är inte tillräckligt.

Varför kan man inte bara göra som till exempel baltländerna, som införde nationella sanktioner?

Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag vänder mig mot att Markus Wiechel säger att vi gömmer oss bakom EU. Det är inte alls vad det handlar om. Det handlar om att det är viktigt och bra om Sverige säger en sak. Men om EU gemensamt säger en sak har det väldigt mycket större kraft. Det är därför vi har gemensamma sanktioner via EU eller FN och inte nationella. Samtidigt som vi erkänner att vi ska kunna säga saker är det bättre med EU.

Speciellt när det gäller relationen med Ryssland är det dock viktigt att vi inte visar på att det finns en spricka i EU, till exempel i så viktiga frågor som sanktioner. Det sas nu i alla ryska motsvarigheter till TT att Sverige drev på för ett stopp för Nord Stream 2 men inte fick stöd från mer än ett land. Det visar ju på en splittring i stället för enighet. Det är därför det inte är positivt.

Anf. 44 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Som jag nämnde tidigare blir det naturligtvis större kraft om flera är enade. Men varför utesluta ett eget engagemang också? När man har uttalat en demokratioffensiv ska man ju vara på offensiven, man ska vara proaktiv och man ska vara i främsta ledet.

När det kommer till sanktioner mot till exempel Ryssland och Belarus är det bara bra om vi visar var skåpet ska stå, om vi först tar tag i de här brotten mot mänskliga rättigheter. Sedan kan man ha en gemensam hållning, vilket är positivt. Jag ser inte varför det ena skulle utesluta det andra.

Anf. 45 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Sverigedemokraterna om vad de föredrar. Jag hörde att Markus Wiechel berörde demokratifrågor och debatten om demokrati. Jag vill därför helt enkelt höra om Markus Wiechel föredrar den liberala demokratin eller den illiberala demokratin.

Anf. 46 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Det var en lite annorlunda fråga som jag inte hade förväntat mig att få från Kerstin Lundgren.

En gång i tiden trodde jag att liberalism bara handlade om frihet, och det är något positivt. Av denna anledning är det enkelt att säga att jag företräder den liberala demokratin.

Men vad innebär den liberala demokratin? Handlar det om rätten att tycka vad man vill, om att få uttrycka de åsikter man har eller om tron på det fria samhället? Då föredrar jag absolut den liberala demokratin.

Anf. 47 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Civil Rights Defenders är en av de civilsamhällesorganisationer som verkligen arbetar för att försvara människors rättigheter mot förtryckarregimer. De har bedrivit en kampanj för att människor ska kunna göra motstånd och skapa en framtid där förtryckare inte kan ta sin makt för given. Jag har noterat, herr talman, att en av Markus Wiechel partikollegor, Björn Söder, mycket tydligt har agerat för att Sverige ska strypa stödet till Civil Rights Defenders för att organisationen pekar ut en av företrädarna för den illiberala demokratin, nämligen Viktor Orbán i Ungern. De pekar även ut Putin och al-Asad.

Om man står upp för den liberala demokratin borde man väl också stå upp för Civil Rights Defenders? De gör ett fantastiskt arbete för människors rättigheter i oerhört svåra miljöer.

Anf. 48 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att Civil Rights Defenders gör mycket som är bra, och mycket som de gör är kanske inte så bra.

Centerpartiets liberalism har jag lite svårt att förlika mig med. Den är som George Orwells *Djurfarmen*. Det börjar med att alla är lika mycket värda, men sedan säger man att några är lite mer värda än andra. Det är det här jag ser i Centerpartiet när man i många fall exkluderar exempelvis Sverigedemokraterna från flera olika samtal. Detta är ingen liberalism i så måtto att man står för att alla åsikter är lika mycket värda att lyssna till. Dessa tendenser oroar mig väldigt mycket. Om detta är liberalism har jag svårt att acceptera det.

Anf. 49 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har länge försökt putsa på sin fasad för att få samarbeta med framför allt Moderaterna. Tyvärr ser det ut att lyckas. Det blir därför intressant när vi talar om demokrati, och något förvånande, att ni nyligen gick till strids för Orbán, Putin och al-Asad. Alla tre är ledare med uppenbart auktoritärt ledarskap.

Sverigedemokraterna har genom Björn Söder inte skrivit en eller två utan tre skriftliga frågor om detta. Ni har dessutom aktivt kritiserat den viktiga internationella människorättsorganisationen Civil Rights Defenders, som har sin huvudsakliga bas här i Sverige. Framför allt är ni sura på att kompisen Viktor Orbán, Ungerns premiärminister, får kritik. Viktor Orbán har ju angripit medier och yttrandefrihet, förtryckt minoriteter och hbtq-personer, angripit den akademiska friheten och stängt ned universitet.

Vad Sverigedemokraterna vill göra är att förmå regeringen att dra in finansieringen till Civil Rights Defenders. Vem har använt sig av denna metod? Jo, Viktor Orbán såklart. Då uppstår direkt tanken: Vilka fler civilsamhällesorganisationer vill Sverigedemokraterna tysta? Vilka internationella ledare får civilsamhällesorganisationer inte kritisera, enligt Sverige-

Anf. 50 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Visst kan man gå in på detaljer i enskilda skriftliga frågor som en av våra ledamöter har skrivit. Jag har dock ingen aning om vad som står i dessa frågor, och jag tycker därför att Håkan Svenneling får ställa sina frågor till ledamoten i fråga.

Vad gäller olika organisationer som ska få pengar råder det inget tvivel om att Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har skilda uppfattningar om vilka som ska få stöd. Låt oss ta ett exempel. Vänsterpartiet har en förkärlek för det diktatoriska PLO, medan Sverigedemokraterna står på demokratins sida i Mellanöstern, det vill säga Israels sida.

Vi tror på en tvåstatslösning där palestinier och israeler kan leva sida vid sida. Men vi baserar ändå vår politik på att stå upp för demokrati, för det fria ordet och för att människor ska få leva under fundamentala fri- och rättigheter. Det gör inte Vänsterpartiet. Det kan man inte göra när man står bakom exempelvis biståndspengar till PLO eller den palestinska myndigheten, som är odemokratisk. Det kan ingen säga något annat om. I dessa har dessutom omfattande skandaler förekommit angående antisemitism, terrorismfinansiering och så vidare.

Jag är väldigt trygg med Sverigedemokraternas prioriteringar vad gäller vår biståndspolitik. Fråga är om Vänsterpartiet verkligen kan känna detsamma.

Anf. 51 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag har aldrig hört talas om en utrikespolitisk talesperson som inte läser sitt partis skriftliga frågor på det utrikespolitiska området. Kanske genar en del i kurvorna, men det gör inte jag.

Sverigedemokraterna kritiserade inte bara Civil Rights Defenders. I sina frågor går Björn Söder också till attack mot George Soros, en känd ungersk-amerikansk miljardär och filantrop med judisk härkomst. Många på den högerextrema sidan betecknar honom som en person som ligger bakom en konspiration om ett judiskt världsherravälde. Den högerextrema sajten Nya Tider har kallat Soros för Europas fiende nummer ett. Detta är, herr talman, inget annat än antisemitisk retorik.

Partierna på högerkanten borde fundera på om de ska samarbeta med Sverigedemokraterna. Man ska fundera en gång till. För, Moderaterna, under den välpolerade ytan finns Björn Söder och dessa åsikter. Och, Liberalerna, var finns det liberala i att angripa den liberala demokratins grundfundament? Hur kan ni tänka er att samarbeta med detta parti? Jag förstår inte det här.

Anf. 52 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad Håkan Svenneling har gjort i riksdagen när han anklagar Sverigedemokraterna för att vara ett antisemitiskt parti eller våra företrädare att stå för antisemitism. Än mindre förstår jag hur man indirekt kan kalla ledamoten Björn Söder antisemit. Han är riksdagens kanske mest Israelvänlige ledamot. Det är uppenbart om man läser de dokument som han har författat och som Sverigedemokraterna också står för. Björn Söder är en sann Israelvän. Ingen kan säga något annat.

Antisemitism är inget som vi någonsin skulle acceptera inom Sverigedemokraterna.

Anf. 53 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! I förra årets utrikespolitiska debatt begärde jag replik på Markus Wiechel för att diskutera Nato. Jag återkommer nu till frågan.

Anledningen är att Sverigedemokraterna sedan en tid tillbaka ingår i den riksdagsmajoritet som förespråkar en svensk Nato-option. Trots detta ser SD:s motstånd mot fullt medlemskap dock ut att kvarstå. I detta motstånd förenas Sverigedemokraterna med den rödgröna regeringen och Vänsterpartiet.

Det är något oklart om Markus Wiechel och hans parti säger nej till Natomedlemskap av samma orsaker som den samlade vänstern. En sak har dock nej-partierna gemensamt, nämligen att de är svaret skyldiga vad gäller bindande försvarsgarantier.

Herr talman! SD bygger sin säkerhetspolitiska linje på ett visst samarbete med Nato och ett försvarsförbund med Finland – det senare trots att detta inte existerar. Med SD:s säkerhetspolitik står Sverige i dag helt utan bindande och fördragsfästa försvarsgarantier. Om vårt land hamnar i en kris eller en krigssituation vet varken svenska folket eller omvärlden om någon kommer till undsättning.

Frågan är, Markus Wiechel, om det är så här ni vill ha det.

Anf. 54 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Adaktusson för frågan. Jag misstänkte nästan att han skulle diskutera Nato. Det är någonting som jag tycker är väldigt kul, inte minst med tanke på det tillkännagivande som en riksdagsmajoritet nu har riktat till regeringen beträffande en Nato-option, något som Sverigedemokraterna naturligtvis tycker är positivt. Anledningen till detta är att vi ser hur det här kan tvinga regeringen att under lång tid framöver – det vill säga om de nu skulle följa riksdagsbeslutet – leva upp till de ambitiösa målen beträffande finansiering av försvaret.

Det här är det absolut viktigaste för vår del: att svenskt försvar är välfinansierat under en lång period. Det är i kombination med ett framtida försvarsförbund med Finland garanten för att vi ska vara svåra att anfalla. Det ska kosta att anfalla vår region. Naturligtvis har vi inget försvarsförbund med Finland i dag, men det är ambitionen. Vi kan inte bedriva försvarspolitik om vi inte har ambitioner.

Nato-optionen ser vi som ett väldigt viktigt verktyg för att säkra finansieringen, knyta oss samman med Finland och se till att vi får ett svängrum i ett eventuellt säkerhetspolitiskt skifte i vår närhet.

Anf. 55 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Herr talman! En Nato-option innebär ju en möjlighet till ett fullt Natomedlemskap. Ni håller öppet för detta, Markus Wiechel, och hänvisar till att det möjligen kan ske om det säkerhetspolitiska läget förändras, om det blir ett krisläge med andra ord. Men det är i grunden en äventyrlig hållning. På spel står faktiskt Sveriges frihet och demokrati.

Ann Linde hävdar att riksdagens majoritet agerar ansvarslost genom beslutet om en Nato-option. Det är anmärkningsvärt. Men det är också anmärkningsvärt att SD inte förmår ta steget fullt ut och medverka till för-

Anf. 56 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Det här med medlemskap är egentligen en komplicerad fråga. Ett medlemskap innebär inte bara att man får garantier från alliansen för den händelse att man blir angripen. Det innebär också att man måste ställa upp för andra medlemsstater som blir angripna. Det är så det funkar, och det är väl inte särskilt konstigt. Problemet är just nu att det är fråga om en allians med en befälhavare i Turkiet som heter Erdoğan.

Nu kan tyvärr inte Lars Adaktusson svara, men det här ser i alla fall undertecknad och Sverigedemokraterna som ett ganska stort problem. Ska vi sätta oss i samma allians som Erdoğan, som plötsligt kan hävda självförsvar när Turkiet bedriver krig i andra länder? Detta är något som de gör återkommande, och det har vi sett tydliga exempel på. De allierar sig med blodtörstiga jihadisterna och återoppar sedan självförsvar. Vi vill inte sätta oss i samma rum som dem.

Anf. 57 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det finns formativa skeenden och händelser i historien. De är så stora eller spektakulära att de sätter avtryck, skapar oro eller chock och får stora följder framöver. "Nine eleven" var exempelvis en sådan händelse, liksom gisslandramat i Sverige på 70-talet, vårt införande av allmän och lika rösträtt och så vidare.

En sådan här formativ händelse ägde rum i början av januari, nämligen stormningen av Kapitolium. Donald Trump mobiliserade i praktiken anhängare till att bryta sig in i kongressbyggnaden i Washington och vandalisera den. Det här chockade världen. Jag minns själv hur jag satt fängslad framför CNN och tittade på detta. Det var på något sätt beviset för vad Donald Trumps agerande till slut leder fram till.

Jag har försökt ta reda på hur Sverigedemokraterna ser på stormningen av Kapitolium. Jag gick till partiets egen tidning, Samtiden, som ägs av partiet och har en anställd chefredaktör. Där finns en linjeartikel om hur Sverigedemokraterna ser på detta statskupsförsök. Det är rätt intressant, för chefredaktören försvarar stormningen. Han beskriver huliganerna som frihetskämpar som verkar i den amerikanska revolutionens och frihetens anda. Men inte bara det – han avslutar med en hänvisning till Sverige. Han skriver så här: Ska dagens makthavare gå samma öde till mötes? Det beror helt på dem själva.

Vad Sverigedemokraterna ägnar sig åt är ju ren utpressning. Vad ni säger i er partitidning är: Lägg er platt för oss och våra vänner i andra länder – annars stormar vi riksdagen!

Är det här rimligt, Markus Wiechel?

Anf. 58 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Nej, det är inte rimligt.

Fredrik Malm! Jag har själv vuxit upp i USA och gått i amerikansk skola. Jag påbörjade mitt politiska engagemang i USA i samband med presidentvalet 2004. Då jag var aktiv i Kerrykampanjen, det vill säga Demokraternas presidentvalskampanj. Jag betraktar fortfarande mig själv personligen som demokrat ur ett amerikanskt politiskt perspektiv.

Det finns sverigedemokrater som betraktar sig som republikaner, och det finns sverigedemokrater som betraktar sig som demokrater. Vi har naturligtvis alla olika sätt att se på allting. Men faktum är att jag har en ganska god bild av vad som hänt i USA i det politiska livet, och jag har själv som sagt varit politiskt aktiv.

Även jag följde de här händelserna med fasa. Jag förstår att polariseringen i USA inte minst de senaste åren har sprungit iväg till nivåer som man inte över huvud taget kunnat föreställa sig. Det är därför vi alla blev chockade i januari. Det är så även för Sverigedemokraterna. Vi blev också chockade. Även de företrädare för mitt parti som säger sig tro på Republikanerna tar avstånd från stormningen. Det här var fullkomligt oacceptabelt. Det är med glädje jag nu ser hur en efter en av de huliganer som attackerade kärnan av demokratin i USA identifieras och åtalas. Det enda jag kan tycka är tråkigt är att man inte kunde förhindra det tidigare.

Anf. 59 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag förstår att Markus Wiechel är chockad av stormningen av Kapitolium. Men partiets tidning var inte särskilt chockad. Dess chefredaktör var snarare närmast inspirerad. Han för resonemang om att det här på något sätt går att relatera till Boston Tea Party, den amerikanska revolutionen, den långvariga frihetskampen och så vidare. Det är komplett vansinne, om jag ska vara uppriktigt. Det här var ju vandaler som bröt sig in i en kongressbyggnad och vandaliserade den, mobiliserade av en president som under flera månader gjort allt för att underminera den amerikanska demokratin. Det har ingenting med frihet att göra över huvud taget.

Jag återkommer till det sista som ni skriver i er partitidning: att det beror helt på svenska politiker om inte vår riksdag ska bli stormad. Vad är det man menar med detta? Jag betraktar det här som ren utpressning. Gör ni inte som Sverigedemokraterna tycker och säger stormar vi riksdagen – hur kan man resonera så?

Anf. 60 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Samtiden råkar ägas av Sverigedemokraterna, men är fristående. Jag har faktiskt inte läst det som Fredrik Malm refererar till.

Faktum är att de ord som USA:s dåvarande president använde naturligtvis är oacceptabla. Det är inget snack om saken – det här var en form av uppvigling. Människorna som stormade ska straffas hårt, anser jag. Det råder ingen tvekan om den saken. Det råder heller ingen tvekan om att Sverigedemokraterna ser med oro på detta och definitivt tar avstånd från de vansinniga huliganernas agerande i Kapitolium.

Anf. 61 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Sverige firar 100 år av demokrati. År 1921 grundlagsfäste Sveriges riksdag lika och allmän rösträtt för kvinnor och män. Vi har lärt av historiens förtryck och valt demokratis väg. Vi är del av de 8,4 procent av världens befolkning som lever i fullvärdiga liberala demokratier, enligt Economist index för 2020. Återigen ser vi hur unga demokratier eroderar, hur gamla maktstrukturer återuppstår, hur totalitära och auktoritära ledare i olika klädedräkter förtrycker, fördriver och fängslar misshagliga för maktens herrar. Coronaepidemin har accelererat denna utveckling, och 2020 ser Economist en tillbakagång i 70 procent av världens länder.

Människor kämpar för frihet, fria val och demokratiska rättigheter på gatorna i Belarus, i Ryssland, i Hongkong, i Myanmar, i Venezuela, i Turkiet och i många länder. Även i Iran och Saudiarabien ser vi kvinnor modigt kämpa för sina rättigheter. Kvinnor och hbtqi-personer drabbas globalt, ofta av ledare som hänvisar till så kallade traditionella värden, med vilket oftast avses just traditionella härskarstrukturer. Även inom EU pågår kampen för frihet, för kvinnor och hbtqi-personer. Utrymmet för civilsamhället och för oberoende medier och domstolar krymper och hotas globalt men även i EU.

Den demokratiska världen utmanas och måste samla sig. Vi välkomnar Bidenadministrationens vilja att på nytt samarbeta med demokratier för att forma lösningar på de utmaningar våra medborgare möter. Det må gälla pandemier, klimatet, välfärd eller vår nationella suveränitet. Sverige är tillsammans med våra nordiska grannar starka förebilder och därför utsatta för särskild påverkan. För alla som räds frihet och demokrati utgör våra länder ett hot, likväl som Hongkong och Taiwan utgör en förebild i Sydostasien och därmed ett hot mot Kinas kommunistparti. Det finns skäl för oss alla att välkomna, lära av och samarbeta med Taiwan, som under coronåret 2020 går från plats 41 till 11 på listan över fullvärdiga demokratier.

Fru talman! Det säkerhetspolitiska läget präglas av instabilitet och oförutsägbarhet. Försvarsberedningen konstaterar att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas, inte heller att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. En större konflikt kan inledas med ett angrepp på Sverige. Den europeiska säkerhetsordningen fortsätter att erodera genom Rysslands tydliga agerande. Det är tydligt i Georgien och Ukraina men synligt brett för den som vill se.

Sveriges gamla säkerhetspolitiska linje av utanförskap, att kunna stå utanför en konflikt i närområdet, är ohållbar, inte stabiliserande i norra Europa och tjänar oss inte väl. Vi har skäl att bygga upp vår motståndskraft, vårt totalförsvar, och vi stärker nu kraftfullt försvaret med sikte mot 2 procent av bnp. Sverige ska bedriva en solidarisk säkerhetspolitik. EU är vår viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. Vår säkerhet förutsätter en stark transatlantisk länk och enligt Centerpartiets uppfattning ett medlemskap i Nato, förhoppningsvis samtidigt med Finland. För Sverige och norra Europa, inklusive Arktis, är Natomedlemskapet än viktigare efter att Storbritannien lämnade EU.

Fru talman! Regeringen hävdar att den säkerhetspolitiska linjen ligger fast i strid med en majoritet av Sveriges riksdag. En majoritet av riksdagen har talat om för regeringen att Sverige, i likhet med Finland, ska uttala en Nato-option. Det är oansvarigt av en minoritetsregering att driva en säkerhetspolitisk linje som saknar stöd i parlamentet. En ansvarsfull regering måste ta ansvar för att förnya svensk säkerhetspolitik så att den kan samla ett brett stöd i riksdagen. Regeringen måste bjuda in till partiöverläggningar och omsätta riksdagens tillkännagivande om Nato-option. Här hade den utrikespolitiska deklarationen kunnat ge svar, men den var tyvärr tondöv. Det är direkt oansvarigt av regeringen. Centerpartiet vill nu se en ordning där regeringen likt i Finland varje mandatperiod lägger fram en säkerhetspolitisk redogörelse för riksdagsprövning. Vi vill se en inbjudan från regeringen.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Fru talman! FN är en hörnsten i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. De normer som format den internationella rättsordningen i över 70 år utmanas av olika auktoritära regimer, särskilt Kinas. Kinas kommunistparti söker global maktdominans genom att agera med alla statens medel i alla forum för att omdefiniera normer och nå sina mål. Kommunistpartiet förtrycker befolkningen, kidnappar och fängslar – även den svenske författaren Gui Minhai – begår brott mot mänskligheten, sätter uigurer i Xinjiang i tvångsläger, och numera veckovisa tvångsinternat även för förskolebarn. Vi fördömer, men det räcker inte. Det krävs samordnade sanktioner mot de ansvariga. Kommunistpartiets agerande visar dess rätta ansikte av våld och förtryck, också i Hongkong där journalister, parlamentariker, akademiker och demokratiaktivister grips på order. Vi möter nu allt tydligare ett Kina, ett kommunistpartisystem. Det kräver en ny politik. Här krävs att demokratier är proaktiva och formar en gemensam strategi för att möta utmaningarna på alla områden. Det ska vara en strategi som är bred och djup och inte ger fri väg att härska genom att söndra.

Fru talman! Kreml under Putin söker återskapa sin forna stormaktsstatus, vill skapa sina lydstat och buffertstater och drömmer om USSR. Vi ser hur många ryssar trotsar maktens brutalitet, övervåld och gripanden från Vladivostok till Sankt Petersburg. Vi ser dem och ger dem stöd i kravet på riktig demokrati, fungerande rättssystem, slut på korruption och slut på brott mot mänskliga rättigheter. Europadomstolen har nu för andra gången dömt till förmån för Navalnyj mot Ryssland. Men Kreml visar alla att det är Kremls rättsordning som gäller. EU måste i likhet med våra vänner vidga Magnitskijsanktionerna till att omfatta systematisk korruption och penningtvätt. EU måste stå upp mot det system Kreml bygger sin makt på – våld, politiskt rättssystem och korruption. Sanktioner måste träffa smart och rätt.

Fru talman! Världens länder har samlat sig för att utrota fattigdom och att forma en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i Agenda 2030 och Parisöverenskommelsen för klimatet. Sverige ska självklart vara en aktiv part, globalt såväl som här hemma. Det handlar om att bygga motståndskraft, om anpassning och att begränsa uppvärmningen på ett inkluderande sätt.

Utmaningarna har bara ökat under det gångna coronaåret. När vi samlat nu ska återbygga måste det bli hållbart för att bli bättre. Då måste vi stå upp för demokrati, mänskliga rättigheter och fungerande rättsstater. De 36 OECD-länderna måste utveckla biståndet strategiskt. Sverige har som stor biståndsgivare med våra 1 procent av bni en viktig roll för att nå resultat. Det kommer kollegan Magnus Ek i sitt inlägg att kommentera vidare, precis som Lars Thomsson.

Fru talman! När det avslutningsvis gäller Norden kommer Linda Modig att tala mer om det.

Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Det finns mycket i Kerstin Lundgrens anförande som visar på hur stor samsyn det finns. Det är väldigt positivt att Kerstin Lundgren väljer att lägga så stor vikt vid demokrati, jämställdhet och frihet. Det är verkligen frågor som inte är speciellt populära bland majoriteten av regeringar runt om i världen i dag, tyvärr.

Däremot har vi inte samma syn när det gäller Nato. Det är lite konstigt att Kerstin Lundgren säger att vi inte har något samarbete mellan regeringen och Centerpartiet och Liberalerna i de här frågorna när vi tillsammans lade fram en inriktningsproposition om totalförsvaret där vi i princip förhandlade fram varenda mening.

Jag undrar också vad det är som får Kerstin Lundgren att tro att Moderaterna skulle vara kvar i överläggningar om säkerhetspolitiken när man hoppade av Försvarsberedningen i maj 2019. Nästan varje gång vi har haft sådana överläggningar med partierna i migrationssamtalen, i energiöverenskommelsen, i gängsamtalet, i överenskommelsen om höghastighetsbanorna och i bostadssamtalen har Moderaterna lämnat. Vad är det som får Kerstin Lundgren att tro att Moderaterna skulle vara kvar?

Det är mycket bättre att ha diskussioner i utrikesutskottet, EU-nämnden och Utrikesnämnden. Där finns ingen risk att någon hoppar av.

Anf. 63 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Tack, utrikesministern, för kommentarerna! Jag blir förvånad, fru talman, för jag hör utrikesministern gömma sig bakom Moderaterna. Jag tycker att utrikesministern skulle visa modet att kliva ut och verkligen testa. Vi vill se samtal, partiöverläggningar, om säkerhetspolitiska formuleringar och säkerhetspolitikens utformning. Varför vill regeringen inte ta det ansvaret?

Regeringen har i dag inte en majoritet bakom sin linje – ändå håller man fast. Man erbjuder ingenting i den utrikespolitiska deklarationen. Och regeringens företrädare, utrikesminister Ann Linde, verkar inte heller vara beredd att ens öppna dörren för samtal med ett tydligt fokus på att nå en överenskommelse om säkerhetspolitikens inriktning.

Fru talman! Jag tycker att det är en svaghet när regeringen så tydligt undviker den nya situation som har uppkommit. Regeringen brukar hänvisa till att detta är en verklighet som ger stabilitet för hela norra Europa.

Fru talman! Jag läste Sergej Lavrovs kommentarer på den presskonferens som utrikesministern höll i Moskva med just Lavrov. Där berömmar han verkligen och säger att Sveriges politik att inte delta i någon militärallians är en viktig faktor för den regionala stabiliteten. Jag har inte, fru talman, hört någon annan uttrycka just detta. Det är en unik svensk minoritetsregerings hållning, och den är inte konsistent över tid.

Låt oss alltså föra samtal och reda ut dessa frågor, fru talman! Låt oss få en inbjudan, utrikesministern!

Anf. 64 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Nej, vi gömmer oss inte bakom Moderaterna. Jag bara konstaterar att vi 2002, när Anna Lindh var utrikesminister och jag var internationell sekreterare i Socialdemokraterna, till skillnad från i dag hade samtal, för då kunde man lita på att Moderaterna stannade kvar seriöst i samtal. Så är det inte längre. Man hoppar ju av från allting, även Försvarsberedningen. Då tycker jag inte att det är lämpligt att kalla till sådana samtal i så här viktiga frågor.

Självklart är det viktigt att Kerstin Lundgren pekar på vad Lavrov säger. Det är just detta vi vet: Gör man en väldigt stor ändring av vår säkerhetspolitik, nämligen ett Natomedlemskap eller något som skulle innebära ett närmande till Nato, utöver det mycket nära samarbete vi redan har,

skulle vi få väldigt starka motåtgärder, och det vill vi inte ha. Vi vill ha ett starkt samarbete med Nato, men utan att få motåtgärder.

Anf. 65 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag vill först klargöra för utrikesministern att jag satt i samtal om den säkerhetspolitiska delen i totalförsvarspropositionen. Vi var överens om att vi inte var överens. Därför lade vi också fram en gemensam motion från Centerpartiet och Liberalerna. Detta är möjligen information som utrikesministern har missat, men i så fall gör jag det tydligt här. Det är också detta som ligger bakom det som blev riksdagens beslut om en Nato-option.

Fru talman! Jag tycker att det vore mer klädsamt från utrikesministrarnas och regeringens sida att i det läge vi befinner oss i lyssna mer på riksdagen än på Sergej Lavrov.

Anf. 66 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Centerpartiet har en lång antifacklig historia – allt från Cufkampanjen Fuck facket forever till att dela ut pris i form av en tavla med en brinnande LO-borg. Även i ett internationellt perspektiv är fackliga rättigheter ett lågprioriterat område för centerpartisterna. Ni pratar gärna om jordbruksproduktion men inte om de villkor arbetarna har, oavsett om de skördar grödorna eller står i fabriken.

Det som samtidigt sker är att de fackliga rättigheterna runt om i världen är under hård press. Av världens länder motsätter sig 85 procent strejkrätten och 75 procent rätten att bilda och gå med i fackföreningar. I Brasilien mördas, hotas och misshandlas arbetare som organiserar sig. I Indien sparkas de som strejkar, och i Colombia är mord på fackligt aktiva alltför vanligt.

Kerstin Lundgren har under sin långa tid i Sveriges riksdag skrivit 469 motioner, och inte en enda av dessa – jag har inte läst varenda sida, men övergripande – handlar om fackliga rättigheter runt om i världen. Jag undrar varför Centerpartiet ogillar världens arbetare.

Anf. 67 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Håkan Svenneling för att ledamoten studerar våra motioner. Men, fru talman, jag tror att Håkan Svenneling ändå är medveten om det vi från utrikesutskottets sida brukar hävda med enfaset: Mänskliga rättigheter är universella och odelbara. I detta ingår självklart också fackliga rättigheter. Det är inte så att detta inte ingår i vår hållning. Det är självklart, oavsett om vi pratar om Colombia, Indien eller vart vi nu rör oss.

Detta är också en av de frågor som vi med stort intresse kommer att titta på när det gäller den överenskommelse som EU har slutit med Kina, investeringsavtalet. Frågan om ILO-anslutning är naturligtvis en av de viktigaste bitarna eftersom man har en tendens att inte följa upp det man säger. Detta är en av de frågor som vi noga kommer att studera.

Så, fru talman, vi står absolut bakom den självklara rätten att organisera sig fackligt, politiskt eller på annat sätt. Detta är en universell rättighet som gäller i alla länder, enligt vår mening.

Anf. 68 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Då hoppas jag på ett ökat engagemang för fackliga rättigheter från Kerstin Lundgrens sida, också mot bakgrund av att mål 8 i FN:s globala mål, Agenda 2030, handlar om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Jag tror, precis som Kerstin Lundgren är inne på, att det finns flera frågor där vi framgent behöver lyfta fackliga rättigheter, särskilt kopplat till Kina och till tvångsarbete, som Kerstin Lundgren snabbt berörde i någon mening när hon pratade om situationen för uigurerna där.

Centerpartiet utgör ju denna mandatperiod en del av regeringsunderlaget för Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Samtidigt har Centerpartiet som mål att slå sönder den svenska arbetsrätten. Det är viktigt att regeringen inte tillåter att Centerpartiet får makt eller inflytande när det gäller att attackera världens arbetare. De knegar på och har det tufft redan som det är.

Anf. 69 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag måste nog upplysa ledamoten Svenneling om att Centerpartiet är en av de folkrörelser som kämpat för vanligt folks möjligheter att organisera sig och få fackliga rättigheter. Det finns inget som säger att vi vill slå sönder vare sig den fackliga organiseringen eller arbetsrätten. Vi vill däremot utveckla den. Det som är ett hot mot arbetsrätten och mot alla dem som kämpar där ute är naturligtvis om vi har en arbetsrätt som stänger in eller som stänger ute människor från de rättigheter som vi anser ska vara universella.

Anf. 70 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! I förra årets utrikespolitiska debatt debatterade Kerstin Lundgren och jag det amerikanska fredsinitiativet i Mellanöstern. Kerstin Lundgren talade om USA:s ”så kallade” fredsplan och sa: ”Detta är inget som främjar fred och utveckling, vare sig på marken eller i regionen.”

Sedan dess har en normalisering ägt rum mellan Israel och viktiga delar av arabvärlden. Genom fredsavtal med Förenade Arabemiraten, Bahrain, Sudan och Marocko har helt nya möjligheter öppnats för diplomatiska relationer, ökad säkerhet, handelsutbyte och ökad tillväxt, men också för ett djupare och mer allmänt erkännande av Israels rätt att existera.

Fru talman! Det finns alltså all anledning att välkomna och glädjas över det som nu sker. Vad vi ser är en historisk utveckling som ytterst handlar om fred och säkerhet för Israel men också för regionen. Med anledning av detta vill jag fråga: Hur ser Kerstin Lundgren på det hon sa om att det amerikanska fredsinitiativet inte främjar fred och utveckling vare sig på marken eller i regionen?

Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag kommer mycket väl ihåg det replikskifte jag och Lars Adaktusson hade under den förra utrikespolitiska debatten. Det fredsinitiativ som vi då talade om var det som skulle lösa konflikten mellan Palestina och Israel. Där har vi tyvärr inte sett någon utveckling.

Jag välkomnar självfallet att Israel har nått överenskommelser – det är ju inte direkta fredsavtal – med ett antal gulfstater, Marocko och så vidare. Det är naturligtvis viktigt att man ser till att bygga sin säkerhet. Jag hoppas också att det ger en förutsättning för att komma vidare i den konflikt som

återstår att lösa, nämligen den mellan Israel och Palestina. När det gäller den tvåstatslösning som också Lars Adaktusson brukar säga att han vill se har vi inte sett något hända, inte heller som följd av de överenskommelser som har träffats med ett antal arabstater.

Jag välkomnar alltså de överenskommelser som har kommit till stånd och tycker att de är bra. Jag hoppas att de kan bidra till att skapa en tryggare omgivning som gör att man också vågar fatta modigare beslut. Tyvärr har jag inte sett några tydliga initiativ i den riktningen, inte heller efter det att avtalen har träffats. Men jag hoppas att det kommer fler.

Anf. 72 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Den amerikanska fredsplanen handlar inte explicit eller enbart om den israelisk-palestinska konflikten utan om hela regionen. Det tror jag att Kerstin Lundgren är medveten om.

Det säger sig självt att dialog och förhandlingar med den palestinska sidan är både önskvärt och nödvändigt. Tyvärr har det inte varit möjligt de senaste åren, med en palestinsk ledning som närmast har koketterat med att man inte ens lyfter på luren när Vita huset hör av sig. Trots detta har USA flyttat fram positionerna i Mellanöstern på ett sätt som decennier av europeisk medling inte har lyckats med. Den konventionella visdomen om att fred i Mellanöstern måste börja med en lösning på den israelisk-palestinska konflikten gäller inte längre. Jag hoppas att Kerstin Lundgren verkligen välkomnar det.

Anf. 73 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Ingen skulle vara mer välkomnande än jag om vi verkligen kunde se ett slut på konflikterna i Mellanöstern. Tyvärr är det ju en region som fortfarande härjas av så många konflikter. Det är så många människor som är på flykt inne i sina länder eller utanför sina länder. Det är ett dagligt lidande – brott mot mänskligheten i många stycken – som pågår. Detta vill vi se ett slut på, och då måste man också säkerställa att man når lösningar som inte bara ser till den ena parten utan till flera.

Något samtal mellan den israeliska regimen, Trumps regim och den palestinska regimen har vi tyvärr inte kunnat se. Det är ett tecken på att man inte har nått den framgång som man kanske hade hoppats på och som vi hade hoppats på.

Anf. 74 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! För ett år sedan talade ingen om coronapandemin när det var utrikespolitisk debatt. Nu, ett år senare, har pandemins effekter slagit stenhårt runt om i världen. Det har blivit uppenbart att de fattigaste drabbas hårdast av alla. I Indien stoppades personer i den enorma informella sektorn från att jobba, i Nigeria sköts de som bröt mot utgångsförbudet och i Polen har aborter förbjudits samtidigt som människor har stoppats från att protestera mot beslutet.

Fru talman! Vänsterpartiet har under denna mandatperiod två röda linjer gentemot regeringen: marknadshyror och arbetsrätten. Och även runt om i världen är rätten till bostad och rätten till ett tryggt arbete två friheter som ofta inskränks när kapitalet får bestämma.

I dokumentärfilmen *Push* får vi följa med FN:s tidigare sändebud för bostadspolitik på en resa genom världens städer. Även i Stockholm stannar vi upp, för här har världens största riskkapitalbolag, Blackstone, slagit sig ned och köpt upp stora bestånd av bostäder. Matematiken är enkel: Renovera ytan, chockhöj hyran och använd lån till andra riskprojekt med bostäderna som säkerhet, för någonstans att bo kommer människor alltid att behöva. Trångboddheten såväl i Sverige som i världen har varit en av de stora orsakerna till den snabba smittspridning som vi har sett.

I FN:s globala mål Agenda 2030 är rätten till bostad till överkomlig kostnad ett av målen. Men genom att låta riskkapital härja fritt och införa marknadshyror kommer målet aldrig att nås vare sig i Sverige eller runt om i världen.

Världens arbetare knegar på varje dag. Men arbetsvillkoren är dåliga, och rätten att göra sin röst hörd är ofta inskränkt, ibland i svenska företag. I Mexiko sparkade Electrolux 99 anställda som klagade på säkerheten i fabriken med anledning av covid-19. Men tack vare att aktivister i Sverige och svenska medier uppmärksammade händelsen ändrade sig bolaget och erkände att man gjort fel.

Den som saknar trygghet saknar också skydd mot coronaviruset. Statistik från USA och Storbritannien visar att svarta och latinos drabbats hårdare än vita. Coronaviruset har uppenbarligen drabbat både hudfärg och klass olika. Trångboddhet och arbetsvillkor har varit avgörande för att skapa de skillnaderna.

Det är därför chockerande när såväl den rika världen som de stora medicinska jättarna genom patent motarbetar att länder som Indien och Sydafrika producerar billiga vaccin som kan nå fler. Att Sverige spelar med i detta fula spel är ofattbart. Först pumpas pengar in i bolagens forskning, sedan får de betalt för doserna, och dessutom ska de ha betalt för sina patent. Läkemedelsindustrin genomför just nu en omfattande pr-kupp, där världens fattiga betalar priset.

Fru talman! Turkiets despotiske ledare Erdoğan försöker nu putsa fasaden efter år av försämrade relationer med Europa. Men EU-ledarna bör inte låta sig luras av de nya tongångarna från Ankara. Maktfullkomlighet, arresteringar av oppositionella och krympande demokratiskt utrymme fortsätter alltjämt i Turkiet. Bara den senaste tiden har 700 gripits i ett försök att tysta deras röster.

I USA blev så världen äntligen av med Donald Trump. Fel fick de som för fyra år sedan sa att USA:s institutioner var starka nog att stå emot en galen president. Trump skadade USA och världen mer än vad många förståsigpåare förutspådde.

Den nye presidenten Biden har nu svängt i USA:s Jemenpolitik och stoppat vapenexporten till den saudiledda koalitionen, något som inte ens Sveriges regering har klarat av trots alla vackra ord och löften om den påstått striktaste vapenexportlagstiftningen i världen.

Men allt blir inte tjo och tjim bara för att Joe Biden är president. Genom sin långa politiska karriär har han visat många exempel på imperialistisk, krigsvurmande retorik som har skapat stort mänskligt lidande både hemma och abroad. Om Joe Biden vill återupprätta multilateralismen igen måste det också betyda att USA inte alltid kan få precis som USA vill. Problem och utmaningar måste lösas tillsammans, ibland även med Kina och Ryssland.

En total klimatkris blir alltmer uppenbar. Den unga generationen har vaknat och kräver förändring, men alltför många i den äldre, vuxna generationen verkar sova och längta till svunna tider.

Det krävs förändring på allvar, och det gäller att agera nu. Här ger pandemin oss en möjlighet. I det här läget kan vi inte låta kapitalet bestämma spelreglerna. Politiken måste ta ansvar och gå före, annars är katastrofen ett faktum. Detta faktum har redan drabbat skördarna i Mocambique, skogen i Nicaragua och urfolken i Oceanien. Mycket av världens framtid avgörs på klimattoppmötet i Glasgow i höst.

Men världens rika länder har också ett stort ansvar för att stoppa skatteflykt och för att minska låginkomsttagarländernas skuldbörda. Här tar Sverige i dag inte sitt ansvar, då regeringen motsatt sig land-för-land-rapportering och genom att man inte lagstiftar om företags ansvar för mänskliga rättigheter.

Sverige är som sagt ordförande i OSSE under 2021. Det är ett svårt och tufft uppdrag, då man i praktiken varje dag går en verbal brottningsmatch mot Ryssland om förutsättningarna för den europeiska säkerhetsordningen. Europa har sedan Putin för två decennier sedan tog makten inte blivit säkrare, men allt kan inte skyllas på Ryssland. En krigisk retorik och upprustning från Natos sida spär på de säkerhetspolitiska spänningarna på kontinenten.

I Ryssland vill folket slänga ut kleptokratin i Kreml, och i Belarus vill folket ha fria och rättvisa val. Men regimerna skyr inga medel för att tysta sina motståndare. Förgiftning och massgripande blir vardagsmat mot rysk och belarusisk opposition, som behöver allt vårt stöd. Låt inte regimernas fulspel bryta vår solidaritet med det belarusiska och ryska folkets kamper för frihet, rättvisa och demokrati.

Coronapandemin startade med all sannolikhet i Kina, och diktaturens tysthetskultur ökade smittspridningen och försvårade för omvärlden att förstå riskerna med coronaviruset. År 2020 var ett år då Xi Jinpings regim fortsatte sin imperialistiska politik. Uigurer och andra minoriteter fortsatte att förtryckas genom koncentrationsläger och tvångsarbete – detta för att utplåna deras religion och kultur.

I Hongkong infördes den så kallade säkerhetsskyddslagen, som blev slutet för demokratin och yttrandefriheten och för principen ”ett land två system”. Den modiga unga generationen krossades brutalt av statens våld, och nu är Hongkongborna intvingade i en diktatur mot sin vilja.

Vi måste tala om och synliggöra de svenskar som olagligen sitter fängslade runt om i världen, såsom Gui Minhai i Kina, Dawit Isaak i Eritrea och Ahmadreza Djalali i Iran. Efter förra årets debatt har vi nu på Vänsterpartiets och Moderaternas initiativ sett till att det blir en kommission om den tysta diplomatin, särskilt i fallen Isaak och Gui Minhai. Om drygt ett år kommer utredningens intressanta resultat. Men att utrikesministern inte ens nämner detta visar på ointresse, och det är något som oroar mig.

Fru talman! Sverige skulle kunna göra mer runt om i världen. Om vi slutar hänga upp vår utrikespolitik på EU skulle vi kunna göra större skillnad. Ett sådant område är FN och FN:s fredsbevarande styrkor när det gäller såväl civila som militära insatser. Inte sedan Tage Erlanders tid har Sverige haft så lite personal i FN-insatser, enligt statistik från svenska FN-förbundet. Att det ser ut så är något som regeringen inte gärna pratar om.

Vänsterpartiet föreslår i dag att Sverige ska prioritera om och att de svenska FN-insatserna ska öka. FN blir aldrig starkare än vad världens länder låter FN bli. Då behöver Sveriges röst vara starkare än i dag.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 75 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Vi kan hålla med varandra om många saker i denna debatt, Håkan Svenneling. Det jag skulle vilja fråga Svenneling om är framför allt varför man har en så stor ovilja mot att erkänna hur viktigt det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet i EU är för Sverige. Man är inte villig att gå in och jobba så mycket som vi tycker att man bör göra. EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena.

Anf. 76 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Tack, utrikesministern, för att du deltar aktivt i debatten och tar repliker på alla ledamöter! Det uppskattas.

Frågan du ställer är intressant. Vänsterpartiet har länge kritiserat militariseringen av EU. Redan när vi röstade om att gå med i EU var frågan om militariseringen av EU en viktig fråga som vi lyfte fram.

Här kan man jämföra med till exempel Danmark. Vänsterpartiet i Danmark, SF, har sett till att danskarna har ett undantag när det gäller samarbete på det militära området och på justitieområdet, där man var väldigt orolig för en stor överstatlighet. Det är samma sak med frågan om huruvida man ska gå med i EMU och få euron som valuta.

Sverige har inga sådana undantag, för Carl Bildt var inte riktigt intresserad av det. Det är något som jag beklagar. Jag tycker att det hade varit en ökad tydlighet. Jag tänker på när EU fördjupar områden som svenskarna inte fick ta ställning till när de röstade om EU-medlemskap.

Jag har stor respekt för att Sverige är medlem i EU och så lär förbli under lång tid, även om jag alltid i grund och botten och i själ och hjärta kommer att vara EU-motståndare. Så är det även för mitt parti, tror jag.

Men EU:s militarisering oroar mig av flera skäl, bland annat för att vi till exempel ser pushbacks från Frontex sida gällande migrationen. Vi ser att man inte riktigt har ordning på detta med civila och militära insatser. EU:s militära och civila insatser finns på samma hemsida. Det är inte tydligt vilka insatser som är militära och vilka som är civila. Till exempel när det gäller Niger blir EU:s civila insats i praktiken militariserad – med ammunition, material, skyddsvästar och så vidare – på ett sätt som inte gynnar ambitionerna med insatserna. Det gör att jag i grund och botten är kritisk till EU:s ökande militarisering.

Anf. 77 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Det förvånar mig att Håkan Svenneling säger att Vänsterpartiet som helhet i stort sett är kritiskt och negativt till EU-medlemskapet. Jag hade uppfattat det som att man hade gjort en svängning och nu är helhjärtat för EU-medlemskapet, men så är det tydligen inte.

Jag skulle ändå vilja fråga Håkan Svenneling vad han tror är negativt för Sveriges säkerhets- och utrikespolitik med en starkare utrikes- och säkerhetspolitik i EU. Det är någonting som vi nu håller på att diskutera. Från vår sida går den röda linjen vid ett gemensamt försvar – det är vi inte intresserade av. Men jag tror att det är bra för Sverige att vi fördjupar det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet i EU.

Anf. 78 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Nej, men jag ska vara tydlig. Vänsterpartiet vill fortfarande lämna EU. Vi vill göra det genom en folkomröstning. Vi har inte ändrat uppfattning. Det är möjligtvis vår utpost i Hanoi som har dryftat andra åsikter.

Jag är orolig för att Sverige, genom att utrikesministern och regeringen fokuserar så mycket på EU, tappar den viktiga möjligheten att vara en viktig röst i världen. Det gäller framför allt FN.

FN blir aldrig starkare än vad vi som land gör det. Sverige gjorde ett bra jobb i FN:s säkerhetsråd – det tycker jag att Socialdemokraterna ska ha stort beröm för. Borgerligheten smutskastade ibland den tiden. Det ledde fram till en utvärdering, som kom fram till att regeringen hade gjort ett bra jobb. Det tycker jag att vi ska vara stolta över. Nu är utrikesministern ordförande i OSSE. Det är någonting som jag är stolt över. Men jag är orolig för att vi, om vi fokuserar för mycket på EU, tappar i styrka i FN, i OSSE och i andra internationella forum som jag vill stå upp för.

Anf. 79 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Ja, man får berömma Håkan Svenneling för formuleringen om partiets utsände i Hanoi, även om jag kanske har större sympati för hans EU-vänliga sida än vad Håkan Svenneling har.

Jag tycker att det var intressant att Håkan Svenneling i sitt anförande konstaterade att riksdagen i ett antal frågor – Vänsterpartiet och Moderaterna har gjort det tillsammans – har markerat en annan utrikespolitisk linje än regeringens och att regeringen inte kvitterar det. Det har alltså skett flera saker tack vare riksdagen och trots regeringen.

Men det finns en fråga jag skulle vilja ställa. Jag känner Håkan Svenneling ganska väl, fru talman. Han ska vara glad att han är politiskt aktiv nu och inte för 30–40 år sedan. Då hade han av gamla Vänsterpartiet kommunisterna och dess föregångare, SKP, anklagats för att vara revisionist. Det är ett ganska fult ord i deras terminologi.

Nu kommer då frågan om ert kommunistiska förflutna, eller som Ung Vänster säger: Ung Vänster analyserar verkligheten och utformar sin politik med hjälp av marxistiska och feministiska teorier. Vårt mål är ett klasslöst samhälle, fritt från förtryck – ett kommunistiskt samhälle.

Detta är formulerat när er nuvarande partiledare var aktiv i Ung Vänster.

Kommunismen är ju inte bara en ideologi som ser till att man stormar parlament, utan man lägger ned parlament. Man skickar folkvalda till läger. Man skjuter folk.

Problemet med kommunismen, fru talman, är att man lätt faller regimer om halsen. Jag tänker nu inte huvudsakligen på Hanoi men på Venezuela. Problemet är också att man upprepar narrativ som säger att Nato och EU omringar Ryssland, som man härförleden gjorde på en fredsdag med Rysslands ambassadör och den tidigare V-ledaren Gudrun Schyman.

Hur står det till, Håkan Svenneling?

Anf. 80 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Låt oss börja med mötet i Delsbo eller Nordanstig, något som inte alla känner till. Det var Vänsterpartiet i Nordanstig som var medarrangörer och hade bjudit in till samtal med den ryske ambassadören.

Det blev aldrig av, just för att vi fick vetskap om mötet och rekommenderade partiföreningen att besluta om att inte delta. Det vi pratar om är alltså ett möte som aldrig har skett, även om Klint-Olle skulle ha varit med och spelat på själva mötet.

Jag tycker att det var ett klokt beslut av dem att ställa in detta möte, för jag har lite svårt att se varför man ska ge företrädare för Putins kleptokrati möjlighet att prata om det. Däremot tycker jag att det man i grunden ville säga när man vill prata om fred och säkerhet i vårt närområde, alltså att minska spänningarna, varför det är viktigt med nedrustningsavtal och Startavtalet och varför vi behöver skriva under kärnvapenkonventionen, är bra ingångar. Men man kanske inte ska göra det med Rysslands ambassadör i Sverige.

Ung Vänster har som mål ett klasslöst samhälle, fritt från förtryck. Om vi stannar upp där tycker jag att det som i grunden är kärnan i ungdomsförbundet och vad man vill uppnå är någonting fint som jag tror skrämmar borgerligheten väldigt djupt – det klasslösa samhället, fritt från förtryck.

Ung Vänster består av ungdomar som organiserar sig och aktiverar sig politiskt, och en dag blir några av dem riksdagsledamöter. De är fria att bestämma själva, och de väljer att benämna detta ett kommunistiskt samhälle. Jag skulle kanske ha valt en annan formulering.

Vi kan aldrig ta bort k:et ur vår historia. Vi ska aldrig ägna oss åt någon revision av vår historia på det sättet. Men vi ska vara tydliga med att Vänsterpartiet och Ung Vänster, precis som Ung Vänster skriver, står upp för alla människors lika värde och vill upphäva alla former av förtryck och exploatering som fräntar människor deras värde.

Anf. 81 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Problemet är att kommunism inte bara är ett litet ord eller en koketterande markör. Det är namnet på en våldsideologi. Det är därför det blir allvarligt, och då kastar det ju slagskuggor även över en på många sätt ämbel Håkan Svenneling, fru talman. Detta kan man leda vidare när man ser till partiets förhållande till diktaturens Venezuela och oförmågan att erkänna Guaidó som den legitima företrädaren. Krampaktigt håller man fast vid Maduro, som förföljer sin befolkning.

När det gäller mötet i Nordanstig har jag i alla fall svarat på artiklar hos Frivärld och i Helahälsingland, där man har varit stolt över att detta möte har genomförts. Mitt problem är att det åtminstone i inbjudan fanns en Vänsterpartilogotyp, tillsammans med en Miljöpartilogotyp, där man inbjuder Rysslands ambassadör!

Anf. 82 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Om vi stannar upp ett tag vid ordet "kommunism" ska vi ha klart för oss att ordet består av leden "kommun" och "ism", alltså samma form av "kommun" som en gång ledde fram till att våra kommuner heter just så, det vill säga gemenskap. Det är grunden för det.

Jag tror att det kanske är det som Ung Vänster är ute efter, alltså den gamla 1800-talsdefinitionen av kommunism. Det är en väldigt välvillig tolkning, och jag tycker kanske att man ska förstå att sedan kom 1900-talet, där vi har sett en hel del kommunistiska diktaturer som har begått vidriga brott mot mänskliga rättigheter. Borgerliga politiker kommer hel-

ler aldrig att släppa möjligheten att göra kopplingen tillbaka till dessa dik-
taturer.

Om man i klok demokratisk anda i Ung Vänster bestämmer sig för att formulera om det här stycket är det i vart fall min rekommendation att göra det. Det är dock upp till Ung Vänster att bestämma. Jag tänker aldrig lägga mig i vad de beslutar om.

Tyvärr hinner jag inte svara angående Venezuela, men det kommer fler politiker efter oss som säkert lär fråga om det.

Anf. 83 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har en historia som jag inte tänkte gå in så mycket på. Däremot vet vi att Vänsterpartiet i modern tid har sysslat med att ge bistånd till proryska separatister. Man har haft kontakter med diverse personer i både skurkstaten Venezuela och skurkstaten Kuba. Titt som tätt ser vi också hyllningar från vänsterpartister till ledarskiktet i dessa länder och den politik som bedrivs där.

V-ledamöter från Sveriges riksdag har träffat personer från Grupp 194. Håkan Svenneling själv har tillsammans med partivänner från Vänsterpartiet och även ett par socialdemokrater träffat en DFLP-aktivist, en person som har beskrivits som en del av den här organisationens ledarskap. DFLP har utfört en lång rad terrordåd och har fortfarande en verksam militant gren i Gaza.

Den här organisationen har täta kopplingar till Vänsterpartiet. Den här organisationen har företrädare som Håkan Svenneling själv har träffat.

Fru talman! Hur ser Håkan Svenneling egentligen på detta? Hur rimmar det med den syn på demokrati som han säger sig företräda?

Anf. 84 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! När Markus Wiechel pratar om bistånd till proryska separatister vet jag faktiskt inte alls vad han åsyftar, men det kan han säkert utveckla.

När det gäller Kuba har vi varit väldigt tydliga med att vi är kritiska till regimens brott mot mänskliga rättigheter. Samtidigt har vi varit tydliga med att man också måste erkänna de framsteg som Kuba lyckats med trots över 60 år av blockad från USA:s sida.

Gällande Venezuela har vi varit väldigt tydliga med att vi inte tycker att man ska erkänna Guaidó som ledare för Venezuela, vilket vi också ser inte har hjälpt någonting. Två år har ju gått, och vi har fortfarande en politisk kris i Venezuela. Vi håller dock inte fast vid Maduro utan tycker att hans allvarliga brott mot mänskliga rättigheter måste lyftas fram. Han måste också hitta en väg framåt för att demokratiska val ska kunna hållas på nytt i Venezuela.

När det gäller palestinska aktivister, som Markus Wiechel vill prata om, är det så att situationen på marken i Israel och Palestina är en av världens mest långdragna, sega konflikter där båda sidor har begått brott mot olika mänskliga rättigheter och använt metoder som absolut inte är tolererbara. DFLP har absolut och alldeles tydligt och klart begått terrorbrott, men man måste också se var vi befinner oss i dag, 2021. DFLP är ett av de vänsterpartier som finns som vill ställa upp i det planerade parlamentsvalet och som har ambitionen att bygga ett demokratiskt Palestina.

Utmaningen är att Israel är ockupationsmakt och bestämmer förutsättningar för det val som eventuellt ska kunna hållas i maj, och Israel vill säkert använda det som en möjlighet att avgränsa Jerusalem från övriga delar av Palestina. Detta gör att man måste hålla ögonen på Israel så att Palestina kan hålla fria och demokratiska val. Där hoppas jag att DFLP kan ställa upp och även PFLP, för den delen.

Anf. 85 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Hörde jag rätt? Jämförde Håkan Svenneling på riktigt organisationer som DFLP med Israel och hävdade att båda sidor har begått vissa snedsteg?

DFLP har begått grova terrorbrott, inte en eller två gånger utan massor av gånger. De har kidnappat människor enbart baserat på om de är judar eller inte. Det är en djupt antisemitisk organisation som inte har visat några tecken på att företräda den demokrati som Håkan Svenneling säger sig företräda. Det här jämför han med Israel. Jag förstår inte det.

När det gäller bistånd till proryska separatister var det i Aftonbladet som man avslöjade att Vänsterpartiet slussat hundratusentals kronor till organisationen Borotba i Ukraina.

I övrigt tänkte jag gå in på Vänsterpartiets kommunistiska ungdomsförbund, men det hinner jag tyvärr inte.

Anf. 86 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det känns tyvärr som att vi måste lära Markus Wiechel att Israel är ockupationsmakt gentemot Palestina. Det innebär att man ockuperar ett annat lands mark och att man som ockupationsmakt har ansvar för hur ordningen är i landet, om det är möjligt att bedriva val, vilken sjukvård människor får tillgång till och så vidare. Det är den konflikten mellan Israel och Palestina hela tiden handlar om – att Israel ockuperar Palestina. Glömmer man bort det glömmer man också bort många av de saker som sedan sker i konflikten.

Jag tänker aldrig förminska eller bortförklara terrorbrott. De har skett. DFLP har varit ansvariga för sådana genom historien, men enligt min uppfattning är DFLP i dag ett parti som försöker ställa upp i ett planerat val och som vill vara en kraft för folket i Palestina – en vänsterrörelse. Det gör att jag absolut inte har några problem att träffa partiet och deras företrädare. Jag hoppas snarare att det bidrar till att det blir demokrati i Palestina.

Anf. 87 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag är fortfarande lite nyfiken på vad som är Vänsterpartiets säkerhetspolitiska linje. Jag hörde att Vänsterpartiet inte delar utrikesministerns hållning när det gäller vikten av samarbete i EU. Jag undrar: Står Vänsterpartiet bakom regeringens utrikespolitiska linje? Står Vänsterpartiet bakom en solidarisk säkerhetspolitik? Vad innebär i så fall en solidarisk säkerhetspolitik för Vänsterpartiet?

Eftersom jag hör kraven på sanktioner från Vänsterpartiet, fru talman, skulle jag också vilja veta om Vänsterpartiet är beredda att stötta vårt krav på införande av Magnitskijsanktioner inte bara gällande mänskliga rättigheter utan också för systematisk korruption och penningtvätt. Vänsterpartiet stödde inte det kravet i fredags, fru talman, så jag är nyfiken på om Vänsterpartiet kan ha ändrat sig sedan dess.

Anf. 88 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! En av mina ambitioner som utrikespolitisk talesperson är att Vänsterpartiets alternativ ska vara tydligare i den politiska debatten.

Vi är tydliga motståndare till Nato; vi tycker att det skulle bidra till en ökad spänning i vårt närområde om vi gick med i Nato och att det bidrar till ökad spänning att man kapprustar på det sätt som Nato gör. Nato har otroligt många militärbaser runt Ryssland, med tydligt syfte riktat mot Ryssland.

Därmed är det inte sagt att vi tycker att alternativet är att inte rusta försvaret, för det tycker vi. Vi tycker att det är bra att försvaret rustas upp. Vi står för en lite långsammare upprustning än andra partier, men vi menar att de säkerhetspolitiska hoten mot Sverige har ökat.

Vi vill se ett ökat samarbete med våra nordiska grannländer, framför allt med Finland, och vi är djupt engagerade i att det ska ske.

Vi står inte bakom regeringen vare sig i deras säkerhetspolitik eller i deras utrikespolitik, utan vi har en egen linje som jag upplever ligger till vänster om regeringens. Vi håller med om en del av grundvärdena och de saker som regeringen står för – vi är kritiska till att rösta igenom Natooptioner och så vidare – men vi är mycket tydligare med att vi vill att man jobbar med kärnvapennedrustning, kärnvapenfria zoner och sådana saker.

Vi försöker alltså att på en rad områden vara tydliga med våra politiska förslag om hur vi tror att man skulle kunna bidra till nedrustning, lågspänning och minskad spänning i relationen till Ryssland och på den europeiska kontinenten.

När det gäller Kerstin Lundgrens andra fråga, om sanktioner, får vi analysera det. Jag tycker i grunden att vi måste motarbeta korruption, och Vänsterpartiet har lagt fram flera förslag. För ett år sedan hade vi ett replikskifte om land-för-land-rapportering där jag kritiserade Centerpartiet för att inte ha stöttat oss och Kristdemokraterna i försöket att få igenom land-för-land-rapportering. Jag har inte tittat tillräckligt mycket i detalj på det här förslaget och vad det skulle innebära för att våga säga ett rakt ja eller nej i dag, men givetvis ska vi bekämpa korruption.

Anf. 89 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag hörde att Vänsterpartiet inte heller står bakom regeringens säkerhetspolitiska linje. Det verkar som att stödet för densamma blir smalare och smalare och tunnare och tunnare. Det talar väl också för att man borde bjuda in till samtal om den säkerhetspolitiska hållningen. Vad anser Vänsterpartiet om den frågan?

Sedan undrar jag naturligtvis över den solidariska säkerhetspolitiken, fru talman, för den nämnde inte Håkan Svenneling – åtminstone inte så att jag hörde det. Vad är Vänsterpartiets hållning i den delen?

Jag har en liten kommentar. Det handlar ju inte om Nato, fru talman, utan om Norden. Det handlar om Norge, ett Natoland, och om våra baltiska grannar som vill se ökad trygghet och som bygger barriärer och trösklar för att bygga säkerhet tillsammans med andra. Borde inte vi också göra det?

Anf. 90 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det blir många frågor att besvara på en minut, men jag ska snabba på.

Vi tycker att regeringen oftare borde bjuda in till samtal om utrikespolitiska spörsmål. Vi tycker att det finns en möjlighet att använda det faktum att Vänsterpartiet och Centerpartiet står närmare regeringen än andra partier i den här riksdagen. Tillsammans har vi 175 mandat, och därför borde man oftare kunna få majoritet i Sveriges riksdag om man samarbetade med oss. Det är en väg som regeringen inte har valt än, men det tycker jag att man borde göra.

När det gäller samtal om det Kerstin Lundgren är intresserad av, det vill säga Nato-optionen, tycker jag att man ska skjuta upp det till nästa försvarsberedning. Det är så man hanterar säkerhetspolitiken i Sveriges riksdag. Den kommer säkert att komma på plats under 2022, och den kan analysera vad Nato-optionen innebär. Kerstin Lundgren målar nämligen ibland upp en bild av Nato-optionen i Finland som, när vi har undersökt den, visat sig inte riktigt stämma med verkligheten – möjligtvis på borgerliga ledarsidor i Finland och Sverige.

När det gäller den solidariska säkerhetspolitiken hinner jag inte lägga ut texten så mycket, men självklart ska vi hjälpa varandra om en konflikt sker i vårt närområde.

Anf. 91 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Nyligen uppmärksammades Förintelsens minnesdag, och det skedde i år även i palestinska myndighetens tv-kanal. Där uppgavs det att judarna före andra världskriget hatades för sin rasism och sitt smutsiga beteende. Vidare undervisades det om att Förintelsen var det pris judarna fick betala för sitt ondskefulla beteende, sina konspirationer och sin elakhet.

Antisemitism är vanligt förekommande i medier och offentlig debatt i palestinska områden. Eftersom pressfrihet inte existerar är det regimen som kontrollerar de budskap som sprids till befolkningen. Antisemitismen finns således högt upp i den palestinska ledningen, vilket är allvarligt och får konsekvenser. Enligt den internationella organisationen Anti-Defamation League har palestinska områden den mest antisemitiska befolkningen i världen – 87 procent av palestinierna instämmer i påståendet att människor hatar judar på grund av hur de beter sig.

Fru talman! I en kommittémotion slår Vänsterpartiet fast att det är ockupationen som är orsaken till den israelisk-palestinska konflikten. Jag vill därför fråga Håkan Svenneling: Borde det inte stå att det är hatet mot judar och hotet om att utplåna den judiska staten som är orsaken till konflikten?

Anf. 92 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det är vidriga uttalanden som Lars Adaktusson refererar till. Det går inte att säga något annat. Det hat som finns mellan israeler och palestinier är vidrigt på många sätt och vis.

När man besöker området tycker jag att man slås av hur otroligt tuff situationen på marken är på olika sätt. Jag har besökt israeliska hem där det finns bombrum för att människor ska kunna skydda sig om bomber faller, och jag har besökt palestinska hem där människor ser israeliska vaktposter från sina fönster. Så ser verkligheten ut på marken. Jag tror att

vi från omvärldens sida måste göra allt för att hitta en fredlig lösning på Israel–Palestina-konflikten.

En sådan väg skulle vara att Palestina kan demokratiseras och hålla demokratiska val. Nu är de planerade mitt under en svår coronapandemi. Det skulle göra mycket om det palestinska folket fick möjlighet att välja sina ledare i demokratiska och rättvisa val, för det är klart att så länge man inte har ett parlament såsom Sveriges riksdag finns det inte heller något parlament som kontrollerar dem som har makten, oavsett om det är tv-kanaler eller makthavare. Därför skulle jag vilja att det palestinska parlamentet åter kunde börja sammanträda.

När det gäller vad som är orsaken till konflikten tycker jag att det är lite av en hönan-eller-ägget-diskussion som Adaktusson ger sig in på. Det vi ser är ju att Israel är ockupationsmakt, att det fortfarande är oroligt på marken och att fredsavtal och fredsförhandlingar inte har kommit till skott. Det gör att vi måste ta upp stafettpinnen och försöka hjälpas åt för att bidra till en fredlig lösning på världens längsta konflikt och FN:s största misslyckande.

Anf. 93 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det hedrar Håkan Svenneling att han så tydligt tar avstånd från de fruktansvärda uttalanden som det handlar om.

Det är ändå viktigt att slå fast vad som orsakat den här konflikten, och gör man det på det sätt som Vänsterpartiet gör bortser man från viktiga fakta. De arabiska angreppskrigen som ägde rum 1948 och 1967, då Israels grannar gick till attack, genomfördes ju innan det fanns någon ockupation. Ockupationen är alltså inte grunden, utan grunden är hatet mot judar och det uttalade målet att utplåna den judiska staten.

Jag tycker att det är förvånande att Vänsterpartiet blundar för detta, och jag hoppas att Vänsterpartiet vill korrigera och modifiera den ståndpunkten.

Anf. 94 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiets utgångspunkt är folkrätten och respekten för mänskliga rättigheter. Det har begåtts brott mot både folkrätt och mänskliga rättigheter av både israelisk militär och Israel och av palestinska grupper. Det är helt solklart.

Men det blir tydligt om man tittar på till exempel Gaza under en pandemi som denna. I Gaza bor 2 miljoner människor, instängda i ett litet område med en stor mur runt om som bevakas av Israels militär. Det är ett otroligt mänskligt lidande i Gaza just nu, under pandemin. Man har svårt att få tag i rent vatten, man har svårt att klara sin försörjning, och allt styrs av vad Israel släpper igenom de passager som de kontrollerar.

Det finns vidriga terrorgrupper inne i Gaza, inget snack om den saken, men man straffar ett helt folk. Det är kollektiv bestraffning som sker i Gaza just nu, och världen måste höja sina röster så att vi fördömer det mänskliga lidandet där.

Anf. 95 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Häromveckan nåddes vi av beskedet att Vänsterpartiets ungdomsförbund har slagit fast att man drömmer om ett kommunistiskt samhälle. Jag har funderat lite över detta.

Hur är det möjligt att man år 2021 slår fast på en kongress för ett ungdomsförbund till ett riksdagsparti att man vill ha ett kommunistiskt samhälle? Är det så att man saknar information om de övergrepp som har begåtts? Handlar det om personer som är klumpigt vaggade? Är det brister i skolan? Saknas empati för offren? Det är oerhört märkligt att 30 år efter att Vänsterpartiet tog bort det där k:et i partinamnet vill ungdomsförbundet sätta tillbaka det.

Det här får ju vissa konsekvenser, fru talman, även för utrikespolitiken.

Sverige har 21 ledamöter i Europaparlamentet. Av dem klarade 20 av att rösta för ett fördömande av diktaturen i Venezuela. Men en ledamot röstade emot det fördömandet, nämligen Vänsterpartiets. Varför det?

En rad företrädare för Vänsterpartiet är också djupt involverade och även förtroendevalda i den kubanska diktaturens svenska lobbyorganisation.

Någonstans här, fru talman, blir det ju ett problem för Vänsterpartiet med den demokratiska trovärdigheten. Håkan Svenneling är alldeles utmärkt i sin kritik mot övergreppen i Turkiet, övergreppen i Kina och så vidare. Men det blir så selektivt när man samtidigt med andra handen väldigt ömt gnider regimer i Nicaragua, Kuba och Venezuela och håller dem om ryggen.

Vad är det som gäller, Håkan Svenneling?

Anf. 96 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Är det brister i skolan är det nog Liberalernas fel att ungdomarna har det, tror jag.

Ung Vänster är ju en demokratisk organisation, där ungdomar organiserar sig politiskt. De bestämmer själva vad de vill skriva i sitt principprogram, och jag tänker inte bestämma vad de ska ha för benämning.

De har valt ett sätt att skriva på och ett ordval som jag tycker missar målet utifrån hur den politiska debatten och realiteten är i dag. I stället för att fokusera på om man ska använda ett k-ord eller inte borde man prata om det andra k-ordet, det vill säga om kapitalismen och kapitalismens problem.

När det gäller Venezuela är det riktigt som Malm säger att vi röstar annorlunda än andra partier i Europaparlamentet. Det beror på att förutom fördömandet som Europaparlamentet helt riktigt lägger in i sina uttalanden och resolutioner envisas man med att erkänna Juan Guaidó som Venezuelas president. Det är i grunden det som jag har problem med, för det är inte Europaparlamentet som ska bestämma vem som är ledare i Venezuela. Det ska Venezuelas folk göra, och vi har varit tydliga med att det är vad det handlar om.

Jag rekommenderar Fredrik Malm och alla andra att läsa Malin Björks röstförklaringar när hon röstar om resolutioner om Venezuela. Vi är väldigt tydliga med vad vi faktiskt menar. Vi tycker att Maduro gör skit, att han bryter mot mänskliga rättigheter, men vi vill inte erkänna Juan Guaidó som Venezuelas ledare.

När det gäller Kuba har vi i Vänsterpartiet under lång tid varit tydliga i vår kritik mot bristerna i mänskliga rättigheter på Kuba. Vi har samtidigt sett brister hos er andra i att inte kunna erkänna de framsteg i välfärden som ändå sker på Kuba, och vi tycker att man ska ha en dialog med Kuba.

Därför röstade vi, Moderaterna och regeringen för att EU ska ha dialog och avtal med Kuba.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag får be ledamoten att ha ett vårdat språk.)

Vad sa jag?

Anf. 97 FREDRIK MALM (L) replik:

Du sa ett ord på fyra bokstäver som börjar på s och slutar på kit. Jag får inte upprepa det för talmannen.

Fru talman! Att ha sådana här replikskiften med vänsterpartister är ungefär som att ha det med sverigedemokrater. Det kommer resonemang om att ”vi är inte främlingsfientliga, vi står för allt det här goda och fina”. Men i praktiken, i undervegetationen i partiet, i partiets publikationer och vad man skriver på Twitter och så vidare, framkommer en annan bild.

Det är samma sak, fru talman, med Vänsterpartiet. Håkan Svenneling berättar att Vänsterpartiet är väldigt kritiskt mot Nicolás Maduro i Venezuela och mot förtrycket på Kuba. Men i praktiken är det ju en massa medlemmar som omhuldar de här ledarna, som står bakom det här förtrycket, som till och med inspireras av det, och partiets ungdomsförbund vill införa ett kommunistiskt samhälle.

Jag får inte det här att gå ihop riktigt. Det blir liksom inte trovärdigt.

Anf. 98 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag ska informera Fredrik Malm om att Vänsterpartiets utrikespolitik bestäms av mig här i Sveriges riksdag. Den bestäms inte i Nordanstig eller i Lomma eller på Ung Vänsters kongress. Jag bestämmer över vad Vänsterpartiets utrikespolitik är, och den är det jag säger.

Vi tycker att det är för jävligt när det begås brott mot mänskliga rättigheter. Vi stöder ingen form av diktatur, utan vi tycker att demokrati ska råda. Vi tycker därför att det är bra om man kan stödja demokratiska processer.

Det vi ser i Venezuela är en politisk kris som har pågått i över två år. Omvärlden har fördjupat och förstärkt den politiska krisen genom att fortsätta med resolution efter resolution och sanktion på sanktion.

Det förvånar mig att Malm och andra inte läser till exempel FN-experter uttalanden om att det måste bli stopp på de ensidiga sanktionerna mot Venezuela därför att de bidrar till mänskligt lidande. Det är det som gör att jag har en annan position än Fredrik Malm när det gäller till exempel Venezuela.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag upprepar min begäran om vårdat språk.)

Anf. 99 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Låt mig inleda med att nämna tre landsmän som man inte gav plats för i regeringens utrikesdeklaration: Dawit Isaak, Gui Minhai och Ahmadreza Djalali. Samtliga är fängslade i brutala diktaturer, och samtliga förnekas en opartisk rättslig prövning. Fram till den dag de återvänder hem

kommer kravet på deras omedelbara frigivning att upprepas från den här talarstolen.

När kortsiktighet och realpolitik präglar beslutsfattandet står kristdemokratin för en värderingsbaserad utrikespolitik som är grundad i kristen etik och i mänskliga rättigheter.

Vi i Kristdemokraterna är varma Europavänner. Vi vet att gränsöverskridande problem som pandemibekämpning och klimatförändringar bara kan lösas gemensamt. Vi verkar för ett EU som talar med en röst i utrikespolitiken och som stärker det transatlantiska samarbetet.

Mot den bakgrunden är det centralt att Sverige snarast ansöker om medlemskap i Nato. Att det i Sveriges riksdag finns en majoritet för en svensk Nato-option är välkommet, och det leder till en slutsats. Regeringen måste inse detta. Regeringen måste agera – för detta behövs inga ytterligare möten i Rosenbad.

Fru talman! Sedan förra årets utrikespolitiska debatt har auktoritära regimer och mörka krafter fortsatt att kuva människors längtan efter frihet och demokrati. Runt om i världen har miljontals modiga människor i fredliga manifestationer mötts av brutalt våld och repressiva åtgärder.

Låt det stå alldeles klart: Kristdemokraterna står på demokratis sida. I Belarus, i Nagorno-Karabach, i Myanmar och i Venezuela har befolkningarna och civilsamhället vårt fulla stöd.

Sedan förra årets debatt har en ny president installerats i USA. Enligt den nya administrationen är Kina inte *en* utrikespolitisk fråga utan *den* utrikespolitiska frågan.

Utvecklingen i Folkrepubliken är djupt oroande. Som ett resultat av fattade beslut stärks kommunistpartiets makt på bekostnad av människovärde, frihet och demokratiska reformer.

På senare tid har religionsförföljelsen ökat mot kristna och mot muslimer. I Xinjiangprovinsen torteras och hjärntvättas omkring en miljon uigurer. I Hongkong bäddar Pekingregimens ökända säkerhetslagar för politiskt motiverade åtal mot fredliga demonstranter. I Taiwan angrips friheten och demokratin genom hotfulla kinesiska utfall om att självständighet betyder krig.

Parallellt med detta växer oron kring Rysslands agerande. Despotin i Moskva utgör ett allvarligt säkerhetshot mot Europa i Östersjöregionen och i Svartahavsområdet. Dödandet i östra Ukraina och annekteringen av Krim illustrerar vad den kraftiga militära upprustningen syftar till. I Mellanöstern bidrar Rysslands agerande till allvarlig destabilisering genom stöd till de brutala diktaturerna i Syrien och Iran.

Även inrikespolitiskt inger utvecklingen oro. Förgiftningen av oppositionsledaren Navalnyj, våldsamma tillslag mot fredliga demonstranter, inskränkt yttrandefrihet, växande fattigdom och ökande korruption i makten – det är Vladimir Putins Ryssland 2021.

Ett av de största och allvarligaste hoten mot internationell fred och säkerhet är Iran. I mitt replikskifte med utrikesministern lyfte jag fram landets krigföring och direkt destruktiva roll i Mellanöstern – i Jemen, Syrien, Libanon och Irak. Samtidigt fortsätter miljardrullningen till islamistiska terrororganisationer som Hizbullah och Hamas.

Fru talman! Kina, Ryssland och Iran är tre diktaturer vars maktambitioner sträcker sig långt utanför det egna landets gränser. I den säkerhets-

hotande verksamhet som bedrivs i vårt land är det Kina, Ryssland och Iran som utgör det största hotet.

Varje land måste förhålla sig till systemhotande verksamhet, men få länder klarar att göra detta på egen hand. För att påverka auktoritära stormakter är internationellt samarbete och gemensamma åtgärder en absolut nödvändighet.

I varje demokrati är religionsfriheten ett fundament. Av världens 2,3 miljarder kristna förvägras i dag en halv miljard att fritt utöva sin religion. Även om detta inte nämns i utrikesdeklarationen är kristna den mest förföljda gruppen i världen, och situationen har förvärrats under den tid som världen har plågats av pandemin.

I Mellanöstern såg vi 2014 hur religionsförföljelse övergick i folkmord på assyrier/syrianer och kaldéer. Trots det oerhörda som hände vägrar den svenska regeringen att erkänna detta folkmord. På samma sätt väljer regeringen att inte erkänna seyfo, det armeniska folkmordet 1915, trots ett uttalat löfte från Stefan Löfven.

Detta, fru talman, är att svika de svagaste och de mest utsatta. Det är att kompromissa med värderingar om människovärde och humanitet, det vill säga de värderingar som borde vara vägledande för svensk utrikespolitik.

Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Vi känner ju alla till Lars Adaktussons motstånd mot abort och hur han röstade nej till abort 22 gånger i Europaparlamentet. Därför frågar jag: Vad anser Lars Adaktusson om de skärpta abortlagarna i EU-länder som Polen, som nu har abortregler som i princip gör det omöjligt för kvinnor att få abort? Och hur ska man ordna så att det inte blir mer diskriminering mot hbtqi-personer, till exempel genom motarbetande av adoptioner för samkönade par?

Anf. 101 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag trodde inte att jag skulle höra Sveriges utrikesminister sjunka så lågt i sin argumentation. Jag har inte en enda gång röstat mot abort under min tid i Europaparlamentet. Jag har röstat emot att abortfrågan ska föras upp på EU-nivå. Det är det mina omröstningar har handlat om, ingenting annat.

Att utrikesministern sprider det som är lögn och förtalsliknande uppgifter är uppseendeväckande. Det här har stått i många tidningar. Det har använts av politiska motståndare. Men, Ann Linde, det är inte sant. Var vänlig och respektera min uppfattning! Den är densamma som mitt partis uppfattning i den här frågan. Och jag är glad över att det i den här riksdagen finns åtta partier som står för lagliga och säkra aborter. Det gör Kristdemokraterna, det gör jag, och det gör jag även när det gäller tillgången till abort utanför landets gränser. Det som vi anser är rätt och riktigt i vårt land är naturligtvis rätt och riktigt också i andra länder.

När det gäller den fruktansvärda diskrimineringen av hbtq-personer runt om i världen har jag många gånger under min tid i Europaparlamentet röstat för att åtgärder måste vidtas mot de länder som ägnar sig åt den här typen av vedervärdig verksamhet eller vedervärdiga aktiviteter.

Anf. 102 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte att det var något svar på min fråga vad Lars Adaktusson tycker om att ett land i EU nu har infört så stränga abortlagar. Jag undrar också hur Lars Adaktusson anser att vi bör bedriva arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och hbtq-personers rättigheter globalt.

Anf. 103 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad det är som är så svårt att förstå, utrikesministern. Vet inte utrikesministern hur Kristdemokraterna har agerat i Europasammanhang när det gäller både Polen och Ungern och den utveckling som pågår där? Vi har varit ledande i vår egen partigrupp när det gäller att utesluta Fidesz ur EPP-gruppen. Likaså har vi markerat stenhårt mot det som sker i Polen.

Vad är utrikesministern ute efter? Det här är något slags misstänklighöjande som snarast är ett symptom på den svartmålning som Socialdemokraterna har slagit in på. Ni står ju inte efter Donald Trump när det gäller att argumentera på ett polariserande och direkt skadligt sätt. Sluta med det! Håll er till fakta och respektera de uppfattningar som både jag och mitt parti står för!

Anf. 104 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag vill ge möjligheten för Lars Adaktusson att verkligen göra det tydligt att mänskliga rättigheter är kvinnors rättigheter och att kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter, för det är så viktigt att företrädare för kristdemokratin är tydliga med just detta att kvinnor har rätt till sina kroppar och att kvinnor har rätt inte bara till sin sexuella och reproduktiva hälsa utan faktiskt också till sina rättigheter. Detta är någonting som ju har varit hårt ansatt under den senaste Trumpadministrationen, när man införde så kallade gag rules igen, något som Biden nu har upphört med. Men det har kommit signaler om att alla civilsamhällsorganisationer och även andra som arbetar just för att säkerställa kvinnors rättigheter fullt ut har blivit ansatta och inte fått jobba.

Jag har inte hört Kristdemokraterna ta striden i dessa frågor. Jag vet ju att Lars Adaktusson är en person som är beredd att stå upp för dem, så jag hoppas, fru talman, att vi här i kammaren i dag ska få en tydlig markering från Lars Adaktusson att kristdemokratin fullt ut står upp för kvinnors sexuella hälsa och reproduktiva rättigheter.

Anf. 105 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren frågar mig om vi står upp för kvinnors rättigheter och kvinnors hälsa. I den här riksdagen finns det åtta partier som gör det. Varför ställer hon frågan just till mig? Det är självklart att vi gör det, och det har vi gjort så länge jag känner till.

Det här är ett misstänkliggörande eller ett sätt att klistra etiketter på både mig och Kristdemokraterna som jag starkt vänder mig mot. Jag vill verkligen understryka att det inte är acceptabelt att i en demokratisk debatt bli påklistrad eller tillvitad uppfattningar som man inte har. Lyssna på vad jag säger, lyssna på vad partiet säger och sluta tillskriva både mig och mitt parti åsikter som vi inte har!

Det finns inte några som helst förslag om att inskränka kvinnors rättigheter, kvinnors frihet eller kvinnors rätt till sina egna kroppar. Det finns inga sådana förslag i vare sig det kristdemokratiska partiet eller i riksdagsgruppen här i detta hus. Det finns det inte heller från andra partier. Men varför ska vi svara på det här? Att ställa frågan till Kerstin Lundgren om Centerpartiet står upp för kvinnors rättigheter och för rätten till fria och lagliga aborter är ungefär lika befogat som det är att ställa frågan till mig.

Jag tycker, återigen, att vi kan bättre än så här i den svenska politiska debatten.

Anf. 106 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag var tydlig med SRHR i mitt inlägg. Och jag anser, fru talman, att det är viktigt att vi från Sveriges riksdag är tydliga med att det här är en fråga som gäller. Jag har inte klistrat på någon etikett. Jag gav möjlighet för Lars Adaktusson att vara tydlig med att SRHR också är en fråga som gäller för Kristdemokraterna.

Det är naturligtvis upp till var och en att fundera på varför frågor dyker upp. Men en av de saker som händer är faktiskt att många företrädare för vänner till Lars Adaktussons parti – det må vara i Polen eller på andra ställen, också Trump och Republikanerna drev den linjen – tycker att detta är någonting som inte är okej.

Jag har inte hört Lars Adaktusson och Kristdemokraterna ta fajten. Vi har gjort det, fru talman, och jag hoppas att vi kan göra det gemensamt eftersom jag tror på vad Lars Adaktusson säger.

Anf. 107 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Med all respekt: Om Kerstin Lundgren inte har hört kristdemokrater ta fajten har hon lyssnat dåligt. Det sker ju hela tiden i vårt försvar av människovärde, mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och det som är grundläggande i varje demokratiskt samhälle, nämligen respekten för människor oavsett sexuell läggning, kön, etnisk bakgrund och så vidare. Det är en ständig kamp. Vi står på barrikaderna i den kampen, och det inkluderar naturligtvis också frågorna om kvinnors rättigheter.

Jag blir förvånad, Kerstin Lundgren, av att jag ska ifrågasättas på det här sättet – för det ligger ett ifrågasättande bakom detta – av en företrädare för Centerpartiet.

Anf. 108 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Världen befinner sig i ett kritiskt läge. Det finns all anledning att se mycket allvarligt på hur demokratiska institutioner runt om i världen undermineras, attackeras och på sina håll också monteras ned. Hundratals miljoner människor hotas av svält. Miljoner människor har drivits på flykt av konflikter och klimatförändringar.

Men framtidsutsikterna är inte helt nattsvarta. Vi kan också påverka vår framtid. Vi har nu möjlighet att lämna gamla hjulspår. Vi har tidigare sett hur länder, samhällen och människor kan förändra sig. Vad vi väljer att göra med våra samhällen när vi kommer ut ur den fruktansvärda pandemi som vi nu plågas av kommer givetvis att få långtgående konsekvenser för våra samhällen.

Fru talman! Detta gäller klimatet men även säkerhetspolitiken och demokratin. Sverige är ett litet land, men vi har ändå ett förhållandevis stort inflytande. Vi har begränsade resurser, men vi avsätter ändå en rätt stor del av vår budget till exempelvis bistånd. Vi har diplomatiska verktyg för att påverka andra länder och organisationer, och dem måste vi givetvis använda på ett så effektivt sätt som möjligt. Vi måste i kontakter med odemokratiska stater alltid föra upp frågan om mänskliga rättigheter och demokrati. Vi måste också våga kritisera demokratiska länder om de bryter mot mänskliga rättigheter.

Fru talman! Den här månaden markerar ett trendbrott för Europa. Det är första gången som EU-zonen handlar mer med Kina än med USA. Efter fyra år av uppsplitande relationer med USA måste vi nu blicka framåt. Kina kan inte tillåtas köpa sig ett ännu starkare inflytande över Europa och Sverige. Vi har sett hur Kina använder investeringar som maktpåtryckningar världen över. De köper hamnar och annan känslig infrastruktur i utvecklingsländer och erbjuder investeringar utan krav på mänskliga rättigheter. Detta har till exempel också föranlett att länder som tidigare har erkänt Taiwan nu inte längre gör det.

Vi har inte råd att fortsätta att vara naiva gällande Kina. Kinas kränkningar av demonstranterna i Hongkong har pågått i över två år. Samtidigt tillåts kinesiska företag köpa sig inflytande i Sverige. År 2021 måste bli en vändpunkt för det svenska förhållningssättet till Kina. Givetvis måste vi också vara tydliga om de enorma övergrepp som den kinesiska staten begår gentemot den uiguriska minoritetsbefolkningen i västra Kina.

Fru talman! Detta gäller inte bara Kina utan även Ryssland. Ryssland är det största säkerhetshotet mot Sverige och har så varit under mycket lång tid. Ryska missiler från Kaliningrad kan nå stora delar av Sverige. Våra baltiska demokratiska grannar utsätts kontinuerligt för kränkningar och provokationer från Ryssland.

Vi har sett övergrepp mot demonstranter efter att Navalnyj blev gripen och i Belarus där regimen står nära Putin. Dessa övergrepp vittnar om regimernas brutalitet och om att stora delar av befolkningen i Ryssland och Belarus har tröttnat på det auktoritära styret.

Det är kanske för tidigt att säga att dessa regimer är i gungning, men det kan mycket väl komma till en sådan punkt snart. Sverige måste stå på den demokratiska rörelsens sida i detta, och vi måste stå på demokratins sida i de baltiska staterna. Det gäller givetvis även Ukraina.

Fru talman! Miljön och klimatet är en ödesfråga för oss människor och för vår planet. Det kan inte uttryckas tydligt nog. Det behöver vi också ta vara på. Till följd av en minskad tillväxt minskade utsläppen globalt under 2020. När vi investerar globalt och tar oss tillbaka från pandemins recession har vi nu tillfälle att göra det på ett mer klimatvänligt sätt. Genom europeiska investeringar i grön teknik och infrastruktur kan vi kombinera tillväxten med en hållbar framtid. Vi måste även förmå andra länder att göra det. Vår utrikespolitik bör användas aktivt för att värna globala avtal

om minskade utsläpp, stärka tekniköverföring, bidra till klimatomställning och mycket annat.

Fru talman! Sverige bör också agera för en gemensam koldioxidskatt i Europeiska unionen och för att systemet med utsläppsätter ska fungera bättre. Det långsiktiga målet bör vara att skapa ett globalt pris på koldioxid, precis som vi har ett oljepris, ett guldpris och så vidare. Ett globalt pris på koldioxid vore det mest effektiva sättet att minska utsläppen av växthusgaser.

Effekterna av klimatförändringarna skapar också geopolitiska spänningar. Människor tvingas flytta på sig eller fly för att vattentillgången minskar eller för att jordbruksmarken inte längre producerar som den brukade. Detta är i sig en stor risk globalt.

Fru talman! Klimatfrågan hänger också ihop med demokratin. Mer fossilfri energi minskar vårt beroende av olja och gas, som ofta importeras från odemokratiska stater som, för att uttrycka det milt, är ganska hårdhänta. Genom att bryta oljeberoendet tvingas också de oljeproducerande länderna att ställa om till en mer klimatvänlig produktion.

Det är viktigt att vi ser på framtiden med optimism, trots de oerhörda tragedier som finns. Dissidenterna i fängelset i Havanna har ingen frihet, men det har vi. Våra skogar, hav och djur har ingen rösträtt, men det har vi. Flyktingarna från Afrikas horn som sitter i flyktingläger i Kenya har inga ekonomiska resurser, men det har vi. Därför har det välmående, demokratiska och fria Sverige också framgent ett ansvar att ställa upp för människor och klimat.

Anf. 109 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Fredrik Malm och Liberalerna har en samsyn med Socialdemokraterna i många frågor, inte minst när det gäller försvaret av demokrati och mänskliga rättigheter och vikten av att öppet kritisera länder som Turkiet, Iran, Ryssland och Kina när de bryter mot detta.

Men nu till en annan fråga. På flera områden vill Liberalerna gå längre än andra partier när det gäller att fatta beslut i EU och frånga den nationella beslutanderätten. Detta har vi flera gånger diskuterat i EU-nämnden.

Min fråga är därför: På vilka områden där EU inte i dag tar överstatliga beslut vill Liberalerna införa överstatliga beslut?

Anf. 110 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det är riktigt att Liberalerna vill fördjupa det europeiska samarbetet mer än vad riksdagens övriga sju partier vill, och det finns ett antal viktiga argument för att göra det.

Först och främst har vi oerhört stora utmaningar som den europeiska kontinenten och Europeiska unionen måste klara av att hantera. Vi genomgick en stor finansiell kris för tio år sedan, vi hade migrationskrisen för fem år sedan, vi har en pågående klimatkris och det kan komma nya kriser framöver. Vår uppfattning är att det enda sättet för Europa att långsiktigt verkligen klara av att hantera detta är genom att fördjupa det europeiska samarbetet. Jag har svårt att se att man egentligen kan göra det på så många andra sätt än att trycka på för fler beslut med till exempel kvalificerad majoritet. Detta är ingalunda helt problemfritt, ska sägas. Det kan också inne-

bära att det blir vissa motsättningar då vissa länder kanske känner att de ofta blir överkörda.

Jag tycker att man i fråga om MR-förfaranden och utvecklingen i till exempel Polen och Ungern kan se att det finns ett antal länder i EU som inte på något sätt vill ta ansvar för att ställa upp för asylsökande och flyktingar. Det kan finnas ett behov av att EU ändå klarar av att ta sig framåt, fatta beslut och agera och inte låter en Viktor Orbán vara en bromskloss för alla andra medlemsstater.

Jag tycker också att vi har ett ansvar gentemot invånarna i Europa att klara av att fatta viktiga strategiska beslut och att allt inte blockeras i processerna.

Anf. 111 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag ska låta Fredrik Malm fortsätta lite på denna linje. För vår del har vi en röd linje när det gäller försvars- och säkerhetspolitiken, och den går vid ett gemensamt försvar. Vi vill inte att EU ska ha ett gemensamt försvar. Detta är något som vissa länder pratar om när vi diskuterar den så kallade strategiska kompassen, så det är en levande diskussion i Europa. Hur ser Liberalerna på detta, Fredrik Malm? Var går er röda linje? Skulle ni vara beredda att gå så långt som man har sagt från fransk sida att man vill göra och till exempel ha mer av ett gemensamt europeiskt försvar?

Anf. 112 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Vi kan titta på vår kontinent, Europeiska unionen, vårt grannskap, Mellanösternregionen och västra Balkan – det var inte särskilt länge sedan det var stora konflikter där, i Kosovo, Bosnien och Hercegovina och så vidare. Vi har problematiken med Ryssland, och vi har ganska fragila stater i Nordafrika, inte minst Libyen där det är fullständigt kaos.

Jag tror att man som europé måste ställa sig frågan: Tror vi att ett EU-försvar som ännu inte ens finns skulle klara av att hantera hela den problematik som vi står inför, utan en väldigt stark transatlantisk länk med USA? Jag tror inte det. För min del, som liberal, sätter jag snarare Nato-samarbetet och relationen med USA framför att agera för någon sorts gemensamt EU-försvar. Sedan kan vi förstås förstå att man kan ha en annan uppfattning i Paris – det är ingen hemlighet – men det betyder inte nödvändigtvis att Sverige bör ansluta sig till den hållningen.

Anf. 113 CAMILLA HANSÉN (MP):

Fru talman! Det är inte många andra debatter i denna kammare som tydligare än just denna visar att vi är en del av världen. Att vara en del av världen är också att solidariskt dela de utmaningar vi står inför tillsammans. Jag kommer att säga några ord om lösningar för coronapandemin, klimatkrisen, att nå de globala målen, Parisavtalet, effekterna av feministisk utrikespolitik och demokrati.

En global pandemi har skördat liv, hotat människors hälsa och satt stora ekonomier i gungning. Ingen har klarat sig bra, men alla har inte klarat sig lika dåligt. I alla kriser går samma mönster igen: De mest utsatta drabbas hårdast.

Till skillnad från många andra skeenden i vår omvärld har coronapandemin tagit sig innanför skinnet på var och en av oss. När krisen finns runt varje hörn är det svårt att se utanför den egna världen, men det blir desto viktigare. Vi måste arbeta för att riskgrupper i alla länder vaccineras i snabb takt för att vi ska klara oss ur pandemin. Därför är regeringens stöd till WHO:s vaccinationsprogram Covax otroligt viktigt. Att vi skapar en jämlik återhämtning är nyckeln till en grön och inkluderande klimatomställning där alla länder, oavsett bnp, kan delta. Sverige ska fortsätta att bidra genom att avsätta 1 procent av bni till bistånd.

Fru talman! Det pågår samtidigt en annan kris: klimatförändringarna. För varje år som går när vi misslyckas med att sänka utsläppen blir det allt svårare att nå målen i Parisavtalet. Att USA nu har tagit steget tillbaka in i Parisavtalet är bra, men mycket mer behövs för att vi ska öka takten i klimatomställningen.

Ju längre vi väntar med åtgärder, desto större blir konsekvenserna. På en jord där förutsättningarna för liv blir allt sämre och där de områden som det går att leva i blir allt mindre kommer kriser, krig och svält att breda ut sig. FN skapades för att bringa mer säkerhet in i en osäker värld. Då blev samarbete, konflikthantering och internationell rätt verktyg som användes i fredens tjänst. Nu måste vi använda FN som en samlande kraft också för att nå alla målen i Agenda 2030, trots den tillbakagång vi ser under pandemin.

Fru talman! Det spelar roll vem som bestämmer, både i Sverige och i världen, och vad vi som fått förtroendet att bestämma gör. Den feministiska utrikespolitik som Sverige drivit sedan Miljöpartiet kom med i regeringen har blivit både hyllad och hånad. Det som den innebär i praktiken är att den bidrar till fred och säkerhet i några av världens mest utsatta områden. I Afghanistan hänger läget mellan vapenvila och uppblossande konflikt alltid på en skör tråd. Men fredssamtal pågår, och här gör Sveriges stöd skillnad: Nu finns även kvinnor med i förhandlingsrummen.

Feministisk utrikespolitik bygger samhällen. Där kvinnor ges makt och inflytande blir freden långvarig, och där kvinnor släpps in på arbetsmarknaden och kan både äga och bruka marken motas fattigdomen tillbaka.

Prioriteringar i det svenska biståndet har bland annat gett fler flickor tillgång till skolgång, försett sjukhus med barnmorskor och gett kvinnor rätt förutsättningar för att i sina lokalsamhällen leda ett arbete för fred och demokratisk utveckling.

Fru talman! Till varje man i världen som använder sin makt till att frånta kvinnor rätten till den egna kroppen, förtrycka minoriteter, strunta i klimatet och motarbeta demokratin är Sveriges röst tydlig: Vi ser vad ni gör, och vi tänker inte acceptera att respekten för mänskliga rättigheter monterar ned.

Den utveckling som i dag sker i Polen och Ungern är en av de största utmaningar som det europeiska samarbetet stått inför. EU måste vara en garant för de friheter som unionen grundades för att bevara, och klarar vi inte av den situationen blir det otroligt allvarligt. Där populistiska och främlingsfientliga partier tagit makten och får den demokratiska utvecklingen att backa finns inget annat alternativ än att syna, granska och utkräva ansvar. Nu har EU-kommissionen för första gången presenterat en rapport om demokratins status i unionen. Det är efterlängtat och något som Europas gröna har gått i bräsch för sedan lång tid tillbaka. Rapporten

behandlas i alla parlament i EU, och det kommer att synliggöra både brister och förtjänster i EU-ländernas demokratiska arbete.

Fru talman! Det fria ordet hotas i allt fler länder. Journalister, människorättskämpar och miljöaktivister hotas, fängslas och mördas. Inskränkningarna i demokratiska och mänskliga rättigheter har ökat under pandemiåret, och regeringar i flera länder använder pandemin som ett tillfälle att förtrycka och tysta olikfärdiga. Sverige kan inte tyst se på. Vi kan inte acceptera fall som Gui Minhai, Dawit Isaak och Ahmadreza Djalali. Vi kan inte tyst acceptera hot och mord i länder som Sri Lanka, Sydsudan, Brasilien och Egypten. Vi kan inte tyst acceptera militärjuntans maktövertagande i Myanmar eller Kinas förtryck i Hongkong.

Sverige ska vara en röst för demokrati, för yttrandefrihet, för respekt och för alla människors fri- och rättigheter.

Fru talman! Jag har sagt några ord om vad som är viktigt för oss i Miljöpartiet i den utrikespolitiska debatten. Det som vi behöver göra är att alltid stå upp för de globala målen, Parisavtalet, det svenska biståndet, en feministisk utrikespolitik och demokratin.

Anf. 114 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag hade för inte så länge sedan, tillsammans med mina ministerkollegor i EU, ett väldigt spännande samtal med John Kerry, som nu är utsedd till särskilt sändebud för miljöfrågor och med plats i det nationella säkerhetsrådet. Där tar man upp frågan om klimat- och säkerhetsutmaningar på alla högsta nivå.

Jag undrar hur Miljöpartiet ser på just denna koppling, som kanske inte är en traditionell miljö- eller klimatfråga – just kopplingen mellan säkerhetspolitik och klimat- och miljöfrågor.

Anf. 115 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Att hindra klimatförändringarna är säkerhetspolitik. Vi ser att klimatförändringar är grunden för krig och konflikter runt om i världen. Det är därför helt naturligt för Miljöpartiet att göra denna koppling.

Anf. 116 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Isabella Lövin var helt otrolig när det gällde att föra fram havsfrågorna i klimatförhandlingarna och i FN. Nu har Isabella Lövin slutat. Hur ska Miljöpartiet driva frågorna om havsmiljön och möjligheterna att gå framåt i havsfrågorna i klimatförhandlingarna och på den globala nivån?

Anf. 117 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, utrikesministern!

Jag är rädd för att jag den första dagen med uppdraget som utrikespolitisk talesperson inte har alla detaljer om hur vi exakt kommer att göra.

Att Isabella Lövin avtryck i Miljöpartiet och i klimatpolitiken runt om i världen har varit enormt stort tror jag att de flesta, oavsett politisk färg, håller med om. Och haven kommer alltid att vara en viktig fråga för Miljöpartiet.

Anf. 118 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag förstår att vi ska hälsa Camilla Hansén välkommen i kammaren som Miljöpartiets nya utrikespolitiska talesperson. Det är mycket glädjande. Välkommen!

Jag måste ändå ställa några frågor, trots att det är hennes första dag på jobbet. Med all respekt är Miljöpartiet ändå ett av två regeringspartier.

Jag undrar om Camilla Hansén som ny på jobbet kan bekräfta att det inte kan vara så roligt att vara ett miljöparti och i riksdagen ha fått argumentera emot andra partier som har sagt: Låt oss stoppa de ryska gasrören! Låt oss stoppa att Europa gör sig beroende av rysk fossilgas!

Det kan inte heller vara så roligt att man har varit ett parti som initialt har sagt nej till idén om att tillsätta en granskningskommission kring Gui Minhai, som är fängslad för att han publicerar böcker. Det kan inte vara så roligt.

Det som Camilla Hansén sa om vaccination var bra. Jag tror att det är en central del. Att bekämpa svält och möjliggöra vaccinationer är viktiga inslag i hanteringen av covid-19. Är det då inte lite besvärande att Sverige bidrar till den gemensamma fonden Covax med 200 miljoner kronor och vårt grannland Norge med 1 250 miljoner kronor? Visst skulle vi kunna ha högre ambitioner? Jag är för ett lägre bistånd än Miljöpartiet. Men jag är för högre ambitioner.

Det sista som jag vill ta upp är att Miljöpartiet precis som Vänsterpartiet har lånat ut sin partilogotyp till ett fredsmöte i Delsbo. Där hade Håkan Svenneling fel. Det är genomfört. Man har filmat det för att visa det i efterhand. Är det inte besvärande att Miljöpartiets symbol, när man är ett regeringsparti, används för att sprida det ryska narrativet i den svenska debatten?

Anf. 119 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Hans Wallmark, för välkomnandet! Jag förstår att det kommer att krävas mycket hårt arbete av mig för att jag ska komma upp på de övriga ledamöternas nivå i debatten.

Är det besvärligt att vara miljöpartist? Ja, ibland är det besvärligt att tillhöra riksdagens minsta parti. Så är det. Det kan också vara utmanande att vara riksdagens minsta parti som samarbetar med riksdagens största parti. Men när vi sitter tillsammans i regeringen fattar vi gemensamma beslut. Miljöpartiet har även åsikter som partiet står för och som vi driver i andra sammanhang, till exempel i EU.

Det är klart att vi bekymrar oss för ett beroende av den ryska gasen. Vi är också bekymrade över ett beroende av ryskt uran till våra kärnkraftverk. Men i övrigt hänvisar jag till utrikesministerns svar på liknande frågor.

När det gäller fredsmötet i Delsbo har jag inte full koll på alla avdelningars arrangemang runt om i landet. Men Miljöpartiet har inte deltagit i detta möte. När man fick reda på vad mötet gällde och att den ryska ambassadören var inbjuden avstod man från deltagande. Det är alltså inte ett arrangemang som vi på något sätt har stött. Och vi har inte varit med vid genomförandet, såvitt jag vet. Jag känner inte till Delsbo så väl.

När det gäller Covax kan jag säga att vi förespråkar ett högt bistånd. Det gör att vi kan använda medel när det behövs till olika insatser. Jag har svårt att jämföra siffrorna och vad vi borde göra i stället. Jag vet att vi driver på för att de fattigaste människorna i världen behöver få vaccinet.

Anf. 120 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det kommer att gå riktigt bra för Camilla Hansén också med oss i utrikesutskottet.

Jag förstår att det kan vara komplicerat att vara ett litet parti i regeringssamverkan med Socialdemokraterna. De är inte alltid så hyggliga.

Jag kan förstå lidandet över att man inte entydigt kan säga nej till EU:s beroende av rysk fossilgas. Jag kan också förstå att det var tråkigt att man inte fick stå upp för Gui Minhai på önskat sätt.

När det gäller fredsmötet i Delsbo ska vi kanske gå till botten med det. Jag tycker dock att det är besvärande – inte att Vänsterpartiet var med, vilket kanske var mer begripligt – att Miljöpartiet tvingades låna ut sin partisymbol till fredsmötet.

Jag har egentligen bara en avslutande fråga, och Camilla Hansén har endast 60 sekunder på sig för att besvara den. Men vore det inte, med den bredd som Camilla Hansén ändå indikerar att hon står för, rimligt med partiöverläggningar kring säkerhetspolitiken, som utrikesministern har avvisat? Kan inte Miljöpartiet vara för det?

Anf. 121 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Fru talman! Jag tror också att detta kommer att gå bra och att det kommer att bli roligt. Jag tror också att det kommer att vara enkelt för mig att för Miljöpartiet stå upp för de demokratiska värderingar som vi står för. Det innebär att om vi får reda på att till exempel en rysk ambassadör kommer att delta i ett samtal om fred och vi backar är det detta som är vårt besked. Även Hans Wallmark råkar säkert ut för inbjudningar där det från början kan vara lite oklart vad det är för sammanhang. Då får man helt enkelt ändra sig när man får den information som man behöver.

Jag kommer att prata med miljöpartister och socialdemokrater om hur vi går vidare i olika frågor tillsammans när det gäller samarbete i riksdagen. Det har jag inte hunnit göra sedan i går när jag blev vald.

Anf. 122 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag vill också passa på att hälsa Camilla Hansén välkommen till dessa sammanhang.

Först är det frågan om den feministiska utrikespolitiken. Jag måste säga att regeringen har gjort en sak bra, nämligen marknadsföringen. Det här är ett begrepp som har kommit att bli känt i Sverige och i världen, men det är tyvärr ganska innehållslöst. Anledningen är att man helt och hållet har missat de kanske absolut värsta övergreppen som kvinnor utsätts för runt om i världen. Jag pratar om tvångsäktenskap, könsstympning, slöjtvång och att kvinnor helt enkelt inte får chansen att leva så som de själva vill. Dessutom utsätts de för ett omfattande och systematiskt förtryck i olika kulturer, i familjer och i samhällen. Det här är, menar jag, ett av de största uppdragen vi har från svensk sida att driva på internationellt så att det blir en förändring.

Så har vi då världens första självutnämnda feministiska regering. Ändå har vi sett problem, till exempel Saudiarabiens plats i FN:s kvinnokommission. Vi har sett hur regeringen har uppmuntrat handel med skurkstaten Iran, vilket förvisso kan vara positivt om det görs på rätt sätt. Man menar att handeln ska förbättra situationen för utsatta och så vidare. Men situationen har inte blivit bättre. Man har i stället varit tyst när modiga iranska kvinnor har kastat av sig slöjan. Man har varit tyst när turkiska islamister invaderade det feministiska kurdiska styret i nordöstra Syrien. Och man fortsätter att slussa bistånd till islamistiska verksamheter i PLO och till Islamic Relief.

Hur kan det här vara en politik som ledamoten står för?

Anf. 123 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för välkommandet.

Det är intressant att höra vilka höga förväntningar det finns på den feministiska utrikespolitiken. Ledamoten nämner flera fruktansvärda händelser som ägt rum runt om i världen.

Jag skulle önska att det vore så att det faktum att Sverige bestämmer sig för att driva en feministisk utrikespolitik för att lyfta fram kvinnors rättigheter faktiskt kunde åstadkomma en global förändring på så pass kort tid. Men jag förstår också att det är nästan omöjligt.

Det svenska biståndet är ett av de mer effektiva bistånden i världen. Det följs kontinuerligt upp och utvärderas. Hittar man felaktigheter ska de åtgärdas. Det är så långt jag kan svara i dag.

Anf. 124 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr ålderspresident! Då nämnde ledamoten något som jag faktiskt var på väg att ta upp, nämligen biståndet. Vad är det för fel med att ställa strikta krav i samband med utbetalning av bistånd?

I dag talar man ofta om transparens och att biståndet ska ha en positiv effekt. Man ska satsa rätt för att nå den effekt man vill ha. Men faktum är att Sverige är ett av världens mest generösa biståndsländer. Sverige är på fjärde plats av de länder som slussar mest pengar till FN:s organisationer, inte per capita utan totalt. Det är otroligt! Men då måste det finnas krav på att biståndet går till rätt saker.

Detta är en paradfråga för Miljöpartiet, särskilt när det kommer till frågan om att stötta utsatta kvinnor. Varför inte ställa tuffare krav i biståndspolitik?

Anf. 125 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag är verkligen stolt över att Sverige är ett av världens mest generösa länder när det gäller bistånd. Det svenska biståndet är inte pengar som bara skyfflas ut i världen, utan det är något som kontrolleras, följs upp och utvärderas. Det har också omnämnts som ett av de mer effektiva bistånden i världen. Jag tror att vi klarar oss bra på den fronten.

Jag har ingen annan tanke än att Miljöpartiet ska fortsätta att hålla fanan om bistånd högt. Det handlar om att vara en del av en solidarisk värld där vi stöttar utveckling och demokrati runt om i världen. Att demokratin växer är bra också för Sverige.

Anf. 126 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr ålderspresident! Även jag vill hälsa Camilla Hansén varmt välkommen till utrikesutskottet. Den dagen vi får ha fysiska möten igen sitter vi bredvid varandra, kan jag berätta.

Jag vill också ge mig in på ett par frågor till Miljöpartiet. Miljöpartiet är ett regeringsparti, och svenska regeringar fattar kollektiva beslut i enighet oavsett vilka partier som bildar regering. I juni 2019 beslutade regeringen, med socialdemokrater och miljöpartister, att inte skriva under FN:s kärnvapenkonvention. Det var ett stort trendbrott som innebar att Sverige för första gången inte var en av undertecknarna när en ny konvention mot vapen trädde i kraft den 22 januari i år.

Trots regeringens ståndpunkt, där Miljöpartiet röstade mot att skriva under, hävdar Miljöpartiet att man är förespråkare för konventionen. Det är i grunden bra. Men jag undrar hur det går ihop när man röstar emot i regeringen, man röstar emot i riksdagen, men samtidigt är man för.

Miljöpartiet bytte nyligen biståndsminister. En av de första frågorna till biståndsministern var varför Sverige är emot att Sydafrika och Indien ska producera billiga vacciner. Här var det uppenbart under intervjun att Miljöpartiet inte vill ta ansvar för Sveriges och EU:s mycket märkliga linje. Därför undrar jag varför läkemedelsbolagens vinster är viktigare än vaccindoser till världens fattiga.

Sedan har jag en sista FN-relaterad fråga, och den gäller de internationella insatserna. Ingen regering sedan Tage Erlanders tid har skickat så lite FN-personal som nu från Sveriges sida. Vad tycker Miljöpartiet om det? Hur kan det komma sig att en så FN-vänlig regering, som jag i grunden uppfattar er, inte stöttar FN:s militära och civila insatser mer?

Anf. 127 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för välkommandet. Det ska bli trevligt att få sitta bredvid varandra.

Håkan Svenneling ställde först en fråga om kärnvapenkonventionen och hur vi förhåller oss till att ha en åsikt som parti och att sitta i en regering där beslut ibland går oss emot. Det är så. Vi får inte alltid som vi vill. Det hade varit lite märkligt om ett fyraprocentparti hade bestämt över en hel regering med ett annat stort parti.

Kärnvapenkonventionen har nu trätt i kraft. Sverige står ändå för nedrustning, och därför deltar Sverige med observatörer.

Sedan var det frågan om vaccinet. Jag erkänner direkt att jag inte kan tillräckligt om detaljerna i fråga om läkemedelsföretag och regleringar som rör medicintillverkning. Vår utgångspunkt är att så många som möjligt ska vaccineras så fort som möjligt. Då måste riskgrupper vaccineras över hela världen. Vi är inte skyddade från sjukdomen förrän alla är skyddade.

I fråga om FN:s militära insatser får jag återkomma om detaljerna.

Anf. 128 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Camilla Hansén för svaren. Jag förstår att hon står inför en tuff uppgift i dag att sätta sig in i många områden och utrikespolitiken, där det ibland är hårda tongångar och tuffa jabbar.

Jag hoppas på ett tufft miljöparti som vågar stå upp för sina värderingar och sin bakgrund i klimat- och miljörörelsen och i fredsrörelsen. Det är viktigt att ni trycker på för Sverige som observatör till kärnvapenkonventionen. Det var välkommen information i dag från utrikesministern att man har skickat brev till FN och meddelat att Sverige ska delta som observatör. Det är bara genom att MP ligger på hela tiden som Sverige kommer att ligga i framkant.

Det är också i grunden bra att Miljöpartiet vill ha vaccin och att hela världen ska skyddas. Vi har sett att det lätt blir nationell protektionism i frågorna. Där är Miljöpartiets röst viktig så att biståndsarbetare och sjukvårdspersonal runt om i världen vaccineras i ett första skede.

Anf. 129 CAMILLA HANSÉN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag har såklart mycket kvar att lära, men jag känner mig trygg i Miljöpartiets grundvärderingar i freds-, miljö-, kvinno- och klimatrörelsen, det vill säga att stå för våra värderingar och vår solidaritet med ekologi, natur och djur, världens alla människor och kommande generationer. Vi ska vårda världen för att kommande generationer ska kunna leva tryggt i den.

Anf. 130 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr ålderspresident! Jag tycker att det är en ovanligt spänstig utrikespolitisk debatt i år. Det är lite förvånande på ett sätt, när i stort sett allt fokus i samhället ligger på covid-19-pandemin – inte utan anledning. Covid-19 och behovet av global vaccinering har också kommit upp flera gånger här i debatten. Det är alltså inte så att vi på något sätt för en debatt som är verklighetsfrämmande, i en liten bubbla, utan tanke på vad som händer utanför.

Väldigt mycket av det som är grunden i svensk utrikes- och säkerhetspolitik finns det en bred politisk enighet om här i Sveriges riksdag. Jag brukar välkomna detta faktum i olika sammanhang. I presentationer och debatter pekar jag på detta och hävdar att det är en styrka för Sverige och Sveriges säkerhet som ett litet land i en orolig och stormig värld.

Men det finns också skillnader – ganska konstanta skillnader, tycks det som. Delvis kommer väl spänsten i dagens debatt ur det som i ett antal år har varit vattendelaren i svensk utrikes- och säkerhetspolitik: om Sverige ska gå med i Nato eller inte.

Under några korta veckor i slutet av förra året tog den frågan en delvis ny vändning. På kort tid formades en majoritet här i riksdagen för en så kallad Nato-option. Den ska enligt samma majoritet vara av samma modell som den finska så kallade Nato-optionen. Argumenten hos de partier som bildade majoritet – Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna – varierar något. Framför allt finns det två olika uppfattningar mellan dessa partier om huruvida den ska användas eller inte. Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna vill att Sverige ska gå med i Nato. Sverigedemokraterna vill inte att Sverige ska gå med i Nato.

I dagens debatt har framför allt Moderaterna gjort vad de kunnat för att göra detta till huvudfrågan i debatten: option eller inte? Men, herr ålderspresident, frågan måste vara: Natomedlemskap eller inte? Detta är inte vilken kamratförening som helst som vi eventuellt ska gå med i och där vi

bara hamnar i glada vänners lag. Det låter så enkelt och ytligt många gånger i debatten när det gäller vad det är vi ska gå med i.

Nato är en geopolitisk organisation som från tid till annan, i takt med hur världen utvecklas, tvingas att leta efter sin uppgift och i någon mån också återuppfinna sig själv. Nato är inte EU. Nato är en organisation som inte har krav på sina medlemsstater att vara demokratier. Det är därför som ett land som Turkiet hittas i medlemslistan. Turkiets agerande är ett uppenbart problem, inte bara för länder som funderar på att söka medlemskap i Nato och funderar över vilket sällskap man kan tänkas hamna i. Turkiet är också uppenbart ett problem inom Nato med sina köp av ryska vapensystem och krig i Syrien, till exempel.

Nato är en organisation där artikel 5 i stadgarna innehåller det som brukar kallas en bindande försvarsgaranti. Ett militärt angrepp på ett medlemsland är ett angrepp på alla, och alla har ett solidariskt ansvar att slå tillbaka det. Ett angrepp på Turkiet ska alltså slås tillbaka av samtliga – och då också av Sverige i Moderaternas framtid, antar jag.

Nato bygger sin strategiska militära planering på vissa medlemsstaters innehav av kärnvapen, det som brukar kallas kärnvapenparaplyet. Sverige var en gång för nu ganska länge sedan på väg att utveckla egna kärnvapen. Vi har definitivt kunskaper och kapaciteten för att göra det, men klokt nog valde vi att avstå. I stället fokuserade vi på kärnvapenedrustning globalt. Nu vill Moderaterna genom Natomedlemskapet bakvägen göra Sverige till ett kärnvapenland.

Kommer då Nato att vara så intresserat av Sverige och Finland som Natomedlemmar? Vad skulle våra medlemskap göra för säkerheten och stabiliteten i norra Europa?

I dag är Natos nordöstra gräns 2 551 kilometer lång. 2 355 av de kilometerna går mellan Norge på ena sidan och Sverige och Finland på andra sidan – rimligen ganska lättbevakat, tryggt och stabilt. 196 kilometer går mellan Norge och Ryssland – kort och överskådligt, kan man tycka, men klart mer spänt.

Kommer Nato verkligen att vilja flytta den här gränsen så att den i stället blir en 1 536 kilometer lång direkt gräns mot Ryssland? Ingen kan vara säker på svaret på den frågan innan det givits av Nato, men det bör nog inte tas för givet att det blir ett ja. Det vore nog att göra det lite för lätt för sig. Det är ingen kamratförening vi går med i, som bekant, och inget glada vänners lag.

Avslutningsvis, herr ålderspresident: Jag tycker att Sverige fortsatt ska ha ett nära och gott samarbete med Nato men inte bli medlem i organisationen. Sveriges säkerhetspolitiska linje ska ligga fast. På så vis bygger vi bäst stabilitet och säkerhet i norra Europa.

Anf. 131 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident och utskottsordförande Forslund! En sådan här debatt kan innehålla väldigt många frågor, fler än vad våra replikskiften kommer att ge utrymme för. Kenneth G Forslund fokuserade sitt anförande på Nato. Det var tacknämligt. Det behövs att fler talar Nato. Jag tänkte inte tala Nato. Det finns andra frågor som också är viktiga.

Det finns till exempel frågor om en demokratisering i världen värd namnet. Att bidra till demokrati och jämställdhet i fattiga länder är viktigt, men det är också viktigt att de stora auktoritära systemen utmanas. Mode-

raterna har föreslagit ett House of Sweden på Taiwan. Det är att utmana en maktordning i östra Asien. Det är att ge möjlighet för en demokrati som ligger i skuggan av en stor auktoritär regim. Är Kenneth G Forslund med på det?

Anf. 132 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar Hans Rothenberg för frågan om ett House of Sweden på Taiwan. Jag uppfattar Moderaternas och Centerpartiets förslag och idé som att det ska vara en officiell svensk representation. Sådana inrättas inte av riksdagen. De inrättas av regeringen. Dessutom inrättas de i länder som vi har diplomatiska förbindelser med. Taiwan är inte ett område som vi har diplomatiska förbindelser med, kan jag säga som en ledtråd. Jag vill dock inte på något vis föregripa ett beslut i vare sig den ena eller den andra riktningen av någon svensk regering.

Anf. 133 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Där tyckte jag mig höra en liten öppning. Kenneth G Forslund vill inte utesluta detta. Ungefär en sådan formulering hade vi i EU-nämnden i fredags.

Att ha möjlighet till ett utökat utbyte med en demokrati som, som sagt, ligger i skuggan av Kina skulle vara värdefullt för Sveriges del. Taiwan är en nation som Sverige har ett stort ekonomiskt utbyte med. Det skulle också vara bra för Taiwan. Taiwan är ett land som en gång företrädde Kina i FN och som i dag får kämpa i skuggan av den stora röda makten.

Det skulle vara bra för Taiwan att ha en etablerad relation med Sverige i form av ett House of Sweden. Det finns i Nederländerna, det finns i Storbritannien och det skulle kunna finnas även i Taiwan. Det här skulle också kunna vara en möjlighet att driva på för ett frihandelsavtal mellan EU och Taiwan. Skulle det passa Kenneth G Forslund?

Anf. 134 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! När det gäller den sista frågan är jag inte ens säker på att det är tekniskt och formellt möjligt för EU att sluta ett sådant frihandelsavtal. Om Hans Rothenberg har uppgifter om att det finns lagrum för det får man naturligtvis diskutera det. Men jag är lite osäker på om det ens är tekniskt möjligt, och därmed kanske det inte blir någon fråga.

Jag är för att samarbeta med och stödja alla demokratiska krafter i hela världen. Det gäller även demokratiska krafter i Kina och Taiwan. Det finns en sak som just nu är det kanske allra mest brådskande i världen vad gäller Taiwan, och det är att de i praktiken är utkörda från Världshälsoorganisationen. Det är naturligtvis fullkomligt orimligt, inte bara för att det är ett av de länder, eller kanske det land, som har klarat covid-19-pandemin allra bäst, utan också för att det är ett land med många och stora kunskaper och som naturligtvis borde vara med runt bordet även i WHO.

Anf. 135 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Kenneth G Forslund, för anförandet! Jag håller med om mycket av kritiken gentemot Nato även om jag inte håller med om slutsatsen om att vi ska ha ett bra samarbete, för jag tycker att vi ska stå självständiga.

Jag tänker lyfta en annan fråga. I november förra året bröt Marockos agerande den 30 år långa vapenvilan i Västsahara. Kriget hade kunnat undvikas om FN hade levt upp till sitt uppdrag och genomfört den folkomröstning som parterna en gång var överens om. Vi ser nu hur förtrycket mot västsaharierna och den ockuperade delen av Västsahara fortsätter och intensifieras.

Ett stort antal västsaharier har tvingats fly och lever sedan länge i flyktingläger. Trots den här svåra situationen har Polisario lyckats bygga upp en fungerande stat i lägren och i den del av landet som man själv kontrollerar.

Är det inte hög tid nu att Sverige verkligen erkänner den västsahariska staten som riksdagens majoritet fattade beslut om att göra redan 2012?

Anf. 136 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! Västsahara och Västsaharas folk och ställning är frågor som engagerar både mig och Lotta Johnsson Fornarve väldigt mycket. Däremot har vi olika uppfattning vad gäller erkännandefrågan.

Jag ser inte att det finns förutsättningar i dag, tyvärr, för ett erkännande, helt enkelt därför att det västsahariska folket inte har kontrollen över sitt eget territorium. Det finns en orsak till det: De är ockuperade av Marocko. Det är en ockupation som måste upphöra. För att den ska kunna upphöra måste världssamfundet engagera sig.

Ett första steg i det är att den vakanta posten som FN:s generalsekreterares sändebud måste återtillsättas. Den har stått tom alldeles för länge. Sverige är aktivt i FN-systemet och påtalar detta för generalsekreteraren. Jag hoppas att det snart kan komma en ny person på plats som kan börja driva de här frågorna för FN igen.

Anf. 137 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Tack för svaret, Kenneth G Forslund!

Situationen har inte förändrats i Västsahara jämfört med hur den var 2012 när vi tillsammans röstade för att Sverige skulle erkänna Västsahara. Den är densamma. Ett stort antal länder har erkänt Västsahara. De är fullvärdiga medlemmar i Afrikanska unionen. Det stämmer att de inte har full kontroll över sitt land, men de har kontroll över en del av sitt land, och de har lyckats etablera och bygga upp en fungerande stat.

Kända folkrättsprofessorer menar att det är fullt möjligt att erkänna Västsahara utifrån de premisser som råder. Vi kunde göra det när det gällde till exempel Bosnien och Hercegovina, Kroatien och Palestina som inte heller hade full kontroll över sina respektive länder. De folkrättsliga principerna finns alltså där egentligen. Det är bara den politiska viljan som saknas.

Det skulle betyda väldigt mycket för västsaharierna om Sverige erkände Västsahara. Det skulle flytta fram västsahariernas position, och det skulle bidra till att lösa konflikten och till att stoppa kriget.

Anf. 138 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! Tyvärr har situationen förändrats sedan 2012 – till det sämre. Den har förändrats till det sämre genom att det nu tidvis pågår väpnade strider, vilket jag djupt beklagar. Det är västsaharier som efter många årtionden av ockupation är totalt uppgivna och nu griper till

vapen. Det är beklagligt och i någon mån ändå förståeligt – även om jag aldrig står bakom tankar om väpnad kamp, för jag tror att det aldrig leder till stabila lösningar.

Något annat som också har försämrat situationen är president Trumps märkliga erkännande av Marockos rätt till Västsahara. Det har försämrat situationen och är någonting som världssamfundet behöver reda ut eftersom det råder en djup juridisk oklarhet om det erkännandebeslutet.

Anf. 139 MAGNUS EK (C) replik:

Herr ålderspresident! Kenneth G Forslund lade stora delar av sitt anförande på Sveriges förhållande till Nato och den Nato-option som vi nu har en majoritet för här i Sveriges riksdag. Jag vill ge Kenneth G Forslund rätt i en sak, och det är att jag tror att han har helt rätt i att vårt förhållande till Nato handlar om att välja sina vänner och att välja vilka vi samarbetar med. I det sammanhanget tycker jag att det är värt att nämna att alla vi ser som våra vänner på den politiska scenen i världen och som vi vill samarbeta mest och närmast med är medlemmar i Nato. De är det av en anledning: De tror att det bygger säkerhet. Jag tror att det är en syn som vi i Sverige också borde anamma.

Men Nato-optionen handlar inte nödvändigtvis om det. Den handlar inte om att tvinga Socialdemokraterna att bli för ett Natomedlemskap. Det borde man kanske bli, men det är inte det som det handlar om, utan det handlar om att minska risken den dag vi är i ett osäkert läge och eventuellt kan behöva söka oss närmare. Då ska dörren finnas och vägarna dit vara tydliga och klara för oss här i riksdagens kammare och för andra beslutsfattare utanför den.

Är inte det här en god sak, Kenneth G Forslund?

Anf. 140 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag störs lite av den här Natodebatten, för det låter så enkelt. Det låter som att vi ska gå med i någon kamratförening, vilken som helst, och i goda vänners lag göra saker tillsammans. Det är en bistrare verklighet som väntar om vi är medlemmar. Det är en medlemskara som inte bara består av de länder som vi gillar att samarbeta med. Jag tror nämligen inte att Magnus Ek och Centerpartiet gillar tanken på att samarbeta med Turkiet, i varje fall inte dagens Turkiet med dagens turkiska ledning.

Jag tror att det som gynnar nordeuropeisk säkerhet bäst är att ha den säkerhetsorganisation och den mosaik av lösningar som vi har i norra Europa där några är medlemmar och några inte är det och några samarbetar nära och andra inte alls.

Anf. 141 MAGNUS EK (C) replik:

Herr ålderspresident! Där tror jag att vi har ett av problemen. Jag tror inte att det är gott, ökar säkerheten eller ökar förutsägbarheten, vilket är ett värde i sig, att vi har den här typen av mosaik och att det finns en osäkerhet om var vi står. Vi har en solidaritetsförklaring gentemot grannländerna men säger i nästa andetag att vi inte vill ta det här samarbetet hela vägen och faktiskt samarbeta.

Kenneth G Forslund vet också att några av dem som tillsammans med oss starkast står upp i kritiken mot till exempel Erdoğans regim är våra grannar som är Natomedlemmar. Det finns ingen motsättning i det. Vi har de historiska orsakerna till varför Nato har det medlemskap man har, men det har inte varit ett hinder för till exempel Danmark och Norge att samarbeta inom det här, och det borde inte vara ett oöverstigligt hinder för oss.

Men som sagt handlar det här inte om att få Kenneth G Forslund och hans parti att bli Natoförespråkare, utan det handlar om att ha en klar och tydlig väg när det går.

Utrikesministern hade tidigare i dag svårt att svara på varför man vägrar att ha partisamtal om Sveriges säkerhetspolitiska linje. Det är en fråga som jag vill upprepa. Varför kan vi inte tillsammans lägga fram det här, just för att öka tydligheten och förutsägbarheten?

Anf. 142 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr ålderspresident! Nej, det handlar nog inte ytterst om att övertyga Socialdemokraterna. Det finns nämligen en betydligt större uppgift för Magnus Ek och andra Natoförespråkare att ta sig an: att försöka övertyga svenska folket. Stödet för Natomedlemskapet har i princip inte rört sig alls de senaste åren. Det ligger lite över 30 procent.

Det som har hänt är att motståndarna har minskat och att antalet osäkra har ökat. Det innebär, sett ur Magnus Eks synvinkel, att det finns möjliga väljare att värva för Natomedlemskapet. Ur min synvinkel innebär det att vi behöver prata mer om vad Natomedlemskapet innebär. Det är inte vilken kamratförening som helst där vi hamnar i bara glada vänners lag.

Jag tycker att utrikesministern svarade utmärkt bra på varför regeringen inte bjuder in till de samtalen. Vi har haft en rad samtal om olika saker, bland annat Försvarsberedningen. Den hoppade Moderaterna och även Centerpartiet och andra partier av.

Anf. 143 HANS ROTHENBERG (M):

Herr ålderspresident! En rysk kvinna boende i Moskva skrev den 3 februari följande på Facebook: Jag vet inte vad jag ska säga utan att låta för dramatisk. Det råder undantagstillstånd från och med nu. Det kommer att bli värre. Medan jag skriver detta arresteras hundratals människor på gatorna. De har blivit slagna eller fängslats sedan i söndags, bara för att ha varit på fel plats vid fel tidpunkt. Något jag är riktigt rädd för, för min egen del just nu, är att de stänger av nätet med början med alla sociala medier. Jag är livrädd för det. Det finns några saker som är viktiga för mig: tillgång till information, möjligheten att utforska och kommunikationsfrihet. Jag förstår inte hur och varför man ska leva utan det. Nu när landet jag befinner mig i har blivit främmande och fientligt blir det uppenbart att vi isoleras från världen. Då känns det som att alla alternativ tas bort på en gång. Jag ångrar den tid då jag funderade på att flytta från Ryssland men valde att inte göra det. Jag tvivlar på att det finns något jag fortfarande kan göra. Det är precis som en av de där mardrömmarna om när du drunknar. Du vet att du måste agera snabbt men kan inte röra en muskel utan sjunker långsamt under vattnet.

Herr ålderspresident! Fängslade demonstranter och farsartade rättegångar mot oppositionella sker i efterdyningarna av kemvapenattacken mot Aleksej Navalnyj. Användande av kemvapen måste möta omvärldens

kraftfulla reaktioner, så som när de användes i Vietnamkriget liksom när de användes av Saddam Hussein mot kurder och nu när de används mot oppositionspolitik i Ryssland.

Sverige och EU ska därför inte utesluta andra sanktionsinstrument än rent ekonomiska för att möta onda och destruktiva krafter. Även gasledningen Nord Stream 2 måste upp på bordet. Det är dags att övergå från att reagera till att agera och göra det proaktivt, oavsett vem det berör och varför.

Inte bara våld och terrorism är demokratins fiender. Teknikutvecklingen är snabb och inte alltid förutsägbar. Artificiell intelligens som utvecklas under internationellt kontrollerbara och regelstyrda former kan innebära oanade möjligheter för människor och för mänskligheten. Men artificiell intelligens i händerna på destruktiva och auktoritära krafter kan bjuda på motsatsen.

Direkta attacker på länder, folkgrupper eller enskilda kan vara fysiska men kan också uppträda i form av hot och industriellt spionage. Industrispionage är i dag att betrakta som en del av vardagliga intrång i människors liv. Framför allt är det ryskt och kinesiskt spionage som utgör ett lågfrekvent men väl så destruktivt hot mot svenska intressen.

I det korta perspektivet är Ryssland en påtaglig aktör som störningsmoment. Ur ett långsiktigt perspektiv är det kinesiska spionaget av en betydligt mer kraftfull och genuint systematisk magnitud.

Herr ålderspresident! Där världssamfundet FN brister i förmåga att agera behöver världen samla de goda för att möta dessa krafter. Demokratiska länder med fungerande marknadsekonomi och en över tid uttalad respekt för mänskliga rättigheter måste, genom sina gemensamma värderingar, också kunna uppvisa gemensam handling.

En lika god som nödvändig början är att återupprätta en samarbetsvillig relation mellan EU och USA. Förutsättningarna för detta är nu bättre än på flera år. Det är också av en helt annan nödvändighet. Det behövs en aktiv och fungerande transatlantisk samverkan, inte bara på handelsområdet utan även vad gäller en av de fem globala utmaningarna: säkerhet.

Lika regler och lika villkor måste gälla i utbytet med Kina. EU måste tillsammans med USA och andra likasinnade länder öka pressen på Kina att öppna upp sina marknader och respektera andras marknader. Kinesiska företag i våra länder måste granskas med samma måttstock som våra egna i Kina vad gäller konkurrens, subventioner, ägandeförhållanden och korruption. Denna uppmärksamhet måste numera även gälla industri- och kunskapsspionage. Där handel är världens universella språk byggt på överenskommelser baserade på tillitens grund är industrispionage dess förolämpande svordomar.

Coronans fulla effekt på världshandeln ser vi inte riktigt ännu, men som alltid när etablerade system hamnar i obalans finns det krafter som utnyttjar läget till egen fördel och till andras nackdel. Den kinesiska imperialismen som eftersträvar politisk, militär, kulturell, teknologisk och ekonomisk världsdominans är i sammanhanget inte sen att ta tillfället i akt.

Herr ålderspresident! 1984 var en gång en skrämmande framtidsspaning där tiden hann ikapp och förbi Orwells dystopi. Även om boken 2084 inte kommer att skrivas är det upp till oss i den fria världen att i gemenskap med andra goda och genom demokrati, marknadsekonomi och respekt för

Anf. 144 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Hans Rothenberg har precis som jag själv ett långt engagemang för mänskliga rättigheter i Kina. Det är oerhört hedervärt. Men vi kan inte bara prata utan måste också agera, se till att det blir lite verkstad.

Jag undrar därför hur Hans Rothenberg ställer sig till företags ansvar och engagemang för de mänskliga rättigheterna. Det finns ett stort antal svenska företag som har intressen och investeringar i Kina. Granskningar har visat att företag inte gör tillräckligt för mänskliga rättigheter. Hur ser Moderaterna på att lagstifta om att företag måste införa en obligatorisk riskanalys och åtgärdsplan i syfte att förhindra kränkningar av mänskliga rättigheter?

Anf. 145 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag vill tacka för frågan. Den är viktig att diskutera. Jag har diskuterat det med representanter för svenska företag på plats i Peking, på den svensk-kinesiska handelskammaren.

Egenansvar borde många lägga mer kraft på, såväl individer och medborgare som företag. Att stå upp för demokratiska värden och för mänskliga rättigheter gör man i vardagen. Det ska man göra av övertygelse, av egen kraft och av egen vilja. Jag utgår från att den egna viljan inte är svår att locka fram.

Det är viktigt att vi i det politiska systemet skickar de signalerna till företag som verkar i andra länder. De är ambassadörer för Sverige. De ska representera svenska intressen och svenska värderingar. Det bör kunna ske utan lagstiftning.

Anf. 146 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Hans Rothenberg, för svaret! Jag delar tyvärr inte din slutsats, utan jag tror att det är helt nödvändigt att vi ställer krav på företagen. Även företagen måste leva upp till mänskliga rättigheter och ställa krav på länder när de gör investeringar i sådana stenhårda diktaturer som Kina. Det har visat sig att det finns brister på en rad olika områden. Jag tycker därför att detta är otroligt viktigt.

För Vänsterpartiet är det viktigt att Sverige går före och utreder hur vi kan införa en sådan lagstiftning här. Jag anser att den är helt nödvändig.

Anf. 147 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Ja, vi ska ställa krav på att man uppför sig. Det är ungefär som när man uppfostrar sina barn. Man lär dem hur de ska uppträda i sammanhang med andra. De får lära sig hur man hälsar och respekterar lagar och normer.

Jag vet att Vänsterpartiet i många sammanhang ser förutom Moderaterna även näringslivet som fiende. Man vill gärna lagstifta, försvåra, komplicera och lägga på ytterligare bördor. Den dag då man lagstiftar om en sådan fråga har politiken misslyckats. Vi har instrument såsom Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit. I dessa sammanhang skulle man

kunna föra in sådana villkor, men jag tror inte att man ska göra det lagvägen. Även våra myndigheter har ett ansvar för det här.

Anf. 148 SARA GILLE (SD):

Herr ålderspresident! Den utrikespolitiska debatten återkommer årligen. Det är väldigt stort. Vi politiker får möjlighet att ta upp precis vad vi vill, bara det rör utrikespolitik.

Det här är tredje gången jag deltar i debatten. Det första året tog jag upp kurdernas situation och kriget i Mellanöstern. Det andra året tog jag upp det folkmord som Sveriges regering ännu inte har erkänt. I år hade jag lite svårt att bestämma mig för ämne. Det finns mycket att välja mellan, och jag velade mellan flera olika. Till slut landade jag på något som är oerhört viktigt att belysa, som finns över hela världen och som tyvärr drabbar många människor. Det handlar om kvinnors och barns utsatthet, det vill säga mänskliga rättigheter.

I FN:s förklaring om mänskliga rättigheter, som antogs den 10 december 1948, kan man läsa att var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. Det borde vara något självklart, men tyvärr efterlevs det inte överallt. Runt om i världen utsätts nämligen miljontals kvinnor dagligen för en förtryckande och våldsam hederskultur, vilket kraftigt begränsar deras möjlighet att leva sina liv så som de själva önskar. Det borde varje individ oavsett kön ha möjlighet till.

I stället tvingas kvinnor runt om i världen att leva ett liv som de själva inte har valt. Oftast beror det på att de måste sätta familjens och släktens heder i första rummet. På flera håll utsätts de även för sexuella övergrepp, hot, våld, sexuell handel, arrangerade äktenskap, barnäktenskap, övergrepp och andra former av våldsytttringar såsom könsstympning av flickor.

Herr ålderspresident! I många länder med stark hederskultur har kvinnor inte ens möjlighet att välja sin egen partner. Det är något som borde vara allas ensak. I stället arrangeras äktenskapet och bestäms utan hänsyn till den enskilda kvinnans vilja eller synpunkter. Oftast används kvinnor som ett sätt att köpa sig in i en mer åtråvärd släkt. Ett äktenskap kan också vara en lösning på en pågående fejd.

Samtidigt som vår regering kallar sig feministisk verkar den inte fullt ut för kvinnors och barns rättigheter globalt sett. Regeringen tar inte tydlig ställning mot olika diktaturer runt om i världen, som exempelvis den totalitära islamistiska diktaturen Iran. På flera sätt utövar den iranska regimen ett brutalt förtryck av kvinnor och flickor i landet, inte minst med den förtryckande slöjan. I Iran är lagstiftningen utformad på så sätt att kvinnors vittnesmål inte är värda hälften av en mans. Gifta kvinnor behöver sina mäns tillstånd för att kunna erhålla pass, och mannens samtycke krävs för att gifta kvinnor ska få arbeta inom vissa yrken och, med några undantag, för att få skilja sig.

Vi ser även hur Sveriges så kallade feministiska regering direkt understöder den kvinnofiendliga palestinska myndighetens förtryck. Regeringen borde i stället globalt sett på riktigt främja kvinnors rättigheter, till exempel i Afghanistan och Somalia, och återkalla sitt erkännande av Palestina som stat.

Herr ålderspresident! Sverige behöver verka internationellt för att minska och förbjuda flickaborter. Till följd av att man av olika skäl anser att pojkar är viktigare för familjen är det tyvärr vanligt med flickaborter. Pojkar anses kunna bli en större tillgång, inte minst som stöd i jordbruket eller annat arbete. Flickor ses oftast mer som en kostnad än en tillgång för familjen. Flickor som i huvudsak är förenade med utgifter ses inte som lika önskvärda. Särskilt oroväckande är antalet flickaborter i Indien men även i det totalitära kommunistpartiets Kina. Också i flera muslimska kulturer ses flickor som mindre värda.

Runt om i världen kämpar flickor och kvinnor för att få kunna bestämma över sina egna kroppar och sina egna liv. På flera håll utsätts de för sexuella övergrepp, hot, våld med mera, alltmedan vår så kallade feministiska regering använder sig mer av lovord än handling.

Man påstår att man står upp för kvinnors rättigheter, men man tar inte samtidigt avstånd från diktaturer och regimer som utsätter kvinnor för förtryck. Sverige måste bli bättre på att stå upp för allas möjlighet att få sina grundläggande mänskliga rättigheter erkända liksom för allas rätt att själva bestämma över sina egna kroppar och liv.

Herr ålderspresident! I år det 100 år sedan det fattades beslut om lika och allmän rösträtt för kvinnor. Ska vi verkligen fira det genom att återigen slussa biståndspengar till organisationer som står för allt annat än kvinnors lika rätt och värde? I många fall har regeringens ställningstaganden visat på ett bristande omdöme och en oförmåga att stå upp för de värderingar som man påstår sig företräda. Sveriges regering behöver bli bättre på att globalt främja mänskliga rättigheter och kvinnors och flickors rättigheter. Vi måste stå upp för allas rättighet att bestämma över sina egna kroppar och liv.

Anf. 149 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr ålderspresident! Det är en fröjd att höra Sara Gilles stora engagemang för kvinnor runt om i världen. Samtidigt lämnade gruppledaren för Sverigedemokraterna i utrikesutskottet i början av januari in en skriftlig fråga till Isabella Lövin i vilken han bland annat skrev att den vanligaste dödsorsaken på jorden 2020 var abort. Han skrev att 42 miljoner ofödda döddes i aborter och att den svenska politiken, som vi bedriver, ofta handlar om abortfrågor men sällan om barnens rätt till liv.

Hur tycker Sara Gille med sitt engagemang för kvinnors rätt att få bestämma över sin egen kropp att den linjen rimmar med den politik hon säger sig företräda?

Anf. 150 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Först och främst gäller detta en skriftlig fråga från en enskild ledamot. Det är ingenting som jag över huvud taget har skrivit, och jag kan därför inte svara på det här. Jag har ingen aning om vad den skriftliga frågan handlade om.

Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att riksdagsledamoten står och tar upp en skriftlig fråga som någon partikollega eller någon annan har skrivit och som jag inte har sett och inte läst. Du får jättegärna visa den för mig, så kan jag ge dig ett svar. Men har jag inte sett och inte läst den kan jag inte kommentera någonting.

Anf. 151 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr ålderspresident! Nu är det ju inte vilken riksdagsledamot som helst. Sara Gille sitter i utrikesutskottet. Det är en utrikespolitiska talesperson som talar på det här sättet om aborter, Sara Gille. Han säger att det är döda ofödda barn som det handlar om. Det är ganska häpnadsväckande.

Avslutningsvis kan jag från min sida häpna över Sara Gilles kritik mot den svenska regeringens arbete när det gäller att främja kvinnors och flickors rättigheter runt om i världen. Sara Gille vet att vi varje år lägger drygt 50 miljarder på biståndsmedel, varav den absoluta majoriteten är vikta med en inriktning på jämställdhet och flickors och kvinnors rättigheter. Detta är nog välkänt. Jag ställer mig frågan hur den neddragning av biståndet med 16 miljarder som ni vill genomföra tillsammans med Moderaterna bidrar till flickors och kvinnors rättigheter runt om i världen.

Anf. 152 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar ledamoten för debatten. Först och främst och återigen: Det här är inte en skriftlig fråga som jag har ställt. Jag har fortfarande ingen aning. Det vill jag påpeka igen.

Kritiken mot sittande regering står jag fast vid. Ni är ändå den regering som faktiskt har dragit på er slöjan när ni åkt till diktaturen Iran. Ni har också till exempel erkänt Palestina som stat, vilket är absurt och helt befängt. Den listan kan göras väldigt lång.

Visst är det jättebra att ni lägger pengar på bistånd till utsatta kvinnor och barn. Men det behöver göras mycket mer. Ni måste ta avstånd från sådant här också.

Anf. 153 MAGNUS EK (C) replik:

Herr ålderspresident! Min fråga till Sara Gille rör begreppet flickaborter och det resonemang som ledamoten förde i talarstolen. Jag tror att vi alla håller med om att detta är ett problem för de länder där det här är överrepresenterat och där det är en klar övervikt av pojkar bland barnen som föds. Det är rent skadligt för ett samhälle. Det finns få saker som är så skadliga för ett samhälle som att ha en skapad brist på kvinnor i alla åldersgrupper. Jag tror att vi alla håller med om att detta inte borde ske.

Men jag tror att det finns en väldigt viktig sak att påpeka här. Detta vill jag gärna ha svar på. Det låter som att Sara Gille vill skjuta sig in på just abortdelen i det här problemet, inte på det faktum att kvinnor ses som lägre värderade och, som ledamoten själv sa, som en belastning – något så befängt! Det är grundproblemet som man måste försöka komma åt. Försöker man lösa det här genom att gå på aborterna begränsar man ju kvinnors rättigheter utan att vara säker på att man kommer åt problemet. Vad tänker ledamoten om den saken?

Anf. 154 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag håller med. Det är två jättestora frågor som Magnus Ek tar upp. Båda är jätteviktiga. Vi måste se på kvinnors utsatthet över huvud taget, men även på flickaborter, som görs runt om i världen. I Indien och på flera andra håll grävs flickor ned levande bland annat just för att de är flickor. Det här måste vi få bukt med. Det kan helt enkelt inte få fortsätta. Självklart måste vi både se barnen när de lever och ta hand om dem innan de över huvud taget har fötts. Jag håller alltså absolut med.

Anf. 155 MAGNUS EK (C) replik:

Herr ålderspresident! Jag måste nog ändå säga att Sara Gilles svar inte lugnade min oro för att man vill begränsa aborterna ännu mer i de samhällen där aborter redan är kraftigt begränsade och där kvinnor redan riskerar livet för att de inte kan få tillgång till laglig och säker abort. Vill vi att flickor och barn inte ska grävas ned levande är det just tillgången till säker och laglig abort som är svaret. Skjuter man in sig på det som är svaret och som faktiskt både är och bör vara en rättighet kommer vi att se mer av de här problemen. Det var precis det här jag ville ha ett klart och tydligt avståndstagande från. Det är inte aborterna och tillgången till abort som är problemet här, utan att vi tyvärr fortfarande har samhällen där man på det här befängda men också helt omänskliga sättet ser på och behandlar kvinnor som mindre värda, som mindre än fullvärdiga människor. Det är det som är problemet vi måste komma åt, eller hur?

Anf. 156 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag instämmer absolut i det som Magnus Ek säger. Vi har ett problem med flickaborter, men vi har också ett problem med aborter som är illegala och inte sker på rätt sätt. Jag delar helt och hållet Magnus Eks uppfattning.

Anf. 157 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Sara Gille diskuterar tillståndet i Iran ur *ett* perspektiv. Det finns väldigt många perspektiv man kan diskutera Iran ur. Iran är en av de tre kanske mest aggressiva diktaturerna, både gentemot sitt eget folk på plats och mot exiliranier i andra länder.

Abortfrågan är en fråga där Sverigedemokraterna har en historia. Just nu har ni landat i att vara ganska tillmötesgående och anpassa er politik till den gängse uppfattning som råder i Sverige, nämligen att abort ska vara tillåtet upp till 18 veckor samt därefter tillåtet med Socialstyrelsens medgivande. Skulle Sara Gille vilja se en direkt kopia av den svenska lagstiftningen i Iran?

Jag skulle också vilja höra Sara Gille förklara lite grann hur Sverigedemokraterna tycker att man ska arbeta för att förändra Iran utifrån, om detta land är ett stort problem, vilket jag kommer att redogöra för i min nästa replik. Vi har idéer om åtskillnad i många sammanhang. Hur ska vi hantera det här med Iran?

Anf. 158 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Åker man som representant till Iran tycker jag bland annat att man absolut inte ska dra på sig slöjan, utan vi måste stå upp för kvinnors rättigheter och allas lika värde och visa det klart och tydligt. Speciellt sittande regering måste vara väldigt tydlig med det. Där tycker jag absolut att Sveriges regering behöver bli mycket bättre. Vi kan inte påstå oss vara duktiga. Regeringen kan inte påstå sig vara duktiga och säga sig främja och hjälpa kvinnor och allt det här samtidigt som de drar på sig slöjan och innerst inne egentligen inte står upp för kvinnors rättigheter i Iran. Jag tycker absolut att vi behöver visa mycket mer i Iran.

Anf. 159 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Det där var inte riktigt svar på det jag frågade. Hur tycker Sverigedemokraterna att man ska förändra situationen för iranier i Iran och verka för att den iranska diktaturen ska kunna upphöra?

Iran är ett land som bygger på åtskillnad av människor. Kvinnor har ett värde, män ett annat värde. Är man icke islamtrogen och dessutom representant för Israel eller något annat land har man inte det människovärdet. Åtskillnad har aldrig byggt fungerande stater. Det kan vi vara överens om.

Jag ska inte försvara regeringen, men till skillnad från i många andra länder är det i Iran ett lagbrott för kvinnor att inte ha slöja. Det innebär att de svenska ministrarna skulle ha åkt i fängelse.

Jag skulle vilja höra: Vad tycker Sverigedemokraterna att vi på allvar ska förändra från svenskt perspektiv i Iran?

Anf. 160 SARA GILLE (SD) replik:

Herr ålderspresident! Hade jag fått bestämma hade jag absolut ändrat väldigt mycket i Iran. Nu har inte jag möjligheten att bestämma det. Jag sitter inte i Iran. Däremot sitter jag i Sveriges riksdag och kan påverka lagar, pusha på regeringen och så vidare.

Jag tycker att Sverige behöver bli hårdare och strängare när det gäller vad som är rätt och vad som är fel och mänskliga rättigheter över huvud taget. Man behöver stå upp för kvinnor på ett helt annat sätt än vad man gör i dag.

Jag tycker absolut att det var fel att Sveriges utrikesminister drog på sig slöjan. Jag tycker inte att Sveriges utrikesminister skulle ha gjort det när hon var i Iran, absolut inte. Om det är det som prompt måste göras ska hon inte åka dit, helt enkelt. Hon måste stå upp för kvinnors rättigheter och mänskliga rättigheter över huvud taget.

Anf. 161 MAGNUS EK (C):

Herr ålderspresident! För ett drygt år sedan stod jag i denna kammare och höll ett anförande på temat att 10-talet, som precis var avslutat, hade varit ett av de bästa decennierna i mänsklighetens historia. Det gjorde jag inte främst utifrån den politiska utvecklingen. Som vi alla vet gick den på många sätt åt fel håll under de tio åren. Det var utifrån det faktum att hundratal miljoner människor lyfts ur fattigdom under de tio åren.

Ett år senare får man konstatera att ett av mänsklighetens bästa årtionden har följts av ett av våra allra sämsta år. Covid-19-pandemin kan på det här året ha slagit sönder många av de framsteg som vi har kämpat i tio år för att uppnå. Lockdowns, brutna handelskedjor och den ekonomiska recession som följer på dem riskerar att kasta dessa hundratal miljoner människor tillbaka in i fattigdom. Det är människor som hade lyft sig upp och som nu riskerar att falla tillbaka ned.

Redan svaga sjukvårdssystem sätts under ännu hårdare press. Barn, och särskilt flickor, hålls hemma från skolor och förvägras utbildning. Demokrati- och människorättskampar förföljs nu än hårdare av auktoritära regimer som tar pandemin som förevändning för att begränsa medborgarnas rättigheter.

Kort sagt: Det mesta går åt fel håll. 2030-målen ser ut att vara alltmer svåruppnådda. Det är inte bara en mänsklig tragedi vi har levt igenom det här året genom de liv som har förlorats i pandemin. Det är också en tragedi

genom de följd effekter som pandemin har för förtryckta och utsatta människor världen över.

Herr ålderspresident! Pandemin drabbade också en värld som redan var på väg åt fel håll på många sätt. Auktoritära ledare har tagit mod till sig av totalitära stormakter som Kina och Ryssland och fyra år med en av de svagaste och sämsta presidenter som USA någonsin har haft.

Det har varit en global motreaktion mot de relativt begränsade framgångar som vi har sett på jämställdhetsområdet. Man försöker att trycka tillbaka kvinnor och flickor ännu hårdare i det patriarkala förtrycket.

Till det blir klimathotet än mer överhängande och alltmer verkligt samtidigt som världens ledare fortfarande har svårt att göra de insatser som behövs för att vända trenden.

Herr ålderspresident! Mot bakgrund av allt detta är det svenska biståndet och utvecklingssamarbetet viktigare än någonsin. Sällan har verkligt solidariska, demokratiska och framsyftande krafter behövts så mycket som nu. Sällan har krafter för mänskliga rättigheter och jämställdhet behövts mer än nu. Sällan har krafter för hållbarhet, såväl social som ekonomisk och ekologisk, behövts mer än nu.

I det här läget höjs tyvärr röster här på hemmaplan, i den här kammaren, för att skära ned på det svenska biståndet eller för att villkora det med till exempel migrationsstävande åtgärder. Sällan har en tidpunkt varit så illa vald som denna för att föra fram den typen av åsikter.

Det svenska biståndet och utvecklingssamarbetet behöver inte skalas ned. Det behöver skärpas för att göra än mer nytta. Det behöver växlas upp med privat kapital och privata krafter för att ännu mer kraftfullt kunna möta de utmaningar som vi ser och som har fördjupats det senaste året.

Herr ålderspresident! Vi behöver fundera över var den svenska biståndsbudgeten gör mest nytta. Även om vi är en av de värdefulla, demokratiska och solidariska krafterna är vi inte helt ensamma. Framför allt riskerar vi att missa att göra maximal nytta om vi blir alltför tunt spridda och fokuserar på alltför mycket på alltför många platser.

Det är svårt att säga vad vi ska göra mindre av, riktigt svårt. Men vill vi få ut mest, vill vi kunna göra riktig nytta och vill vi kunna ha en chans att uppnå 2030-målen behöver vi fundera på: Hur vässar vi det svenska biståndet och utvecklingssamarbetet så mycket som vi över huvud taget kan?

Det är Centerpartiets ingång till hur det svenska utvecklingssamarbetet borde utvecklas. Det handlar om att fokusera på till exempel hållbara jobb, klimatomställning och grön energi. Det är områden där vi har en särskild kompetens. Det gäller att fortsätta att utveckla fokus på jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter för att vi vet att få andra kommer att vilja göra det så kraftfullt som vi.

Det handlar om att komma in med ett perspektiv och vara ett stöd för demokratisk utveckling och fungerande rättsstater när trenden alltför ofta går åt fel håll. Här kan vi göra en väldigt viktig insats från svensk sida. Samtidigt behöver vi fundera över om vi kan fortsätta att göra samma nytta med en sjunkande folkförankring.

En av det svenska biståndets stora styrkor är att det svenska samhället som helhet har varit med och byggt det och utvecklat det. Vi är i en tid när detta har professionaliserats. Det är på många sätt väldigt bra. Men det är också viktigt om vi ska ha både förankringen och stödet för det svenska

biståndet och utvecklingssamarbetet att vi funderar på: Hur har vi med det civila samhället och privata krafter och bygger en bättre värld?

Sist men inte minst bör vi också fundera på hur vi agerar i EU och FN för att de ska dra åt samma håll som vi snarare än emot oss. Vi behöver fundera på hur Sverige oftare kan vara utförare av till exempel EU-biståndet. Vi behöver fundera på hur vi sätter fler svenska krafter för ett vassare och bättre utvecklingssamarbete även in i FN-organen. Biståndet är ett av våra viktigaste verktyg för utveckling, och vi behöver använda det bättre. Det är kanske viktigare nu än någonsin tidigare.

Anf. 162 YASMINE POSIO (V):

Herr ålderspresident! Världens dollarmiljardärer äger mer än vad hälften av jordens fattigaste befolkning gör. De 22 rikaste männen äger mer än vad alla kvinnor i Afrika gör, som om dessa 22 män arbetat mer och ansträngt sig mer än alla Afrikas kvinnor. Det är dags att krossa myten om att de som är rika är det för att de har jobbat och ansträngt sig mer. De är rika för att systemet är riggat för dem.

Vad får då dessa avgrundsdjupa inkomstklyftor för konsekvenser? Jo, de med låga inkomster får exempelvis sämre vård, utbildning och arbetsvillkor samt mindre utrymme i samhället. Människor förvägras rätten till makt och inflytande över sin egen livssituation. I ojämlikhetens spår följer ohälsa, våld och sexuella övergrepp.

I många länder får människor inte ens lov att engagera sig i civilsamhällets organisationer eller att demonstrera. Detta leder till ännu sämre livsvillkor för många medan de rika blir ännu rikare. Men det finns lösningar.

Det går att fördela världens resurser mer rättvist. Vi måste göra det nu. Bland annat måste vi betala vad det kostar att producera en vara på ett sätt så att alla arbetare, såväl kvinnor som män, i alla led får sjysta arbetsvillkor och löner.

Vi måste se till att hela produktionen inklusive transporter är ekologiskt och klimatomåligt hållbar. Vi måste se till att alla människor får göra sin röst hörd och blir hörda. Vi måste inte minst se till att alla får rätt att bestämma över sin egen kropp och sin sexualitet.

Vänsterpartiet vill därför bland annat se sjysta och rättvisa handelsavtal i enlighet med environmental and human rights due diligence, stoppa skatteflykten genom att skriva under land-för-land-rapportering, införa additionellt klimatbistånd och satsa mer på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Vi är inte ensamma om att vilja det. Tvärtom kom alla FN:s medlemsländer överens om Agenda 2030. Det är en handlingsplan med 17 huvudmål och 169 delmål för att uppnå en jämlik, rättvis värld. Vad som är viktigt att komma ihåg är att i dessa mål hänger allting samman. Vi kan inte bara ta ett mål i taget utan måste göra arbetet sammanhängande både lokalt och globalt.

Låt mig ta Jemen som ett exempel på hur vi kan arbeta med mål nummer 2, ingen hunger. Under år har Jemen varit utsatt för ett krig. Detta innebär att marker förstörs omedelbart av bombningar men även långsiktigt av den miljöförstöring som bombningarna innebär. Alltså måste vi även jobba med målen om fredliga samhällen, klimat och biologisk mångfald.

Kriget har även inneburit att människors inkomstmöjligheter försvunnit, vilket gör det svårt att uppnå målen om ingen fattigdom och minskad ojämlikhet.

Kvinnor och barn är de som är värst utsatta i krig, och Jemen är absolut inget undantag. Alltså måste vi arbeta med målen om jämställdhet och god utbildning.

Ett sätt att komma till rätta med den humanitära katastrofen är att ge bistånd. Ett ytterligare och mer livsavgörande sätt att göra det är att Sverige omedelbart inför förbud mot vapenexport till den saudiskeledda koalitionen som bombar Jemen sönder och samman. Det är feministisk utrikespolitik på riktigt, och vi i Vänsterpartiet anser att regeringen ska ta till sig detta genast.

Herr ålderspresident! Vi har alla drabbats av pandemin. Många av oss har förlorat en eller flera av våra nära och kära, blivit av med jobbet eller sett sitt livsverk gå i konkurs. Barn och ungdomar mår psykiskt dåligt av att inte få träffa sina vänner som vanligt. Pandemin har drabbat arbetarklassen, fattiga och rasifierade allra hårdast.

Som vanligt gäller detta än mer i fattiga länder. Många har blivit av med sina inkomstmöjligheter, migrantarbetare kan inte längre skicka hem pengar till sina familjer och miljontals barn får inte gå till skolan. Isoleeringen har lett till ökat manligt våld mot kvinnor och barn. Fler flickor blir bortgifta och könsstympade i takt med att fattigdomen ökar. Allt fler journalister och människorättsaktivister har fängslats.

Därför har vi i Vänsterpartiet budgeterat för ett extra coronabistånd på 1 miljard. Extraordinära tider kräver extraordinära insatser. Då räcker det inte att flytta runt pengar inom den befintliga biståndsbudgeten, utan mer måste till.

Förutom det som redan görs måste mer till för att skydda den sköra sjukvården, skydda våldsutsatta kvinnor och barn och inte minst få fram vaccin till alla. För ska vi få bukt med pandemin måste alla som behöver få tillgång till vaccin.

Därför är multilateralismen så viktig. Vi måste tillsammans agera för att alla ska få samma rättigheter. Även om det finns brister i de stora multilateral organisationerna – exempelvis fortgår det israeliska förtrycket mot Palestina trots att FN för över 50 år sedan kom med resolutioner om vad som skulle krävas – är det just inom FN vi kan samarbeta för en värld för alla.

Herr ålderspresident! För Vänsterpartiet räcker solidariteten utanför Sverige. Det vi vill uppnå här vill vi ska gälla för hela världen, precis som vi har kommit överens om i Agenda 2030.

Det är svårt att på sex minuter hinna lyfta alla lösningar på de fruktansvärda konsekvenserna av de orättvisa och utvecklingshämmande inkomstklyftorna, men det här var några av Vänsterpartiets förslag för ett jämlikt, jämställt samhälle för alla, inte bara de rikaste.

Anf. 163 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Det är drygt två månader kvar till första maj; det här var en bra förövning. Vi känner igen det. Vänsterpartiet talar om orättvisor och om att krossa myten, om att systemet är riggat och om skatteflykt och rikedom – det är problemen i världen. Jag trodde att det var fattigdom.

När Yasmine Posio talar om de stora problemen i världen låter det som att det är rikedom som är problemet – att det finns för många rika.

Jag vill fråga: Hade världen varit bättre om det funnits färre rika? Varför hör jag aldrig någon vänsterpartist i dessa sammanhang tala om kvinnors entreprenörskap och att bästa sättet att lyfta kvinnor i fattiga länder är att ge dem möjlighet att få kontroll och makt över sina egna liv? Entreprenörskap är att lyfta sig själv och att kunna lyfta andra – varför hör vi aldrig detta?

Anf. 164 YASMINE POSIO (V) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Hans Rothenberg, för frågorna! Om vi börjar med fattigdom kontra rikedom hade världen varit bättre om resurserna hade fördelats bättre än vad som är fallet i dag. Vi har människor som går till jobbet och sliter varje dag, men de får inte den största frukten av det arbete de genomför. Det får ägarna – de som äger företaget eller var det må vara man arbetar. Det är den omfördelningen som måste till.

Vi har inget emot att människor får slippa förtryck och slippa gå hungriga och inte behöver vända på slantarna i slutet av varje månad. Vi anser tvärtom att alla människor har rätt till en god hälsa, en god ekonomi och ett gott liv – inte bara de rika.

Anf. 165 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! I Sverige är 97 procent av företagen småföretag. Väldigt många av dessa är enpersonsföretag. Detta är inte unikt för Sverige; så ser det ut runt om i världen. På basarerna är det en person som driver sin verksamhet. När det gäller butiker är det också ofta en person som driver sin verksamhet. Så här ser det ut över hela världen, och ofta är det en man. Det tycker jag är något som ni i Vänsterpartiet skulle fokusera på.

Världen består av småföretag. Det är inte rika personer utan människor som förmodligen jobbar långt mycket mer än den svenska lagstadgade åttatimmarsarbetsdagen, egenföretagare som sliter kanske 16–18 timmar om dygnet. Men de är entreprenörer. De jobbar för sig själva, och de kan lyfta andra.

Kvinnor är underrepresenterade som entreprenörer och har därmed också mindre möjlighet att skapa sin egen försörjning. Vore inte detta något att ändra på i stället för att skälla på de rika?

Anf. 166 YASMINE POSIO (V) replik:

Herr ålderspresident! Jo, om enbart företagande hjälpte för att lyfta människor ur fattigdom hade det varit fantastiskt. Men så är inte fallet, och det ser vi historiskt om vi tittar på Sverige. Det var för att människor gick ihop och engagerade sig fackligt som de fick bättre löner. Människor i samhällen gick ihop och skapade exempelvis Konsumbutiker. Människor gick samman och krävde bättre vård och omsorg.

Allting hänger alltså samman. Vi kan inte bara fokusera på företagen, utan vi måste få det offentliga att hänga ihop med det entreprenöriella. Det är oerhört viktigt.

Samtidigt är det så att trots att mängder av människor sliter i sina egna företag – min familj är själva egenföretagare – omfördelas inte rikedomerna i stort i samhället på ett sjyst och vettigt sätt. Det är inte förrän vi får bukt med den omfördelningen som vi får ett samhälle där alla är lika värda.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 167 ROBERT HALEF (KD):

Herr ålderspresident! Under det senaste decenniet har världen blivit mer otrygg och osäker. Miljoner människor har blivit drabbade av krig, väpnade konflikter och förföljelse.

Herr ålderspresident! Icke-demokratiska, korrupta regimer och islamistiska krafter göder hat och bidrar till väpnade konflikter i Syrien, Irak, Libyen och Jemen. I dessa länder pågår en maktkamp inom islam mellan sunni- och shiamuslimer, en konflikt som pågått sedan 600-talet. Målet är inte demokrati och samhällen med respekt för mänskliga fri- och rättigheter utan maktanspråk baserade på trosinriktning där alla andra invånare, oavsett etnicitet eller religiös tillhörighet, diskrimineras. Förutom i nämnda länder finns samma fenomen i de flesta arabiska länder.

Herr ålderspresident! Samhällen styrs av enväldshärskare, religiösa extremister, som inte skyr några medel för att behålla makten. Inga demokratiska partier eller valsystem är tillåtna, och ingen politisk agenda för det gemensamma bästa gäller. Frihet, jämställdhet, lika rättigheter, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen är helt frånvarande.

Den pågående konflikten mellan shia- och sunnimuslimer och bristen på demokrati har under århundraden drabbat kristna och andra etnoreligiösa grupper. Oavsett, herr ålderspresident, om det är shia- eller sunnimuslimer som styr har kristna fått betala ett högt pris för sin överlevnad i denna region.

Herr ålderspresident! Vi ser även en ökande islamistisk terror gentemot kristna i vissa afrikanska länder: Nigeria, Somalia, Mali med flera. Organisationen Open Doors har i sina årliga rapporter bekräftat denna mycket oroande utveckling i Afrika.

Under år 2019 tog även det brittiska utrikesdepartementet fram en rapport som slår fast att kristna är de mest förföljda i världen. Rapporten konstaterar att förföljelsen av kristna på allt fler platser närmar sig definitionen av ett folkmord. Vi har redan sett hur terrorgruppen Islamiska staten har gjort sig skyldig till folkmord på de kristna minoriteterna syrianer, kaldéer och assyrier i Syrien och Irak.

Herr ålderspresident! För att åstadkomma fred, frihet och demokrati behövs en strukturell förändring från grunden. Det handlar om samhällen som är byggda på en demokratisk konstitution och ett utbildningsväsen som bygger på alla människors lika, unika och okränkbara värde med jämlikhet, jämställdhet och inkludering. Det är förändringar som är av yttersta vikt för en framgångsrik samhällsutveckling som bidrar till frihet och gemenskap.

Herr ålderspresident! Militanta islamister som Islamiska staten, al-Qaida och Boko Haram utgör hot mot fred och frihet i ett flertal länder. En av vår tids stora utmaningar är att bekämpa islamistisk terrorism och andra militanta terrororganisationer som vill förgöra vårt sätt att leva. FN och EU kan tillsammans med Arabförbundet och Afrikanska unionen bidra till ökad fred, frihet, säkerhet, demokrati och respekt för mänskliga rättighe-

ter. Inte minst kan man också bestraffa de länder som aktivt ger terrororganisationerna ekonomiskt och militärt stöd.

Herr ålderspresident! EU bör även ta ett större ansvar internationellt och använda sig av Magnitskijregimen för att rikta sanktioner mot individer och nationer som begår kränkningar eller övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Detta kommer att öka skyddet för individens frihet och bidra till att skydda utsatta medmänniskor.

Herr ålderspresident! Under de senaste åren har ett flertal EU-länder, även Sverige, blivit drabbade av terrorattentat med flera hundra döda och skadade. Över 300 invånare från Sverige och över 10 000 invånare från andra EU-länder har åkt till Syrien och krigat med terrorgruppen Islamiska staten. Många av dessa jihadister som aktivt har deltagit i krig i Syrien och Irak har nu återvänt till EU och utgör ett stort säkerhetshot mot våra öppna och demokratiska samhällen. Senast i Danmark kunde polisen hindra ett terrorattentat, där ett tiotal misstänkta IS-anhängare nu är anhållna och utreds för planering av terrorattentat.

För att värna frihet, demokrati och ett öppet samhälle måste dessa destruktiva krafter bekämpas med all kraft. Alla människor har all frihet att välja att tro eller inte tro på någon religion, men vi som medmänniskor behöver visa stor respekt för varandras olikheter och respektera varandra med värdighet.

Oavsett om man tror på kristendom, islam, judendom, hinduism eller buddism är det lika viktigt att respektera och värna frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Genom att se varandra som medmänniskor oavsett olikheter kan vi tillsammans göra livet lättare för varandra.

Anf. 168 MARIA NILSSON (L):

Herr ålderspresident! Slava Ukrajini! Zjyve Belarus! Svobodu Navalnomu! Detta är tre slagord som beskriver den frihetslängtan som har drivit på förändring i Ukraina och Belarus och nu kanske gör det även i Ryssland. Vilken är och bör då Sveriges och EU:s roll vara i detta?

Vi skyndar genom fraser som ”den folkrättsvidriga annekteringen av Krim” och ”kriget i östra Ukraina” och lägger till ett ”och så vidare”. Med tiden riskerar det att bli det nya normala. Det är exakt detta som Kreml önskar uppnå, men det får aldrig bli det nya normala.

På Krim har en nation invaderat en del av en annan suverän nation. I dag är Krim ett område med tilltagande militarisering. Ryssland har utmålat Krims ursprungsinvånare, krimtatarer, som terrorister. Godtyckliga försvinnanden och grova överträdelser av mänskliga rättigheter är vardag.

Kriget i Donbass har krävt över 10 000 människoliv och lett till nästan 1 miljon internflyktingar. Ryska vapen, ryska soldater och ryska pengar håller kriget i gång, liksom illusionen om att banditerna i ledningen för DNR och LNR någon gång ska bli något annat än just banditer.

I Syrien ingrep Ryssland på Assads sida med skenbara argument om att trycka tillbaka IS. Sanningen är att den ryska inblandningen har resulterat i krigsbrott, obegränsat mänskligt lidande och begränsade möjligheter för FN:s säkerhetsråd att agera.

För den ryska regimen är världen uppdelad i intressesfärer. Den är ett schackbräde. Det är ingen slump att Ryssland är mästare i just schack. Västvärlden förstår sällan ett ryskt modus operandi. Vi betraktar Ryssland

utifrån vårt eget sätt att betrakta världen. Ska vi bli framgångsrika schackspelare behöver vi förstå hur Ryssland ser schackplanen.

Svensk utrikespolitik är baserad på en vinn-vinn-strategi, medan rysk utrikespolitik är ett nollsummespel, där det finns en vinnare och en förlorare. Remi är inget som Kreml eftersträvar.

Herr ålderspresident! Baltikum är ett föredöme i sitt agerande mot Ryssland och sitt stöd för ett fritt Belarus. Sin geografiska närhet till trots är de ofta först ute att fördöma, antingen det gäller den frihetsberövade Navalnyj eller polisbrutalitet. Skälen till detta stavas Natomedlemskap, institutionaliserad kunskap om ryskt agerande och en stor portion mod.

Svenskt agerande behöver i högre grad kännetecknas av synlighet, snabbhet och just mod. Låt mig ge några exempel.

Sverige ska vara ledande inom EU i strävan efter att öka smarta sanktioner riktade mot personer i centrala befattningar i de ryska och belarusiska regimerna. Ukraina är beroende av EU och av Sveriges stöd för att fortsätta demokratiseringsprocessen och rule of law. Öka det stödet!

Sverige och EU behöver öka hjälpen både i ord och i handling till de ryska och belarusiska demokratiörelserna och det civila samhället. Det är oacceptabelt att svenska biståndsmedel har gått till statliga aktörer och institutioner i Belarus som bidrar till att legitimera en repressiv regim.

Färdigställandet av gasledningen Nord Stream 2, som ger Ryssland permanent inflytande över europeisk energiförsörjning, måste stoppas. Ryska svarta pengar tvättas vita, inte sällan i banker som Swedbank och Nordea, runt om i EU:s huvudstäder. Investeringar i lyxlägenheter och företag möjliggör för den putinska regimen att fortsätta sitt maktinnehav.

Tro inte för ett ögonblick att det är någon form av kommunistisk eller ideologisk övertygelse som driver Kreml. Det är pengar, och det är korruption. Och det kan vi stoppa.

Avslutningsvis: Vi vill se ett Sverige som blixtnabbt fördömer det oundvikliga nästa exemplet på en repressiv regim, som står på EU-barrikaderna för smarta sanktioner, som aldrig viker ned sig, som aldrig låter sig skrämmas och som aldrig släpper blicken för ett fritt Belarus, ett fritt och enat Ukraina och ett fritt Ryssland.

Anf. 169 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr ålderspresident! När vi hade den utrikespolitiska debatten i kammaren i februari förra året kunde vi absolut inte greppa storleken på den katastrof som världen var på väg in i.

Vi lever fortfarande mitt i pandemin, men vi börjar så smått kunna överblicka konsekvenserna.

Redan före covid-19 var den humanitära situationen allvarlig på många platser i världen. Redan 2020 beräknades 168 miljoner vara i behov av humanitärt stöd. Det var det största antalet sedan andra världskriget. Nu är siffran mycket högre. Vi vet att fler människor än någonsin befinner sig på flykt. Vi ser att andelen väpnade konflikter har ökat. Vi ser också allvarliga effekter av klimatförändringarna, såsom extrem torka, översvämningar och skadeinsekter, och att allt fler människor runt om i världen de facto inte kan äta sig mätta.

Den ekonomiska kris som vi är inne i på grund av covid-19 och som också ligger framför oss är enorm i både omfattning och hastighet. Och den läggs ovanpå en redan skör situation. Faktum är att vi inte har upplevt något liknande sedan den stora depressionen för nära 100 år sedan.

Biståndsbehoven har såklart också ökat när utvecklingen så snabbt backat globalt. Människor lever, som sagt var, i akut hungersnöd och med en fattigdom som skenar. Dessutom, som flera talare under dagen har lyft, ser vi hur den ökande andelen av auktoritära och högerpopulistiska ledare tar tillfället i akt att ytterligare begränsa demokratin och de mänskliga rättigheterna med hänvisning till pandemin. Därmed förstärks den negativa utvecklingen för demokratin i världen, som vi har sett under flera år. Vi har i dag många fler länder som är icke-demokratiska än länder som kan betraktas som stabila demokratier.

Framför allt ser vi hur jämställdheten minskar. Barnnäktenskapen ökar, liksom mäns våld mot kvinnor. Ja, just för kvinnor är konsekvenserna av pandemin förödande. Fler män går bort i covid, men de sociala och ekonomiska konsekvenserna för kvinnor är enorma. Vi ser hur covid-19 nu bidrar till att rulla tillbaka de framsteg, som förvisso är relativt små, som vi sett när det gäller jämställdhet och kvinnors rättigheter. Dessutom arbetar nästan 60 procent av världens kvinnor i den informella ekonomin, som nu drabbas extremt hårt. Samtidigt har det obetalda hemarbetet naturligtvis ökat exponentiellt när skolor stänger och de äldre får ökande omvårdnadsbehov.

De tonårsflickor som nu tvingas lämna skolan runt om i världen kanske aldrig kommer tillbaka igen.

Under det senaste året har, enligt FN:s uppgifter, ungefär en av fem kvinnor världen över upplevt våld. Många har naturligtvis gjort det när de stängts in tillsammans med sina förövare i hemmen.

Då är det tryggt att känna att man företräder ett land som håller just biståndet högt. För oss socialdemokrater är det självklart att vi nu ska göra vad vi kan. Det handlar också om vår egen trygghet och en framtid i en global värld där saker och ting hänger ihop. Vi står självklart upp för en-procentsmålet. Och vi har som rikt land ett ansvar för att bidra till att göra världen bättre och mer stabil.

Moderaterna har i detta läge valt att i stället offensivt lansera en kampanj för att kraftigt skära ned biståndet. Det är faktiskt inte bara världsfrånvänt och kontraproduktivt utan också – det måste man väl ändå kunna säga – exceptionellt dålig tajmning. De är överens med sina nya kamrater i Sverigedemokraterna om att skära ned biståndet med ungefär en tredjedel – 16 miljarder. Det skulle naturligtvis få förödande konsekvenser för biståndet, och det skulle allvarligt skada Sveriges anseende och trovärdighet i omvärldens ögon. Det gäller inte bara de länder som vi samarbetar med utan också FN och andra större globala aktörer. Så ser populism ut.

Som socialdemokrater står vi upp för att biståndet behövs mer än någonsin. Det behövs för att bygga långsiktigt hållbara samhällen och länder utan fattigdom. Biståndet ska fortsätta att ha ett tydligt jämställdhetsfokus, och resurserna ska fördelas därefter. Att öka flickors och kvinnors makt över sina liv och främja deras politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är det absolut bästa sättet att bekämpa fattigdom och nå ekonomisk tillväxt och hållbar fred. Vår solidaritet är internationell, och vi står upp för att ta ett internationellt ansvar också i en svår tid.

Anf. 170 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Ja, demokratin är satt under prövning på många håll. Det är många som, precis som Annika Strandhäll säger, tar tillfället i akt att använda coronapandemin som en ursäkt för att kunna göra inskränkningar.

Ja, det finns högerpopulistiska regimer som gör detta. Det finns gravt kommunistiska regimer som gör detta. Tre av de länder som baserar sin politik på kommunistisk och socialistisk grund är Kina, Nordkorea och Venezuela.

Någonting som vi har lärt oss genom historien är att demokrati och marknadsekonomi ofta går hand i hand. Jag skulle vilja fråga Annika Strandhäll: Vad tycker ni socialdemokrater man ska göra för att stärka marknadsekonomin i världen för att därmed också stärka demokratin?

Anf. 171 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Hans Rothenberg, för en viktig fråga! Vi måste naturligtvis med alla medel i den tid vi lever i vidta precis alla åtgärder som vi kan vidta för att stärka demokratin. Hans Rothenberg känner också till den demokratisatsning, inte minst, som nu är en inkluderad del i biståndet och som just siktar in sig på att stärka demokratin runt om i världen.

Jag hoppas verkligen inte att Hans Rothenberg uppfattar det som att socialdemokrater på något sätt är emot marknadsekonomi. Vi ser det som djupt bekymmersamt att till exempel frihandel, som vi är varma anhängare av, har ifrågasatts som en följd av bland annat den auktoritära utveckling som vi ser runt om i världen.

Anf. 172 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Det är precis så. Där tror jag att vi är överens. Vi bejakar marknadsekonomi. Vi bejakar demokrati och mänskliga rättigheter. Det är de tre grundelementen som skapar civiliserade och utvecklingsbara samhällen.

Oftast talas det alldeles för lite om just friheten i ekonomin som en möjlighet för att också kunna lyfta de andra två elementen. Frihet i marknadsekonomi bygger på respekt människor emellan. Avtal ska hållas. Det är en mänsklig rättighet att avtal ska hållas, att man håller vad man lovar.

I den demokratisatsning som regeringen gör saknar jag lite grann just ett fokus på att se till att använda marknadsekonomin som det redskap som kan lyfta dessa länder som ofta är under auktoritära regimer – höger, vänster eller ännu värre. Jag skulle vilja höra vad ni vill göra mer konkret från Socialdemokraternas sida.

Anf. 173 ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik:

Herr ålderspresident! Tack, Hans Rothenberg, för det stora engagemanget och för de vällovliga orden, ändå, om den helt nödvändiga demokratisatsningen som en del av biståndet!

Jag tror inte att vi socialdemokrater vid något enda tillfälle har varit otydliga på punkten som handlar om att en av de viktigaste faktorerna för att vända den negativa utveckling vi nu ser runt om i världen – jag nämnde flickor och kvinnor här som ett sådant exempel – naturligtvis är just att

skapa tillväxt och tillgång till arbeten. Vi måste få igång ekonomierna igen i dessa länder och få ett välstånd som är möjligt att fördela.

Däremot tror vi socialdemokrater också på att man till exempel behöver stärka den inriktning av biståndet som handlar om att bygga långsiktiga och stabila institutioner i dessa länder för att välståndet också ska kunna fördelas och inte rinna ut i korruption eller på andra sätt.

Anf. 174 LINDA MODIG (C):

Herr ålderspresident! Inte sedan den nordiska passunionen inrättades för snart 63 år sedan, när nordiska medborgare fick rätt att röra sig fritt inom Norden utan pass och med avvecklade inre gränskontroller mellan våra länder, har den nordiska fria rörligheten varit satt ur spel under så lång tid som sedan covidpandemins utbrott förra året.

Gränsen mellan Sverige och Norge har inte sedan andra världskriget bevakats av militär på båda sidor av gränsen. När jag för första gången efter sex långa månader av stängd finsk gräns mot Sverige i september förra hösten fick åka till vårt finska grannsamhälle Ylitornio möttes jag av tungt beväpnad personal från det finska gränsbevakningsväsendet som granskade mina inresehandlingar. Detta blev för mig och tusentals andra gränsgångare inte bara en obehaglig, mycket överklig och nästan surrealistisk upplevelse utan framför allt en smärtsam påminnelse. Gränsen som vi inte sett sedan våra länders EU-inträde för 25 år sedan, gränsen vi inte upplevt i vår vardag, gränsen vi gjort allt för att reducera till ett streck på en karta, gränsen som vi genom århundraden rört oss över och jobbat gemensamt för att dra nytta av och därmed komplettera varandra på båda sidor för att hjälpas åt och lösa gemensamma behov och problem – den fanns där. Den finns där.

Nu vet alla vi tusentals svenskar i Tornedalen, i Öresundsregionen och längs västra Sverige mot den norska gränsen att gränsen finns där, och den kan bli stenhård. Den kan riva isär våra samhällen, våra familjer och våra liv när som helst och till synes hur länge som helst. Den ställer oss utan inkomst och möjligheter att betala räkningar och ställa mat på bordet.

Det nordiska samarbetet befinner sig i en ödesstund. Det är nu det avgörs. Det är nu det står och väger. Ska samarbetet överleva den här påfrestningen och den skadade tilliten till varandra?

Herr ålderspresident! Covidpandemins utbrott har påverkat Nordens medborgare på ett paradoxalt sätt. Det är inte bara vi gränsgångare som har tagit den nordiska fria rörligheten för given. Många är de svenskar, norrmän, danskar och finländare som förvånat sig över att länderna har gjort så olika vägval för att möta och hantera pandemin i stället för att samarbeta och hjälpas åt. Oavsett vad vi medborgare, folkvalda eller de nordiska regeringarna tycker och vill eller inte vill i det nordiska samarbetet har nämligen pandemin visat att våra medborgare räknar med ett starkt nordiskt samarbete. De har uttryckt förvåning över att samarbetet inte var djupare, inte var bredare, när krisen kom och drabbade våra länder.

Herr ålderspresident! Att Nordens medborgare faktiskt räknar med ett nordiskt samarbete, inte bara när allt rullar på utan faktiskt också när det krisar, är det som fyller mig som nordisk centerpolitiker med mest framtidshopp när nu decennier av samarbete och konkret resultat tyvärr äventyras. Medborgarnas förväntningar på ett nordiskt samarbete är berättigade

och kallar oss som nationella och nordiska beslutsfattare till handling och beslutsamhet.

Uppgiften framför oss har kanske aldrig varit större. Vi måste återupprätta förtroendet för det nordiska samarbetet liksom Nordens samarbete med våra goda grannar i de baltiska länderna. Det räcker dock inte med att återupprätta förtroendet, något som kommer att bli nog så utmanande i våra gränsområden. Redan innan pandemin drabbade oss stod det klart att vi måste blåsa nytt liv och skapa ny energi, ny glöd, i det nordiska samarbetet – åtminstone om vi vill gå i takt med våra medborgares förväntningar.

Den senaste större enkätundersökningen, som omfattade 3 000 nordbor, visade att de nordiska invånarna tycker att samarbetet är viktigt. De två viktigaste grunderna för samarbetet anses vara gemensamma värderingar och likartade samhällssystem, medan kulturella likheter och språklig förståelse faktiskt har mindre betydelse.

Några av de mest centrala nordiska värderingarna, som yttrandefrihet, alla människors lika rätt och värde och öppna och demokratiska processer, har under de senaste årens utveckling i omvärlden hotats och satts under stark press. När Nordens medborgare gör sina röster hörda lyfter de fram vår värderingssamfund och behovet av att hävda den i en omvärld där dessa värderingar pressas tillbaka. Värderingar som berör demokrati, transparens och människovärde står sig starka hos Nordens befolkning.

Herr ålderspresident! När vi betraktar hur våra länder hanterat pandemin är det slående hur själva kärnan i medborgarnas förväntningar på nordiska nyttor som samarbetet ska leverera tyvärr är just det som drabbats av frånvaron av gemensam krishantering och proaktiv samordning mellan länderna och regeringarna.

Vi måste nu lämna det förflutna bakom oss, där de som vill minst med det nordiska samarbetet i praktiken bestämmer mest. Vi behöver nu ta krafttag för att förnya och utveckla samarbetet för att rädda det som räddas kan. Vi behöver intensifiera och utveckla arbetet med att riva fler gränshinder eftersom vi under pandemin tyvärr fått ännu fler. Vi behöver utveckla vår samhällsberedskap och skaffa oss en gemensam krishanteringsförmåga. Vi behöver utveckla den gränsöverskridande mobiliteten, rörligheten och kommunikationerna över gränserna. Vi behöver utveckla och fördjupa vårt försvars- och säkerhetssamarbete.

Tillsammans är vi starkare. Tillsammans kan och ska vi göra skillnad. (Applåder)

Anf. 175 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Herr ålderspresident! Samtidigt som Sverige firar 100 år av demokrati ser vi hur det globala utrymmet för demokrati minskar och hur de mänskliga rättigheterna kränks i ett stort antal länder. Vi ser det i vårt närområde, som i Belarus, Ryssland och Polen, men vi ser det även i länder som exempelvis Turkiet, Ungern och Kina. Den rådande pandemin har ytterligare förvärrat situationen.

I den här allvarliga situationen måste Sverige anstränga sig ytterligare för att återigen bli en självständig och oberoende röst i världen för demokrati, mänskliga rättigheter, fred och nedrustning. Vi har ett utmärkt tillfälle nu när Sverige leder OSSE under 2021.

I Kina kränks systematiskt grundläggande demokratiska rättigheter som yttrandefrihet, organisationsfrihet och mötesfrihet i den stenhårda diktaturen. I Hongkong infördes den så kallade säkerhetsskyddslagen, som blev slutet såväl för demokratin och yttrandefriheten som för principen ett land, två system.

Den kinesiska regimens övergrepp och kränkningar drabbar hela det kinesiska samhället, men de etniska och religiösa minoriteterna samt falungongaktivister blir särskilt utsatta. Det finns tydliga bevis för att mänskliga organ från samvetsfångar använts vid transplantationer. Tusentals uigurer har tvångsförflyttats till koncentrationsliknande omskolningsläger och slavarbete. Tortyr används systematiskt.

Inre Mongoliet är nu på väg att bli ett nytt Tibet, ett nytt Xinjiang. Den kinesiska regimens politik går ut på att försöka utrota det mongoliska språket och de mongoliska traditionerna helt. De som protesterar trakasseras, förföljs och fängslas. Det är mot den bakgrunden anmärkningsvärt att Sverige hotar att utvisa asylsökande från detta område till ett tämligen säkert fängelsestraff. Sverige borde i stället agera med kraft i EU för att införa sanktioner mot Kina.

Företag som investerar i exempelvis Kina måste också ta ansvar för de mänskliga rättigheterna. Det är bra att det pågår en process runt detta i EU, men Sverige skulle redan nu kunna tillsätta en utredning om hur en lag om företagande och mänskliga rättigheter kan integreras i Sveriges rättssystem.

I Turkiet fortsätter Erdoğan sin maktfullkomliga politik, och situationen har ytterligare förvärrats under pandemin. Utrymmet för oppositionen och det civila samhället krymper alltmer. Trakasserier mot den kurdiska befolkningen fortsätter, och fortfarande sitter ett stort antal politiker, journalister och oppositionella i fängelse – inklusive den tidigare partiledaren för det demokratiska partiet HDP, Selahattin Demirtaş. Kvinnorna har drabbats särskilt hårt, och våldet mot kvinnor har under pandemin ökat både i hemmet och i samhället.

Det är viktigt att omvärlden ser vad som sker i Turkiet och protesterar mot övergreppen. Sverige kan spela en viktig roll här. Det är också viktigt att vi fortsätter att stödja alla de demokratiska krafter som fortfarande kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet.

Vi får heller aldrig glömma bort att protestera mot Israels illegala ockupation av Palestina, mot de illegala bosättningarna och mot att palestinska barn godtyckligt fängslas och trakasseras. Sverige måste stå upp för en fredlig tvåstatslösning och stödja de krafter som kämpar mot våldet och för demokratin i regionen.

Slutligen vill jag prata om det ockuperade Västsahara. Situationen har förändrats dramatiskt sedan jag stod här för ett år sedan; då hoppades västsaharierna fortfarande på FN och på att en fredlig lösning på den över 45 år långa konflikten skulle komma till stånd. Vapenvilan är nu bruten. Den bakomliggande orsaken till krigsutbrottet är att Marocko har byggt en väg genom buffertzonen i söder, helt i strid mot tidigare ingångna avtal – en väg som i huvudsak används av ockupationsmakten för att föra ut stulna råvaror ur det ockuperade Västsahara.

Vapenvilan kom till stånd efter att parterna kommit överens om att hålla en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Det är en folkomröstning som nästan 30 år senare fortfarande inte har ägt rum. Sverige måste nu öka trycket på FN för att folkomröstningen snarast ska komma till stånd, för det är den enda lösningen på den här konflikten.

Västsaharier i den ockuperade delen av landet utsätts dagligen för systematiska hot, trakasserier och fängslanden. Situationen har ytterligare förvärrats under den senaste tiden. I praktiken råder sedan länge undantagstillstånd i det ockuperade Västsahara. Det är Marocko som har den totala kontrollen, inte FN. I stort sett inga oberoende journalister eller observatörer släpps in i landet. Det är hög tid att omvärlden agerar med kraft för att skydda den västsahariska befolkningen. Sverige måste verka för att Internationella Röda Korset ska släppas in i landet.

Sverige måste också erkänna den västsahariska staten, i enlighet med det majoritetsbeslut som fattades i riksdagen redan 2012. Det skulle ge västsaharierna nytt hopp och förbättra deras förhandlingsposition. Slutligen måste Sverige med kraft fördöma att USA under president Trump proklamerade att USA erkänner Marockos rätt till Västsahara, något som helt strider mot internationell rätt och FN:s beslut. Sverige måste vara tydliga och kräva att nuvarande president Joe Biden snarast upphäver detta vettlösa beslut.

Anf. 176 LARS THOMSSON (C):

Herr ålderspresident! Jag ska lyfta en aspekt som jag tycker flyger lite under radarn i skuggan av pandemin och allt annat som händer på det utrikespolitiska området i världen, nämligen klimataspekten och de klimatflyktingar vi är på väg att få.

Vi vet alla att 2020 präglades av rekordstora bränder i Kalifornien och glaciärer som kalvade i en omfattning vi aldrig varit med om. Tundran smälter i Sibirien, och vi hade tre rekordvarma månader med de högsta temperaturer som någonsin uppmätts. I veckan kom andra skrämmande nyheter: Vi vet nu att Golfströmmen redan har försvagats med 20 procent och att den riskerar att försvagas med ytterligare 33 procent – ja, uppemot 45 procent – fram till 2100. Det handlar framför allt om den norra delen av Golfströmmen, och det skulle direkt påverka livsbetingelserna i Sverige och Norden. Det är ett riktigt skräckscenario. Alla förstår att det nu är på allvar.

Kampen mot klimatförändringar är egentligen kampen för en stabil och trygg värld. Jag och Centerpartiet ser Parisavtalet som i grund och botten ett fredsavtal. Jag tycker att det är en underskattad säkerhetspolitisk fara världen står inför, och jag ska ge några exempel.

Vi hade förmånen att sitta med i OSSE-delegationen, och vi var i Marrakech i Marocko för drygt ett år sedan. Under de senaste fem åren har klimatförändringarna varit mycket påtagliga där. Det kommer ingen snö i Atlasbergen, som ligger precis jämte Marrakech, vilket gör att brunnarna i Marrakech har gått från ett normaldjup på 20–25 meter till ett djup på 125 meter på fem år. Förr var det 50 grader varmt i kanske en vecka i sträck, och nu är det 50 grader i två månader i sträck. Detta gör att livsbetingelserna blir så absurt dåliga att det knappt går att stanna kvar där.

Vi vet att klimatförändringar faktiskt utgjorde en stor del av grunden till kriget i Syrien. Jordbruksbefolkningen tvingades nämligen flytta till storstäderna därför att det inte gick att bruka marken och utöva de traditionella näringarna. Vi vet att mycket av flyktingströmmarna över Medelhavet beror på att det inte längre går att bedriva jordbruk där. Det skapar med andra ord väldigt stora orosmoment och oroshärdar i världen.

Om vi tittar på siffror kan vi se att FN:s flyktingorgan UNHCR räknade till 79 ½ miljon flyktingar 2019, vilket är den senaste statistiken. Det var en väldigt kraftfull ökning på bara ett år, och av dessa är 30–34 miljoner barn. Ungefär 1 procent av världens befolkning befinner sig alltså på flykt, och då är det värt att notera att detta faktiskt bara är början. Enligt FN kommer det att bli ungefär 250 miljoner klimattflyktingar, det vill säga tre gånger fler än i dag, redan till 2050. Det är om 29 år, och jag hoppas att de flesta av oss här i rummet finns kvar i livet då. Om 29 år har vi alltså tre gånger så många flyktingar av klimatskäl som vi har i dag. Det är en radikal förändring som ger väldigt skrämmande effekter.

Då har jag ändå bara lyft *en* aspekt av klimatförändringar, nämligen de klimattflyktingar vi kan få. Därtill kan man lägga att vi i och med klimatkrisen kommer att få väldigt mycket oro och kamp kring odlingsbar mark, kamp kring vattentillgångar samt en kraftfull påverkan på bnp-tillväxten i hela världen. Vi kommer att få fördelningskonflikter mellan rika och fattiga länder, mellan norra och södra halvklotet och mellan höglänta och låglänta länder. Då förstår man vilken oro klimatförändringarna kommer att skapa på utrikespolitikens område framöver.

Fru talman! Vad kan då Sverige och svensk utrikespolitik göra? Från Centerpartiets håll ser vi tre saker som är extra centrala.

För det första ska vi fortsätta gå före och vara ett gott exempel för att ställa om snabbt i världen. Vi har rekordbra förutsättningar med vatten- och vindkraft, mycket skog, rik befolkning, högt tekniskt kunnande och så vidare. Vi ska verkligen gå före och ställa om.

För det andra behöver vi ställa krav på de stora utsläppsländerna, och då tänker jag framför allt på två.

Det ena landet är Kina. Kina har faktiskt höjt ribban och antagit att man ska sänka sina utsläpp rejält. Men det hjälper ju inte om man bygger ett kolkraftverk i veckan, vilket man gjorde 2020. Vi måste givetvis ställa krav på att Kina lever upp till vad man lovar.

Det andra landet är Brasilien. Den avskogning som sker av Amazonas, alltså en av världens viktigaste ”lungor”, är helt oacceptabel. Dessutom har det direkt påverkan på Golfströmmen.

För det tredje behöver vi fokusera vårt bistånd så att det till stor del blir klimatbistånd. Det är allvar nu. Det är högst väsentligt att vi tänker i nya banor kring det här och ser klimatfrågan som den fredsfråga den faktiskt är.

Anf. 177 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Utrikesminister Ann Linde nämner att Sverige har drivit på för en rättvis global tillgång till vaccin mot covid-19.

Utrikesministern nämner Covax, det globala vaccinsamarbetet. Men något som inte nämns i deklarationen är att Covax haltar. Sanningen är att Covax inte har haft tillräcklig finansiering, även om EU nu har höjt insatsen. Men det är inte det egentliga problemet. Problemet är att vaccin-

volymerna inte räcker till. Dessutom är de redan utsålda. Läkemedelsjättarna mäktar helt enkelt inte med.

Chefen för Världshälsoorganisationen Tedros Adhanom Ghebreyesus har bitt rika länder att kontrollera behovet innan de beställer ytterligare vacciner eftersom det undergräver ansträngningarna att få vaccin till fattiga länder. Rika länder har köpt upp flera miljarder vaccindoser medan vissa länder har noll tillgång till vaccin.

Egentligen visar det här att Sydafrikas och Indiens förslag i WHO om att pausa immaterialrätt och patenträttigheter gällande covid-19-vacciner och covid-19-relaterade läkemedel är rätta vägen att gå. Problemet är ju avsaknaden av volymer, av produktion. Att följa det här förslaget öppnar upp för fler länder att producera billigare vaccin, och då slipper de fattigare länderna vänta till 2023.

Om viruset inte besegras överallt kan vi inte besegra det globalt. Det innebär att vi kommer att ha områden som kan bli grogrund för nya varianter, och då står vi där igen.

Om det handlar om att skydda de ekonomiska intressena för de stora läkemedelsjättarna kan jag försäkra er att de inte kommer att lida i den omfattning som man ibland kan tro. En stor del av forskningen var finansierad med våra skattemedel. Moderna fick 20 miljarder kronor från den amerikanska staten. Astra Zeneca fick ungefär 20 miljarder från EU och 20 miljarder från USA. Pfizer har fått bidrag genom att tyska staten finansierat Biontech i dess helhet, och Biontech är det bolag som har tagit fram vaccinet till Pfizer. Försäljningen är säkrad ett bra tag framåt.

Fru talman! Under den här mandatperioden har jag ställt flera interpellationer angående handelspolitik. Man kan fråga sig vad som driver handelspolitiken. Under kolonialismen och världshandelns begynnelse bedrevs handel på basen att erövra, kontrollera och exploatera områden utanför den egna staten. Att vara ett starkt och framgångsrikt land i Europa var direkt relaterat till antalet kolonier och tillgången till råvaror som dessa gav. Man kan dra tydliga paralleller mellan dagens handel och kolonialismen. Graden av likhet varierar såklart, men maktförhållandena är desamma.

I dag har de transnationella företagen otrolig makt över länders ekonomi. Många länder ser man som råvaruförsörjare hellre än att de ska försöka utveckla landet och produktionen vidare. Vi har en väg att gå innan handeln leder till utveckling för länder på båda sidorna.

Handelsavtal som Mercosur är utformade efter storföretagens behov. Ja, man för in parametrar kring miljö och arbetsrätt, men de är inte tillräckligt tydliga. Dessutom är avtalen motsägelsefulla.

Kritiken mot Mercosuravtalet kan beskrivas i tre punkter. Den första är att det förvärrar miljöförstöringen och klimatkrisen. Den andra är att det ökar brotten mot mänskliga rättigheter och inte ger möjlighet till rättvisa. Den tredje är att det är ett agroexportorienterat avtal, vilket gör att maktförhållandena förblir desamma. Mercosuravtalet leder till monokulturer, miljöförstörelse, skogsskövling, bränder, stoppade vattendrag, uttorkning och så vidare.

Läckta dokument visar att det krävs en omförhandling av avtalet. Frankrike vill inte ratificera det som det ser ut nu, då man inte vill underminera hälso- och miljöstandarderna.

Dessutom kommer avtalet att leda till en ökning av EU:s import av nötkött och kyckling från Mercosurländerna, vilket kommer att skapa ytterligare tryck på EU:s djurskyddsnormer och på småbrukarna både där och här.

Eftersom handelsavtalen drivs av ekonomiska intressen med ökning av agrovolymerna kommer de att öka problemen som skapas av företagen, särskilt inom mänskliga-rättigheter-området.

Slutligen vill jag lyfta fram undermineringen av demokrati. Här måste vi vara tydligare i vår analys och kritik.

Det är inte hälsosamt att Chile fortfarande räknas som en demokrati när landet har över 2 000 politiska fångar, vilkas rättsprocess är genomkorrupt.

Anf. 178 DIANA LAITINEN CARLSSON (S):

Fru talman! Runt om i världen behöver över 165 miljoner människor humanitär hjälp.

I Agenda 2030 har vi en inriktning för hållbar utveckling som genomsyrar Sveriges arbete, och det är viktigt att vi strategiskt och målmedvetet arbetar enligt den. Sverige har ett effektivt bistånd i världsklass, och jag är stolt och glad över att regeringen står fast vid enprocentsmålet. Jag är också stolt över vår feministiska utrikespolitik, där vi är tydliga med att jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande målsättning.

Som vi hörde utrikesministern säga tidigare i dag planerar regeringen att besluta om nya strategier för utvecklingssamarbetet i Latinamerika. Jag ser fram emot att få ta del av det arbetet, och det är vid Latinamerika jag kommer att uppehålla mig i detta anförande.

Många länder i Latinamerika har varit på frammarsch avseende både ekonomi, jämställdhet och demokrati. Dessvärre har olika kriser, inte minst pandemin, inte bara gjort att det arbetet stannat av utan också medfört en stor tillbakagång i dessa frågor.

Fru talman! I Latinamerika hittar vi några av världens fattigaste länder, som Honduras och Paraguay. Vi hittar medelklassländer som Guatemala och Ecuador, som har extremt skev resursfördelning och enorma skillnader mellan fattiga och rika.

Chile är kanske det rikaste landet i Latinamerika, och de flesta chilenare har fått det bättre under de senaste 20 årens starka ekonomiska tillväxt. Samtidigt är Chile fortfarande ett av de länder där klassklyftorna är störst. Också i Mexiko är inkomstskillnaderna enorma.

Fru talman! Detta gör att Latinamerika är komplext och har stora klyftor. På landsbygderna odlas framför allt majs, kaffe, bananer och sojaböner, men många av lantbrukarna äger inte ens sin egen mark. Förhållanden som påminner om slaveri förekommer ibland på landsbygden och drabbar särskilt ursprungsbefolkningen.

I städerna etablerar sig stora utländska företag i så kallade skattefria zoner, där de verkar med fördelaktiga skattevillkor i frihandelszoner. Skatteflykten från de här länderna är stor. Detta är medel som verkligen hade behövts till ländernas utveckling och välfärd.

Fru talman! Våldet och den höga brottsligheten är ett stort socialt problem. På landsbygderna är det fattigt, vilket har lett till att många människor flyttat in till städerna. Det har i sin tur resulterat i kåkstäder med extrema sociala problem. De många ungdomsgängen ägnar sig åt narkotika-

handel och beskyddarverksamhet men samarbetar också med olika organiserade brottssyndikat som handlar med människor, droger och vapen. Precis som i övriga världen är det arbetslöshet, bristande utbildning, splittade familjer och hopplöshet som utgör en rekryteringsgrund för de här gängen.

Fru talman! Dålig näring och hygien orsakar sjukdomar. På landsbygden är sjukvården dåligt utbyggd, och i städernas slumområden är det ont om rent vatten. De hygieniska förhållandena är undermåliga. Diarréer är en vanlig dödsorsak, liksom komplikationer i samband med graviditet och förlossning. Spädbarnsdödligheten är hög. Särskilt eländiga är förhållandena – återigen – på landsbygden, där ursprungsbefolkningen dominerar. Upp till hälften av alla barn under fem år är kroniskt undernärda.

Fru talman! Arbetsmarknaden är ojämsställd, och betydligt färre kvinnor än män arbetar i det offentliga. Kvinnor har överlag sämre arbetsvillkor än män och utsätts oftare för trakasserier på arbetsplatsen. Arbetslösheten bland kvinnor i Brasilien har faktiskt ökat sedan betald barnledighet infördes i slutet av 80-talet eftersom många mödrar helt enkelt får avsked.

Tonårsgraviditeter blir allt vanligare, och graviditet är det vanligaste skälet till att 10–14-åriga flickor befinner sig på sjukhus. I Honduras är abort totalförbjudet, även om moderns liv står på spel. I andra länder är abort tillåtet vid allvarligt hot mot kvinnans liv och hälsa eller, i vissa fall, vid våldtäkt.

Det finns ljuspunkter. I Argentina är abort fram till vecka 14 legaliserat sedan förra året efter en hård kamp i senaten. Fram till nu har 3 000 kvinnor om året dött av illegala aborter sedan 1983.

Fru talman! I Latinamerika – precis som i andra länder – är utvecklingsarbetet viktigt. Men här hemma agerar nu Sverigedemokraterna och Moderaterna för att försöka minska utvecklingssamarbetet. Under pandemin, när människor är begränsade från att mötas och överbrygga språkliga och kulturella gränser, tar svenska partier tillfället i akt att attackera biståndet, att ställa grupper och människor mot varandra och att försöka övertyga människor om att vi i Sverige – ett av världens rikaste länder – har det så bedrövt att vi inte har råd att avstå en hundradel av vårt ekonomiska överskott till utvecklingssamarbete för människor som lever under extrema förhållanden i fattigare länder.

Ja, vi har problem och många saker att ta itu med här hemma. Men det betyder inte att vi måste dra ned på utvecklingssamarbetet i Latinamerika och i resten av världen.

Anf. 179 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på ledamoten Laitinens anförande angående Latinamerika. Där nämnde hon bland annat att Chile har god ekonomi men att det finns stora inkomstskillnader. Hon nämnde ingenting om det demokratiunderskott som existerar i Chile nu. Det är faktiskt så att staten har både mördat och torterat. Det finns över 2 000 politiska fångar, och över 400 har förlorat synen. Senast förra veckan mördades en urfolksledare.

Jag undrar hur Socialdemokraterna definierar demokrati i det här sammanhanget.

Anf. 180 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Chile har ju fått det bättre ekonomiskt under åren. Det finns dock också stora problem med demokratin, inte bara i Chile utan i hela Latinamerika. Vi har miljörättsaktivister, journalister och andra människor som försöker att förbättra samhället som blir mördade. I Honduras mördades 14 miljöaktivister under 2019, så det här är ett stort problem.

Det är svårt att sammanfatta alla punkter på sex minuter, men det här är ett problem i Chile precis som i övriga Latinamerika. I en demokrati ska det inte förekomma; det är naturligtvis också Socialdemokraternas uppfattning.

Anf. 181 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag kan ändå konstatera att man fortfarande anser att Chile är en demokrati, trots att allt detta händer i nutid.

Ledamoten nämnde också vattnet, landsbygden och hur de stora skillnaderna slår mot urfolket. Samtidigt står den socialdemokratiska regeringen för Mercosuravtalet. Jag skulle gärna vilja höra hur Mercosuravtalet är till gagn för urfolket.

Anf. 182 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag är väldigt ny i riksdagen. Jag har varit här i knappt sex månader, och jag fick mitt ansvarsområde i utrikesutskottet för fyra månader sedan. Jag har tidigare enbart sysslat med kommunalpolitik. Jag känner inte till Mercosuravtalet och kan därför inte svara just i dag, men jag återkommer gärna med svar på det.

Anf. 183 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Det finns ju lite olika typer av repliker i den här kammaren. Det finns de som är mer direkta och verkligen syftar till en hård debatt, och det finns de som är – eller försöker att vara – något mer konstruktiva. Jag tror att denna replik syftar till det senare, för jag blev väldigt intresserad när ledamoten talade om villkoren på landsbygden och det svenska biståndet och utvecklingssamarbetet.

Jag skulle vilja lägga denna replik på att försöka borra lite djupare i detta, för här tror jag att vi har en av utmaningarna både i utvecklingssamarbete överlag och i det svenska utvecklingssamarbetet. Det handlar om att faktiskt nå ut till alla de fattiga och förtyckta som vi hoppas att biståndet och utvecklingssamarbetet ska nå.

Det här kan ha förändrats under året, för vi har som sagt haft ett mycket svårt år, men före pandemin sa vi att 70 procent av världens fattiga bor på landsbygd. Majoriteten av dem är kvinnor, och majoriteten av dem försörjer sig på jordbruk. Här ser jag ett problem i att vi inte når dem tillräckligt, och det skulle Centerpartiet vilja fokusera på.

Hur ser ledamoten Laitinen Carlsson att detta kan utvecklas, och kan hon utveckla det något?

Anf. 184 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag instämmer med ledamoten i att det är precis så här det ser ut. Det ser ut på det sättet i hela Latinamerika. Vi vet att skillnaderna

mellan stad och landsbygd är extremt stora och att det i och med det oftast är kvinnor och barn som drabbas mest.

Några exakta lösningar på detta har jag inte här och nu, men mycket av det är naturligtvis ett infrastrukturbygge. Att förbättra infrastrukturen och att ha fler projekt som syftar till att kvinnor och människor på landsbygden till större del ska kunna försörja sig själva tror jag är en väg att gå för att komma till rätta med de här problemen.

Anf. 185 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Man ska ändå komma ihåg att många av länderna i Latinamerika är länder som genom Agenda 2030 har ett ansvar för att lyfta sin egen befolkning ur fattigdom. I många fall skulle jag vilja påstå att det finns ett stort ointresse av att på djupet ta itu med problemen. Där behöver vi kanske inte bara hjälpa till utan också kunna sätta press.

Jag går tillbaka till landsbygdsbefolkningen, för det här är ett problem som gäller världen över när vi försöker hjälpa till att lyfta människor ur fattigdom. Här finns det ändå saker som vi kan tänka oss att vi ska göra. Förutom infrastrukturen, som ledamoten nämnde, handlar det om att höja egenmakten för de här människorna, att vi försöker få till stånd precis de saker som lyfte den svenska befolkningen ur fattigdom: tillgång till utbildning, tillgång till en fungerande rättsstat, tillgång till en fungerande äganderätt, tillgång till kapitalströmmar och finansieringsinstrument. Det behöver inte vara storbanker. I Sveriges fall handlar det ju om något så grundläggande som Landshypotek. Ser ledamoten att vi kan förstärka det arbetet?

Anf. 186 DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag instämmer helt och hållet med ledamoten i det sagda. Naturligtvis finns det möjligheter att stärka människor, och utbildning, som ledamoten nämnde, är ju en stor nyckel i den här frågan.

Det handlar också om att få människor att ta makten över sina egna liv. Vi behöver till exempel se till att de multinationella företagen tar sitt ansvar för att minska korruption, så att människor ska kunna fokusera på en högre självförsörjningsgrad. Vi ser exempelvis hur Amazonas nu skövlas för att man ska producera sojabönor. De säljs till andra länder och stannar inte i landet. Här har vi en jättestor problematik att jobba vidare med för att lära människor vad som ger egennytta. Detsamma gäller när vi kommer till näringslära.

Anf. 187 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Vad är väl mer passande än att avrunda den årliga utrikespolitiska debatten med att ta sig an de alldeles nödvändiga multilaterala systemen?

När auktoritära regimer som Ryssland och Kina flyttar fram positioner och hotar normer för internationella samarbeten som byggt fred och globalt välstånd, när mänskliga rättigheter raderas i länder som Venezuela och Myanmar och sätts på undantag i Hongkong, då ställs krav på den fria världens gemensamma ledarskap och starkare multilaterala samarbeten.

Med en nu alltmer påtaglig internationalisering, krympande värld, mer utsatt och samtidigt mer sammanflätad värld med attackerande virus eller blödande klimatförändringar behöver det lilla landet Sverige kroka arm med våra nordiska grannar och våra vänner i Europa och tillsammans kliva fram globalt för handel, trygghet, säkerhet och tillväxt.

Vår tid har visat sig bli pandemins tid. Vi har angreppet från covid tillsammans med utmaningar som klimat, korruption och fattigdom. Men i vår närtid handlar det egentligen bara om att rulla ut hoppet, vaccinet, och det krävs mer av internationellt samarbete för att lyckas med det, inte mindre. Den nya världen kräver det.

Det är bra att Europa är stor finansiär av det globala vaccinsamarbetet Covax, till och med störst för närvarande. Men det behövs också ledarskap, för så länge inte alla kontinenter är vaccinerade kommer mutationer att fortsätta uppstå, meddelar WHO, och pandemin att fortsätta att skörda liv.

Fru talman! Vi lever i en minst sagt oförutsägbart värld i tider när mycket ställs på ända. Vi befinner oss i en pandemi som tar liv, ödelägger ekonomier och samhällen och pressar utveckling tillbaka. Konflikter och globala utmaningar kräver ett gemensamt förhållningssätt.

Vi ser ett ökande ifrågasättande av de internationella systemen och de multilaterala lösningarna, något som underminerar möjligheterna till just gemensamt ansvarstagande.

Gemensamt internationellt ansvarstagande är för oss moderater helt avgörande. Sveriges röst ska gå att lita på i internationella sammanhang. Vi behöver i reformeringens tid se till att modernisera FN, WTO och WHO, och Sverige ska vara pådrivande, ansvarstagande och framåtblickande.

Fru talman! Det är hemmavid, vid köksborden och på vår egen gata, som vi fattar de livsviktiga besluten som spelar roll i detta kritiska skede av pandemin. Det nära står sig dock inte självt. Vi behöver därför i dag, precis som vi gör, lyfta blicken och betona vikten av fortsatta reformer i det internationella och det multilaterala samarbetet. Det spelar roll i globala kriser. Gångjärnen måste vara oljade. De kan inte få rosta sönder.

FN:s generalsekreterare António Guterres sa nyligen: This is our 1945. Och det är det verkligen. Vi upplever 2021 något som liknar det som världen upplevde 1945.

Den fria världens förmåga att agera gemensamt är avgörande i en tid av ökade stormaktskonflikter och ett förändrat geopolitiskt landskap, där Ryssland och Kina alltmer är en utmaning. USA har hittills dragit sig undan, och auktoritära krafter har fått större utrymme att utmana folkrätten. Nu ställs stora förhoppningar om att detta ska ändras efter presidentskiftet i USA. Men vi kan ju inte gå tillbaka. Biden är inte Trump. Biden är heller inte Obama. Tiderna har förändrats och är inte som de var i går.

Vi folkvalda här i riksdagen lägger stor kraft på att gemensamt verka för en förändring. Vi ska vara en nagel i ögat för att få bukt med ineffektivitet och korruption och i koalition med världens demokratier värna mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Så sent som i förra veckan hade jag förmånen att återigen få leda en svensk delegation, nu digitalt, för överläggningar i FN med just parlamentariker. Det var ett i raden av internationella sammanhang där parlamentariker möts, debatterar, engagerar, tar ansvar och agerar tillsammans för att ta sig an globala kriser.

FN, den interparlamentariska unionen och parlamentariker globalt hade överläggningar om kampen mot korruption – denna avskyvärda cancersvulst som växer sig starkare om inte den fria världen tydligt står upp för rättsstatens principer. Det är korruptionen som är det onda, som är såret i byggandet av mänskliga rättigheter och demokrati samt kvinnors, hbtq-personers och barns rättigheter. Jobbet är kvar att göra. Strategin finns på plats.

Fru talman! Demokratien sådan vi känner den gillar vi bäst, även om den inte är ofelbar. Den möjliggör allas lika värde och breda engagemang. Vi säger likadant om FN. FN är det bästa vi känner till, men det är absolut inte perfekt. FN, som kom till i en helt annan tid, ja, nästan en helt annan värld, måste vi nu vara med och förändra. När det gäller FN tycker vi här i Sveriges riksdag att vi måste jobba för en bättre framtid. Därför behöver vi ett reformerat FN som blickar framåt.

Coronakrisen har återigen bevisat att enade vi stå men söndrade vi falla. I dagens polariserade värld med en ny geopolitisk omvärld och med fler värderingsbaserade konflikter kommer multilaterala samarbeten med de grundläggande värderingarna om mänskliga rättigheter, demokrati och frihet att vara helt avgörande.

Dessa värderingar och svenska intressen ska vi inte bara stå upp för, utan vi ska också se till att de leder oss framåt in i framtiden.

Anf. 188 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Europa, världen och Sverige befinner sig i en allvarlig kris. Hela världen befinner sig i en period av stora förändringar och geopolitiska skiften.

Relationen mellan världens stormakter blir alltmer konfrontativ, något som försämrar förutsättningarna för internationellt samarbete, detta i en tid när samarbete över landsgränserna behövs mer än kanske någonsin tidigare. Därför är vårt EU-medlemskap så viktigt. Trots otaliga kriser, problem och utmaningar har Europasamarbetet stått pall. Det fungerar verkligt inte perfekt alla gånger, och Moderaterna är inte sena med att påpeka det. Men det fungerar trots allt och är faktiskt en mycket viktig del av vår utrikespolitiska arena.

Vi är mitt uppe i en pandemi, och jag vet att det har diskuterats vaccin flera gånger här i dag. Jag kommer precis från ett öppet samråd i EU-nämnden där vi också talade om det. Visst ser vi ljuset i tunneln, men vi har långt kvar och står inför många stora uppoffringar här och nu.

Men även under omdanande kriser måste vi våga blicka framåt. Sverige har inte råd att ställa sig vid sidan av spelplanen när spelplanen förändras och nya frågor ska besvaras. Detta gäller särskilt Europasamarbetet, där vi står inför stora utmaningar. Det handlar till exempel om det gemensamma försvars- och säkerhetssamarbetet, klimatarbetet och migrationen.

Sverige kan och bör spela en viktig roll i Europas utveckling. Det har tidigare regeringar visat. Men då krävs tre saker: insikt om vad som ska göras, en förmåga att prioritera och handlingskraft att få något gjort. Om Sverige ska ha en möjlighet att påverka EU krävs en tydlig och välbalanserad svensk agenda.

Det finns de som vill ha ett smalare EU och de som vill att EU ska vara så stort som möjligt. Men det är fel. EU ska vara relevant och göra rätt saker, varken mer eller mindre.

Fru talman! Jag vill lyfta fram fyra saker som jag tror är avgörande för att EU-politiken ska vara relevant.

För det första: jobb, frihandel och konkurrenskraft. Coronapandemin riskerar att underblåsa trenden att Europa tappar ekonomisk styrka gentemot andra delar av världen, inte minst Kina. Om EU på allvar ska bli en ledande kraft i världen måste vi få fart på vår ekonomi. Ett starkt Europa byggs av arbete, entreprenörskap, forskning och innovation, inte EU-skatter och bidrag. Vi behöver mer handel och mer inre marknad.

De som nu propagerar för ökad slutenhet och protektionism drar helt fel slutsatser av den pågående krisen. Om de tillåts sätta agendan riskerar vi att motarbeta det som har varit så framgångsrikt för Sverige och Europa – och för världsekonomin i stort. Tvärtom måste Europasamarbetet användas mer för att förbättra grundförutsättningarna för jobb och tillväxt.

För det andra: miljö- och klimatsamarbete. Sverige har en unik möjlighet att bli Europas gröna kraft, och EU måste gå före och leda teknikutvecklingen. Medlemsstaterna med de högsta utsläppen behöver tydliga incitament och krav på att ta tag i sina utsläpp. EU kan och ska göra mer och inte minst visa att det går att kombinera minskade utsläpp med ekonomisk tillväxt. Politiken behöver vara genomtänkt. Ideologiska skygglappar ska inte styra valet av energislag, utan de mest kostnadseffektiva åtgärderna ska prioriteras.

För det tredje: en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s medlemsländer kan inte försvara Europa på egen hand. Den för Europas säkerhet så avgörande transatlantiska länken behöver stärkas, Sverige ska gå längst fram för att vidareutveckla de projekt som tagits fram under de senaste åren.

Om Sverige kan få EU att tala med en röst i centrala utrikespolitiska frågor kan det göra skillnad på riktigt i omvärlden. Sverige kommer också att kunna hävda sina intressen på ett sätt vi inte kan på egen hand.

För det fjärde: rättsstat. Detta var min kollega Cecilia Widegren också inne på nyss. De värderingar och principer om demokrati, rättsstat, fri rörlighet och öppenhet som byggde Europa behöver värnas.

En av våra största utmaningar är att EU och dess medlemsstater inte rakryggat stått fast vid dessa grundläggande värderingar. Länder som urvattnar vårt gemensamma lagstyre och EU:s grundläggande principer måste utmanas med den nya rättstatsmekanismen för konditionalitet som antligen finns på plats. Nu gäller det att se till att den faktiskt också används.

Fru talman! Vi lever i en svår tid. Just därför måste vi ta fasta på alla möjligheter till ökad frihet, växande välbefinnande och renare miljö som finns i vårt land och i världen. En del av svaret finns i EU. Europa är i ett läge där en stark svensk röst kanske är viktigare än någonsin. Moderaterna erbjuder detta. Vi vet vad vi vill, både i Sverige och i Europa.

Anf. 189 PÅL JONSON (M):

Fru talman! Den första meningen i EU:s första säkerhetsstrategi, som skrevs i början på 2000-talet, löd: Europa har aldrig tidigare varit så välbefinnande, så säkert och så fritt som det är i dag. I den andra säkerhets-

strategin, som skrevs för några år sedan, löd den första meningen i stället: Vi befinner oss i en djup existentiell kris, både inom och bortom unionens gränser.

Dessa två tidsdokument speglar rätt så väl det dramatiska årtionde som Europa och övriga världen genomgått. Olika kriser har avlöst varandra: finanskris, skuldcris, flyktingcris, handelscris och nu coronacrisk.

Pandemin är den största kris som världen genomgår på global nivå sedan andra världskrigets slut. Allt är dock inte nattsvart. Ljuset i tunneln är som sagt vaccinerna. De har genom ett enormt arbete, kreativitet och innovationer tagits fram på cirka tio månader. Normalt tar en sådan process tio år.

Fru talman! Vaccinerna gör skillnad. De bedöms enligt vissa studier kunna rädda upp till 150 miljoner människoliv. Det råder ingen tvekan om att pandemin kommer att vara en viktig katalysator för teknisk, social och geopolitisk förändring, och vi har nog bara sett början.

Fru talman! Joe Bidens tillträde som USA:s president inger hopp för dem av oss som tror att världen blir bättre när Europa och USA samarbetar. Det behövs nu en gemensam transatlantisk agenda för global samverkan, och jag ser tre områden som extra viktiga.

För det första behöver vi utveckla gemensamma strategier för att ta oss an de geopolitiska utmaningarna från Ryssland och Kina.

För det andra behöver vi ett fördjupat samarbete kopplat till nya teknologier såsom AI, digitalisering, 5G och cyber. Förslaget att inrätta ett gemensamt handels- och teknologiråd mellan EU och USA skulle kunna föra denna fråga framåt.

För det tredje behöver vi ett mycket djupare samarbete över Atlanten kopplat till klimatfrågan. USA:s återinträde i Parisavtalet skapar nya möjligheter för det.

Fru talman! Nato är det starkaste uttrycket för den transatlantiska länken. Det är det enda forum där nordamerikaner och européer träffas varje dag för att bemöta och ta sig an olika säkerhetsutmaningar. Det är också Nato som utgör ryggraden i den europeiska säkerhetsstrukturen, som Ryssland återkommande utmanar genom att med militärt våld försöka flytta de europeiska gränserna.

President Biden har tydligt deklarerat att han kommer att satsa på Nato. Beskedet på den säkerhetspolitiska konferensen i München nu i veckan att USA inte kommer att ta hem trupper från Tyskland är ett positivt tecken.

Även Storbritannien satsar på att vidareutveckla sin relation med Nato. Det framhåller man i samband med den översyn man nu gör på utrikes- och försvarsområdet som kommer att presenteras i mars. Storbritannien bidrar också till stabilitet och säkerhet i Östersjöområdet genom att ta ansvar för en av Natos stridsgrupper i Estland och snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force. Efter Storbritanniens utträde ur EU ligger 80 procent av de samlade försvarsutgifterna i det euroatlantiska området inom Nato men utanför EU.

Efter att britterna lämnade EU har vi förlorat viktig säkerhets- och försvarspolitisk kompetens inom EU. Det är allvarligt för EU i allmänhet och Sverige i synnerhet, framför allt eftersom det tyvärr blev ett avtalslöst brexit när det kom till säkerhets-, utrikes- och försvarspolitiken. Sverige har därmed förlorat sin viktigaste allierade inom EU på detta område

samtidigt som vår viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform tyvärr har blivit försvagad.

Allt detta kommer att få konsekvenser för Sveriges säkerhetspolitiska vägval.

Moderaternas linje är sedan länge tydlig. Vi vill se ett svenskt Nato-medlemskap. Då skulle vi få tillgång till ett samarbete med bindande försvarsförpliktelser och ingå i Natos gemensamma försvarsplanering. Därmed skulle vi inte längre behöva hoppas, tro eller önska att vi får hjälp av andra Natomedlemmar vid ett väpnat angrepp, utan vi skulle faktiskt veta det. Det skulle också skapa en helt annan stabilitet och trygghet än den spindelväv av internationellt försvarssamarbete som har byggts upp av denna regering under senare år.

Fru talman! För Moderaterna har det aldrig funnits något motsatsförhållande mellan att verka för ett svenskt Natomedlemskap och att fördjupa EU:s säkerhets- och försvarssamarbete. Vi vill både och, till skillnad från regeringen, som jag ibland upplever vill varken eller.

Det har föreslagits att EU bör utvecklas till en gemensam försvarsunion fram till 2025, som en europeisk pelare inom Nato. Regeringen är emot detta, sannolikt eftersom det påverkar den militära alliansfriheten. Vi moderater är dock öppna för det om det både stärker Nato och kan vidareutveckla EU:s försvarssamarbete.

Sverige behöver nu en tydlig agenda för vad vi vill åstadkomma med EU:s försvarssamarbete. Detta är extra angeläget nu, fru talman, när man har påbörjat ett arbete med att ta fram en strategisk kompass för de hot, risker och sårbarheter som föreligger när det gäller Europas säkerhet men också för den ambitionsnivå som EU ska ha på detta område i framtiden.

Anf. 190 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Tidigare i debatten i dag har vi hört moderata företrädare framföra önskemål om att regeringen ska bjuda in till samtal om den säkerhetspolitiska linjen. Jag förutsätter att Pål Jonson står bakom det moderata kravet. Han har ju själv varit med och drivit fram det majoritetsbeslut som fattades här i riksdagen i december om så kallad Nato-option.

Nu är det inte min uppgift att bjuda in till sådana samtal, men jag är oändligt nyfiken av mig till min natur och som person. Därför är mina frågor till Pål Jonson: Om det skulle bli så att regeringen bjuder in till sådana samtal, kommer Moderaterna att komma? Kommer Moderaterna att stanna? Och kommer Moderaterna i så fall att hålla de överenskommelser som sluts?

Anf. 191 PÅL JONSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Kenneth G Forslund, för frågan! Ja, det är klart. Vi efterfrågar breda politiska överläggningar kopplade till Sveriges säkerhetspolitiska linje. Jag tycker att den bör innehålla tre komponenter: Vi måste vi förhålla oss till hur brexit och solidaritetsförklaringen påverkas när briter har lämnat EU. Det tycker jag förtjänar en diskussion. Jag tycker att vi behöver ha en diskussion kopplat till en Nato-option i ljuset av de parlamentariska realiteter som finns här. Och så vore det rimligt att vi har en diskussion kopplat till hur det svensk-finska operativa försvarssamarbetet bortom fredstida förhållanden faktiskt påverkar den säkerhetspolitiska linjen.

Ja, vi kommer att komma. Det vi förväntar oss är att man har ett seriöst intentionsdjup och att man bjuder in alla åtta berörda partier i Sveriges riksdag. Vi jobbar med den ordningen att vi vill ha breda lösningar, och då tycker vi att det är rimligt att alla partier bjuds in till överläggningar. Detta kanske jag kan förvänta mig av regeringen i ett första steg.

Prot. 2020/21:83
24 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 192 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Som sagt: Det är inte min uppgift att bjuda in till samtal, men jag är oändligt nyfiken. Jag är också något tvivlande. Pål Jonson säger att de självfallet kommer att komma. Ja, det kan jag tro på. Han säger att de kommer att delta. Möjligen, skulle jag säga. När det gäller att hålla avtal är det tyvärr så att listan över samtal och avtal som har ingåtts avskräcker. Höghastighetstågbanor, där det dessutom var alliansregeringen själva som bjöd in: Moderaterna hoppade av. Bostadssamtalen 2016: Moderaterna hoppade av. Försvarsberedningen, där jag själv satt, dock inte Pål Jonson på den tiden: Moderaterna hoppade av. Gängsamtalet: Moderaterna hoppade av.

Så fortsätter det. Är detta trovärdigt, Pål Jonson?

Anf. 193 PÅL JONSON (M) replik:

Fru talman! Ja, varför inte ta den här diskussionen lite närmare vårt eget politikområde? Vi satt ju båda med i försvarsförhandlingarna och vet att det var försvarsministern som avbröt förhandlingarna kopplat till en försvarsöverenskommelse den 9 juni, utan att han hade stöd i riksdagen för sitt förslag. Det var inte så att vi hoppade av när det pågick. Vi var mycket uthålliga, vågar jag påstå, för försvarsförhandlingarna ledde över huvud taget inte framåt.

Vi har lyckats hitta vissa breda lösningar kopplade till försvarspolitik, och vi är eniga i flera avseenden. Det civila försvaret har vi ställt oss bakom. Vi står bakom den krigsorganisation och den grundorganisation som regeringen har presenterat. Vi har verkligen ansträngt oss för att hitta breda lösningar inom säkerhets- och försvarspolitik. Det är ett ansvar. Vi kommer inte att flytta målstolparna om ni vill gå oss till mötes så att vi kan hitta breda överenskommelser, Kenneth G Forslund.

Jag ser fram emot en inbjudan från regeringen. Jag hoppas att det var en förhandsindikation som Kenneth G Forslund gav i dag.

Anf. 194 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Norden – våra närmaste grannar och broderfolk, kulturellt och historiskt väl förankrade i varandra. Världens mest integrerade region vill vi vara.

Tyvärr har pandemin skapat helt nya förutsättningar för vårt nordiska samarbete. Det nordiska samarbetet är starkt, vill jag fortfarande påstå. Sedan Helsingforsavtalet trädde i kraft den 1 juli 1962 har vi ständigt arbetat för att utveckla våra nära band. Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden är kanske det som för våra invånare tydligast visar hur vi har vuxit tillsammans. Den gemensamma arbetsmarknaden har tjänat oss väl.

Öresundsregionen, Bohuslän och Värmland är exempel på områden där landgränserna vanligtvis känns närmast utsuddade. Vi bor i ett land och arbetar i ett annat, och vi handlar och semestrar hos varandra. Norge är en av Sveriges absolut viktigaste handelspartner. Vi är beroende av var-

andra, ett beroende som i en annars osäker värld känns tryggt och förutsägbart. Men, fru talman, pandemin har dramatiskt ändrat detta. Gränserna har stängts, många kommer inte till sin arbetsplats, näringslivet i gränsområden lider och människor blir arbetslösa.

Tonläget mellan grannländerna har blivit hårdare och exkluderande. Under pandemin har det visat sig att det nordiska samarbetet, som har känts så naturligt att vi tidigare inte ens har funderat på det, behöver vårdas och utvecklas. När Norge stängde sina gränser för svenska arbetspendlare blev livet för mer än 6 000 svenskar mycket svårt. Med ens står man utan möjlighet att ta sig till sitt arbete, inkomsten försvinner och man hamnar utanför de stödssystem som Norge erbjuder dem som drabbats ekonomiskt av pandemin. Svaren vi får när vi tar upp den ohållbara situation som detta skapat är att utifrån de regelverk som finns kan inget göras för att underlätta för alla människor som drabbats.

Norden är summan av oss som bor här. Om vi vill vara världens mest integrerade region måste vi se till att vi även i svåra tider kan upprätthålla vårt goda samarbete.

Fru talman! Från det att Helsingforsavtalet trädde i kraft den 1 juli 1962 har mycket positivt hänt. Vi har tagit tag i gränshinder, och vi har utvecklat nära samarbeten som gör det möjligt att bo, arbeta och studera i våra nordiska länder och resa mellan dem. Men det nordiska samarbetet var inte rustat för en global pandemi. Detta har blivit sorgligt tydligt det senaste året.

Förtroendet för vår gemensamma arbetsmarknad är hotat. Tonläget grannar emellan är inte längre välkomnande, utan exkluderande. Det nordiska samarbetet är ingen naturlag, utan det måste vårdas och utvecklas. Därför, fru talman, anser jag att det nu är dags för regeringen att ta initiativ till ett uppdaterat avtal mellan oss nordiska grannar – broderfolken – som tar höjd för hur vi vårdar samarbetet även när vi hamnar i nästa globala kris.

Anf. 195 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Jag tänkte använda mina minuter till att säga några ord om jämställdhet, något som inget av världens länder hittills faktiskt har lyckats uppnå.

Flera ledamöter har tidigare belyst det faktum som jag nu ska ta upp, men det tål att upprepas om och om igen. Vi firar åtminstone här hos oss att det i år är 100 år sedan kvinnor i Sverige för första gången hade lika rösträtt och kunde avlägga sin viktiga röst i valet. Därmed kunde även vi kvinnor påverka den parlamentariska sammansättningen och den politiska inriktningen. Det var på tiden. Vi kan dock aldrig ta denna rätt för given.

Dessa 100 år känns på ett sätt som en väldigt lång tid, och samtidigt kan den anses som kort i mänsklighetens historia i stort.

Deklarationen som regeringen har presenterat i dagens debatt gör gällande att vårt lilla lands feministiska regering även driver en feministisk utrikespolitik för kvinnors och flickors rättigheter och att flera andra länder har följt Sverige. Enligt regeringen har Sverige också tagit på sig en ledande roll i den globala koalitionen för ekonomisk jämställdhet.

Fru talman! Den positiva hållningen gläder mig. Det är fantastiskt om vårt lilla land har förmågan att påverka världens övriga länder åt rätt håll, med vårt västerländska mått mått, nämligen att stärka kvinnors ställning.

Men jag kan inte låta bli att också fundera kring frågan. Jag och Sverigedemokraterna och ministern och regeringen ser lite olika på hur jämställdhet mellan könen ska uppnås. Till skillnad från regeringen kan jag inte se någon nytta med idén om kvoter. Det är en idé som enligt Sverigedemokraterna får direkt motsatt effekt och riskerar att viktig och relevant kompetens förloras. Enligt mig uppnås jämställdhet först när vi har samma möjligheter, oavsett kön.

Sveriges feministiska regering har tagit på sig ledartröjan för att förmå den övriga världens länder att följa i våra kloka fotspår. Det är en fin tanke. Jag undrar bara hur detta ska gå till vad gäller diktaturer och förtryckandet av kvinnor och flickor och att man inte har respekt för de mänskliga rättigheterna. Hur ska vår feministiska regerings kvoteringsidéer hjälpa kvinnor och flickor i världen?

Det är också alarmerande att Sverige med sin ledartröja just nu befinner sig i en tillbakagång där jämställdheten allvarligt utmanas. Inte nog med att förtrycket följs med förskräckelse i andra länder. Regeringen ser också till att förtrycket av kvinnor breder ut sig även i Sverige.

Demokrati, kvinnors rättigheter och yttrandefrihet är inga självklarheter. Låt oss inte glömma det. Låt oss inte heller glömma det viktiga faktum att vårt viktiga jämställdhetsarbete måste vårdas av förtroendevalda och av folket, både nationellt och internationellt. Låt oss fortsätta stå upp för lika rättigheter.

Anf. 196 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Det är bra att regeringen konstaterar: "Länderna på västra Balkan är en viktig del av EU:s närområde." Samtidigt är det lite svårt att förstå vad regeringen menar med detta, då den utrikespolitiska deklARATIONEN inte säger mer än just detta.

Den tidigare regeringen i USA tecknade ett handels- och utvecklingsavtal med Kosovo och Serbien i syfte att förbättra relationerna mellan dessa länder. Det är bra, då fred alltid utvecklas via handel och just relationer.

Det är dock förvånande att Sverige och EU intar en så passiv roll i detta arbete. Vi bör göra mer för att stärka freden på Balkan. Jag har tidigare lyft fram behovet av att även Kosovo får samma visumfrihet som övriga länder på Balkan. Vi bör också arbeta aktivt för att utveckla det civila samhället och näringslivet på hela Balkan. Om inte vi i väst är med och stöder denna utveckling i demokratisk riktning finns det en risk att de totalitära regimerna i Ryssland och Turkiet utökar sitt inflytande i området.

Norden och EU visar att frihandel är ett bra sätt att skapa en långsiktig varaktig fred. Jag hoppas därför att vi i Sverige tillsammans med EU ska göra mer för att länderna på Balkan ska komma närmare EU samt att vi ytterligare förbättrar förutsättningarna för handel, studentutbyten och kontakter mellan olika delar av civilsamhället. Fred och frihet är alltid värda att kämpa för. Vi bör därför göra mer för att stärka freden på Balkan, vilket på sikt leder till att alla länder kan erkänna varandras suveränitet.

Fru talman! Jag vill också säga att jag till fullo delar den oro och sorg som moderaten Cecilie Tenfjord Toftby gav uttryck för avseende den nuvarande situationen i Norden. Vi kan alla bättre. Vi kan alla göra mer. Norden är en gemensam arbetsmarknad och också en gemensam hembygd.

Fru talman! Med detta önskar jag att vi gör mer för att skapa fred och frihet på Balkan och att vi faktiskt gör mer för att vi i Norden ska komma tillbaka till det som de flesta av oss upplever som en mer naturlig relation mellan våra länder.

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 februari justerades.

§ 3 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Janine Alm Ericson* (MP) avlagt sig uppdraget som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:475

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:475 Slutförvaret i Östhammar
av Jessica Roswall (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:493

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:493 Kortare straff för brottslingar som förlorar jobbet

av Christian Carlsson (KD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 mars 2021.

Stockholm den 22 februari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Prot. 2020/21:83

24 februari

Interpellation 2020/21:499

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:499 Skyddad skog

av Magnus Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021. Interpellationen besvaras gemensamt tillsammans med interpellation 463.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 23 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM76 Det europeiska ekonomiska och finansiella systemet:

Främja öppenhet, styrka och resiliens *COM(2021) 32* till finansutskottet

2020/21:FPM77 Med förenade krafter mot covid-19 *COM(2021) 35* till socialutskottet

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:

RiR 2021:1 Riktade utbyggnadsuppdrag till universitet och högskolor – regeringens styrning genom utformning och uppföljning

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2020/21:89 till socialutskottet

2020/21:93 till finansutskottet

Framställningar

2020/21:RB1 och RB2 till finansutskottet

Redogörelser

2020/21:Europol1 till justitieutskottet

2020/21:NL1, NSÖ1, PN1, RAR1, RR1, RS1 och VPN1 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

COM(2021) 54 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 april*.

COM(2021) 71 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 april*.

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2020/21:FiU43 Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Skatteutskottets betänkanden

2020/21:SkU16 Förstärkt och förenklad miljöstyrning i bonus–malus-systemet

2020/21:SkU17 Tillfällig utvidgning av statligt stöd genom nedsatt energiskatt

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

2020/21:SfU13 Socialavgifter

2020/21:SfU14 Medborgarskap

Kulturutskottets betänkande

2020/21:KrU3 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Utbildningsutskottets betänkande

2020/21:UbU8 Studiestöd

Näringsutskottets betänkanden

2020/21:NU13 Handelspolitik

2020/21:NU14 Regional utvecklingspolitik

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 februari

**2020/21:1935 Opartiska medicinska bedömningar för försäkrings-
tagare**

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1936 Djurskydd för renar

av *Niklas Wykman* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

**2020/21:1937 EU:s gemensamma jordbrukspolitik och biologisk
mångfald**

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1938 Vaccinering och riskgrupper

av *Maria Malmer Stenergård* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1939 Styrning av Försäkringskassan

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1940 Läget för demokratin i Georgien

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1941 Problem för äldre i det digitala samhället

av *Thomas Hammarberg* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1942 Bottentrålning

av *Kjell Jansson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1943 Äldres psykiska ohälsa

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1944 Beredskap för bränder i elbilar

av *Jörgen Berglund* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 februari

2020/21:1801 De mest utsatta barnens rätt

av *Mikael Eskilander* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1811 Genusteori inom högre utbildning

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1867 Fusk och självgranskningar hos studieförbund

av *Jonas Andersson* i Lingham (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 15.58.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 61 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 1 anf. 122 (delvis),
av ålderspresidenten därefter till och med § 1 anf. 176 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Inledning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
§ 1 Utrikespolitisk debatt	1
Anf. 2 Utrikesminister ANN LINDE (S)	1
Anf. 3 HANS WALLMARK (M) replik	6
Anf. 4 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	7
Anf. 5 HANS WALLMARK (M) replik	7
Anf. 6 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	7
Anf. 7 MARKUS WIECHEL (SD) replik	8
Anf. 8 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	8
Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik	9
Anf. 10 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	9
Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	9
Anf. 12 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	10
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	10
Anf. 14 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	10
Anf. 15 HÅKAN SVENNELING (V) replik	10
Anf. 16 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	11
Anf. 17 HÅKAN SVENNELING (V) replik	11
Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	12
Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	12
Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	12
Anf. 21 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	13
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	13
Anf. 23 FREDRIK MALM (L) replik	13
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	14
Anf. 25 FREDRIK MALM (L) replik	14
Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	14
Anf. 27 HANS WALLMARK (M)	15
Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	17
Anf. 29 HANS WALLMARK (M) replik	17
Anf. 30 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	18
Anf. 31 HANS WALLMARK (M) replik	18
Anf. 32 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	18
Anf. 33 HANS WALLMARK (M) replik	19
Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	19
Anf. 35 HANS WALLMARK (M) replik	20
Anf. 36 HÅKAN SVENNELING (V) replik	20
Anf. 37 HANS WALLMARK (M) replik	21
Anf. 38 HÅKAN SVENNELING (V) replik	21
Anf. 39 HANS WALLMARK (M) replik	22
Anf. 40 MARKUS WIECHEL (SD)	22
Anf. 41 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	24
Anf. 42 MARKUS WIECHEL (SD) replik	24
Anf. 43 Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	25
Anf. 44 MARKUS WIECHEL (SD) replik	25
Anf. 45 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	25

Anf. 46	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	25
Anf. 47	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	26
Anf. 48	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	26
Anf. 49	HÅKAN SVENNELING (V) replik	26
Anf. 50	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	27
Anf. 51	HÅKAN SVENNELING (V) replik	27
Anf. 52	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	27
Anf. 53	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	28
Anf. 54	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	28
Anf. 55	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	28
Anf. 56	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	29
Anf. 57	FREDRIK MALM (L) replik.....	29
Anf. 58	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	29
Anf. 59	FREDRIK MALM (L) replik.....	30
Anf. 60	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	30
Anf. 61	KERSTIN LUNDGREN (C).....	30
Anf. 62	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	32
Anf. 63	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	33
Anf. 64	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	33
Anf. 65	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	34
Anf. 66	HÅKAN SVENNELING (V) replik	34
Anf. 67	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	34
Anf. 68	HÅKAN SVENNELING (V) replik	35
Anf. 69	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	35
Anf. 70	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	35
Anf. 71	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	35
Anf. 72	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	36
Anf. 73	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	36
Anf. 74	HÅKAN SVENNELING (V)	36
Anf. 75	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	39
Anf. 76	HÅKAN SVENNELING (V) replik	39
Anf. 77	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	39
Anf. 78	HÅKAN SVENNELING (V) replik	40
Anf. 79	HANS WALLMARK (M) replik.....	40
Anf. 80	HÅKAN SVENNELING (V) replik	40
Anf. 81	HANS WALLMARK (M) replik.....	41
Anf. 82	HÅKAN SVENNELING (V) replik	41
Anf. 83	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	42
Anf. 84	HÅKAN SVENNELING (V) replik	42
Anf. 85	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	43
Anf. 86	HÅKAN SVENNELING (V) replik	43
Anf. 87	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	43
Anf. 88	HÅKAN SVENNELING (V) replik	44
Anf. 89	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	44
Anf. 90	HÅKAN SVENNELING (V) replik	45
Anf. 91	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	45
Anf. 92	HÅKAN SVENNELING (V) replik	45
Anf. 93	LARS ADAKTUSSON (KD) replik.....	46
Anf. 94	HÅKAN SVENNELING (V) replik	46
Anf. 95	FREDRIK MALM (L) replik.....	46
Anf. 96	HÅKAN SVENNELING (V) replik	47

Anf. 97	FREDRIK MALM (L) replik	48
Anf. 98	HÅKAN SVENNELING (V) replik	48
Anf. 99	LARS ADAKTUSSON (KD)	48
Anf. 100	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	50
Anf. 101	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	50
Anf. 102	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	51
Anf. 103	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	51
Anf. 104	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	51
Anf. 105	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	51
Anf. 106	KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	52
Anf. 107	LARS ADAKTUSSON (KD) replik	52
Anf. 108	FREDRIK MALM (L)	52
Anf. 109	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	54
Anf. 110	FREDRIK MALM (L) replik	54
Anf. 111	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	55
Anf. 112	FREDRIK MALM (L) replik	55
Anf. 113	CAMILLA HANSÉN (MP)	55
Anf. 114	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	57
Anf. 115	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	57
Anf. 116	Utrikesminister ANN LINDE (S) replik	57
Anf. 117	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	57
Anf. 118	HANS WALLMARK (M) replik	58
Anf. 119	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	58
Anf. 120	HANS WALLMARK (M) replik	59
Anf. 121	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	59
Anf. 122	MARKUS WIECHEL (SD) replik	59
Anf. 123	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	60
Anf. 124	MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	60
Anf. 125	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	60
Anf. 126	HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	61
Anf. 127	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	61
Anf. 128	HÅKAN SVENNELING (V) replik.....	61
Anf. 129	CAMILLA HANSÉN (MP) replik.....	62
Anf. 130	KENNETH G FORSLUND (S)	62
Anf. 131	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	63
Anf. 132	KENNETH G FORSLUND (S) replik	64
Anf. 133	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	64
Anf. 134	KENNETH G FORSLUND (S) replik	64
Anf. 135	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	64
Anf. 136	KENNETH G FORSLUND (S) replik	65
Anf. 137	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	65
Anf. 138	KENNETH G FORSLUND (S) replik	65
Anf. 139	MAGNUS EK (C) replik.....	66
Anf. 140	KENNETH G FORSLUND (S) replik	66
Anf. 141	MAGNUS EK (C) replik.....	66
Anf. 142	KENNETH G FORSLUND (S) replik	67
Anf. 143	HANS ROTHENBERG (M)	67
Anf. 144	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	69
Anf. 145	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	69
Anf. 146	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	69
Anf. 147	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	69

Anf. 148	SARA GILLE (SD).....	70
Anf. 149	ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	71
Anf. 150	SARA GILLE (SD) replik	71
Anf. 151	ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	72
Anf. 152	SARA GILLE (SD) replik	72
Anf. 153	MAGNUS EK (C) replik	72
Anf. 154	SARA GILLE (SD) replik	72
Anf. 155	MAGNUS EK (C) replik	73
Anf. 156	SARA GILLE (SD) replik	73
Anf. 157	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	73
Anf. 158	SARA GILLE (SD) replik	73
Anf. 159	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	74
Anf. 160	SARA GILLE (SD) replik	74
Anf. 161	MAGNUS EK (C).....	74
Anf. 162	YASMINE POSIO (V)	76
Anf. 163	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	77
Anf. 164	YASMINE POSIO (V) replik	78
Anf. 165	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	78
Anf. 166	YASMINE POSIO (V) replik	78
Anf. 167	ROBERT HALEF (KD).....	79
Anf. 168	MARIA NILSSON (L)	80
Anf. 169	ANNIKA STRANDHÄLL (S)	81
Anf. 170	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	83
Anf. 171	ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	83
Anf. 172	HANS ROTHENBERG (M) replik.....	83
Anf. 173	ANNIKA STRANDHÄLL (S) replik	83
Anf. 174	LINDA MODIG (C)	84
Anf. 175	LOTTA JOHNSON FORNARVE (V)	85
Anf. 176	LARS THOMSSON (C)	87
Anf. 177	LORENA DELGADO VARAS (V)	88
Anf. 178	DIANA LAITINEN CARLSSON (S).....	90
Anf. 179	LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	91
Anf. 180	DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik	92
Anf. 181	LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	92
Anf. 182	DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik	92
Anf. 183	MAGNUS EK (C) replik	92
Anf. 184	DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik	92
Anf. 185	MAGNUS EK (C) replik	93
Anf. 186	DIANA LAITINEN CARLSSON (S) replik	93
Anf. 187	CECILIA WIDEGREN (M)	93
Anf. 188	JESSIKA ROSWALL (M).....	95
Anf. 189	PÅL JONSON (M).....	96
Anf. 190	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	98
Anf. 191	PÅL JONSON (M) replik	98
Anf. 192	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	99
Anf. 193	PÅL JONSON (M) replik	99
Anf. 194	CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	99
Anf. 195	ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	100
Anf. 196	MAGNUS JACOBSSON (KD)	101
§ 2	Justering av protokoll	102

§ 3	Avsägelse.....	102	Prot. 2020/21:83
§ 4	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	102	24 februari
§ 5	Anmälan om faktrapromemorior	103	
§ 6	Anmälan om granskningsrapport	103	
§ 7	Ärenden för hänvisning till utskott	104	
§ 8	Ärenden för bordläggning.....	104	
§ 9	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	105	
§ 10	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	105	
§ 11	Kammaren åtskildes kl. 15.58.....	106	